

20/5/23

PROSODY

(ఇంగ్లీషు ఛందస్సు)

-: Written by :-

SRI. M.V. NARAYANACHARYA M.A.

**ROHINI
PUBLICATIONS**

Main Road
Rajahmundry

✓ 54/ ACCM. 20641

PROSODY

ఇంగ్లీషు చందస్సు

WRITTEN by

Sri M.V. Narayanacharya M.A., B.Ed.,

Retd. English Head of the Department

S.K.R. College for Women

Rajamundry

© 73444

ROHINI PUBLICATIONS

Main Road, RAJAMUNDRY-1

PROSODY

ఇంగ్లీషు ఛందస్సు

Written by : **Sri M.V. Narayanacharya** M.A. B.Ed.,

© Publisher's

First Published
January 1998

425
HAR

D.T.P. at
Kalyani Type Setters
RAJAMUNDRY.

Printed at
SRI ARUNODAYA PRINTING PRESS,
Seetharampuram, VJA-2. Ph: 431422

Published By:
Rohini Publications

Main Road, RAJAMUNDRY-1 Ph: 73444.

PRICE RS: 40/-

AEC No
20641

అభినందిస్తూ

“ తెలిసినవారు తెలియనివారికి చెప్పే ప్రయత్నం చెయ్యరు. అది స్వార్థం వల్లా కావచ్చు, లేక ఎలా చెప్పాలో తెలియకా కావచ్చుబెత్తాహిలకు మరింత ఉపయుక్తంగా ఉంటుందనే ఉద్దేశ్యంతో ఈ ప్రయోగాన్ని చేస్తున్నాం” **PROSODY** అనే ఈ పుస్తకానికి ప్రేరణ, లక్ష్యాలను రచయిత నారాయణాచార్య ‘ఉపోద్ఘాతం’లో సృష్టం చేశారు పై వాక్యాలలో. దీనివల్ల ఒక సౌకర్యం ఏర్పడింది. పాఠకుడు పండితుడైనా, బెత్తాహిలకుడైనా రచయిత సృష్టం చేసిన నిబద్ధతవల్ల తాను లోపలి పుటల్లో ఏమాశించాలో కూడా సృష్టమైపోయింది. ఆ పరిధికి లోనై మాత్రమే ఈ పుస్తకాన్ని సమీక్షించుకోవాలి.

నారాయణాచార్య అనేక సంవత్సరాల నుంచీ తెలుసు నాకు. సరసుడు; సంగీత, సాహిత్యప్రియుడు. కనీసం మూడు దశాబ్దాల నుంచీ రకరకాల పేర్లతో రచనలు చేస్తూనే ఉన్నారాయన. కానీ రచయితగా ఆమోదముద్ర పడతగినంతగా కృషిచెయ్యలేదు. ఇది ప్రతిభకి సంబంధించినది కాదు, కేవలం అభ్యాసానికి సంబంధించినదే. ఈ విషయం ఆయనతో కొనిసార్లు ప్రస్తావించాను. నృత్యరూపకాలు, కొంచెం కవిత్వం, వ్యాసాలు, వ్యాససంపుటీ మొదలైనవి వెలుగుచూడకపోలేదు. నాకు ఒకటే కారణం కనిపిస్తుంది. కలం పట్టిన వాడికీ కొద్దో గొప్పో తగు మోతాదులో కీర్తి కాంక్ష ఉండడం అవసరం లేదా దీనితో నిమిత్తం లేకండా తనలోంచి ఉద్గమించే గొప్ప సృజనాత్మక ప్రేరణ వల్ల రచనలు సాగించడం.

చినజియ్యరు స్వామి వారి ప్రసంగాలను వ్యాసరూపంలో ప్రకటించారు నారాయణాచార్య. విష్ణు సహస్రనామ వివరణ కూడా పుస్తక రూపంలో వెలువరించారాయన. విద్యార్థులకు ఉపయుక్తంగా ఉండాలనే ఉద్దేశంతో వక్రత్వం మీద పుస్తకం రాశారు. చాలాకాలం పాటు ఉపాధ్యాయ వృత్తిలో ఉండడం వల్ల స్పష్టంగా చెప్పడం నారాయణాచార్య రచనల్లో ప్రత్యేక లక్షణంగా కనిపిస్తుంది.

PROSODY అంగ్ల ఛందశాస్త్రానికి సులభపద్ధతి. గుళికరూపంలో ఉన్న ఈ పుస్తకం విద్యార్థులకీ, అంగ్లంలోకవిత్యం రాయాలనుకునే ఔత్సాహికులకీ చాలా ఉపకరిస్తుంది. అదృష్టవశాత్తూ కవిత్వానికి ఛందోనియమాలు అనవసరమా అనవసరమా అనే వివాదం జోలికి పోలేదు రచయిత. వ్యాకరణం, ఛందస్సు బోధించడం చాలా కష్టం. అసక్తికరంగా, ఎనేవళ్ళకీ కావ్యవైముఖ్యం కలగకుండా చెప్పడం కానీ రాయడం కానీ అందరివల్లా అయ్యే పనికాదు. ఇప్పటికీ నాకు 'సరసభూపాలీయా' నికీ, గ్లాసెడు అముదానికీ రుచిలో తేడా ఏమాత్రం తెలియదు. ప్రపంచ సాహిత్యంలో ఛందోవ్యాకరణాలంకార గ్రంథాల్ని సంస్కృతంలో రాసినంత విస్తృతంగా, అందంగా మరే భాషలోనూ లేదని నా నమ్మకం. ఇప్పటికీ అమరకోశం, ధ్వన్యాలోకం, ఆఖరికి శబ్దమంజరి కూడా కించిత్తు జ్ఞాపకం నాకు. భండార్కర్ రీడర్ ఎంత బాగుండేది. ఛాసర్ దగ్గిర్పించి, రాబర్ట్ ఫ్రాన్స్ వరకూ అంగ్ల కవిత్వంలోని ఛందోనియమాలను, వివిధ కవితాప్రక్రియలను, వాదినేపథ్యాల్ని ఈ పుస్తకంలో వివరించారు రచయిత. షేక్స్పియర్, బైరన్, బ్రౌనింగ్, షెలీ, కీట్స్ మొదలైన ప్రసిద్ధ కవుల కవితల్ని ఉదాహరణగా తీసుకుని ఛందోనియమాల్ని వివరించడమే గాక కవితల్లోని సౌందర్యాల్ని కూడా రుచిచూపించడానికి ప్రయత్నించారు. 'బాణ్ చిప్టమ్ జగత్సర్వమ్' అన్నట్లుగా షేక్స్పియరు పెద్దపీట వేయించుకున్నాడు పుస్తకంలో. రచయిత ఉదాహరణలుగా క్లాసికల్ కవుల రచనల్ని ఎక్కువ గ్రహించడం

AEUO 20641

జరిగింది. రాబర్ట్స్ ప్రసిద్ధమైన కవిత వివరణకు తీసుకున్నా, ఆయన అనేక ఇతర కవితల్లో కొన్నింటిని ఉదహరిస్తే బాగుండేది. అంటే రుచిగా ఉండేది. అలాగే ఫిట్టరాల్లో రుబాయిలను ప్రస్తావించినా ఉదహరించలేదు. ఆధునిక కవులను ఏ కారణం చేత దూరంగా ఉంచారు. ఇండో ఆంగ్లియన్ కవులుగా ప్రసిద్ధులైన ఎంతో మంది గొప్ప కవుల కొన్ని కవితల్ని ఉదాహరిస్తే ఇంకా బాగుండే దనిపించింది. బాగా సుప్రసిద్ధులైన నిసిమ్ పస్కీయల్, డామ్ మోరే, కమలాదాస్, విక్రమ్ సేథ్ వంటి వారి కవితలు ఇటువంటి పుస్తకానికి చాలా అవసరం. ఇలియట్ Waste Land లోంచి కొన్ని పంక్తులు, ఆయన ఖండికలలోంచి కొన్ని తప్పకుండా చోటుచేసుకోవాలి. దీని వల్ల వివరణకూ, ఉదాహరణలకూ వైవిధ్యం ఏర్పడి పాఠకుడికి కవిత్యం పట్ల ఆసక్తి ఎక్కువ పెరిగే అవకాశం ఉంది. ముఖ్యంగా ఇండో ఆంగ్లియన్ కవులు ద్వితీయ ముద్రణలో అయినా ఉండడం సమంజసం.

సోలిలోక్స్, డ్రమాటిక్ మోనోలాగ్ పరిణమించడం అసక్తికరంగా వివరించారు నారాయణాచార్య. హైకూ, తంకాలను ఎక్కువగా స్పృశించకపోవడం సమంజసమే. అవి మాలికంగా అంగ్లభాషకు చెందినవి కావు గనక. నాకు తెలిసినంత వరకూ “ప్రొసడీ” ఈ తరహా మొదటి పుస్తకం అనుకుంటున్నాను. ఔత్సాహికుల్ని చిన్న ప్రమాదాల నుంచి కాపాడానికి ప్రయత్నించారు రచయిత. ‘వెర్సిఫయర్’ కీ కవికీ ఉండే తేడాను బాగా ప్రస్తావించారు.

డిగ్రీస్థాయిలో అంగ్లసాహిత్యం చదివే వాళ్ళకి ఈ పుస్తకం మరింత ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. అయితే ఎందుచేతనో రచయిత కొంత ఇంగ్లీషులో, కొంత తెలుగులో రాశారు. ఇంగ్లీషు భాగాలు బాగా స్వల్పమే. అయినా.....

నా దృష్టిలో ఈ పుస్తకంలో రెండు ముఖ్యమైన అధ్యాయాలున్నాయి. అవి చేర్చడం

రచయిత అభిరుచికి తార్కాణం. ఒకటి 'కావ్యభాష', రెండవది ' Poetic appreciation. కవిత్వం గురించి తెలుసుకునే వారికీ , కవిత్వం రాయాలనుకున్న వారికీ ఈ రెంటిమీదా అవగాహన అత్యంత అవసరం. అప్పటికే ఛందస్సు గురించి వివరించి ఉండడం వల్ల స్థలాభావం కారణంగా ఈ రెండు అధ్యాయాలనూ బాగా క్లుప్తీకరించారు. కవి మనసులో రంగులు దిద్దుకుని అతి సామాన్య విషయాలు సైతం ఆస్వాదయోగ్యం కావడానికి ' Imagery 'కారణం. కవిని, నివేదికా రచయితనూ వేరుచేసే జీవలక్షణం ఇదే. మరింత వివరంగా ఆధునిక ఉదాహరణలతో ద్వితీయముద్రణలో చేర్చమని మనవి. ఈ వాక్యాలే రెండో అధ్యాయానికి వర్తిస్తాయి. ఈ రెండూ పాఠకుడికి కావ్యపరిమళాలను అందిస్తాయి. పైగా ఛందోనియమాల నుంచి నిజమైన కవిత్వాభివ్యక్తి వరకూ పాఠకుడు ప్రయాణించడం జరుగుతుంది. అలాగే చివర ఇండో ఆంగ్లియన్ కవుల జాబితా చాలా చిన్నది. ఈ జాబితాను పొడిగించడమే కాక వారి కవితల్ని కొంచెంగా ఉదాహరించడం అవసరం. ఆంగ్లకవిత్వం ఎన్నిదారుల ప్రవహించిందో అర్థం అవుతుంది. సరోజినీ నాయుడు తరువాత కవుల గురించి ఎన్నడూ వినని ఆంగ్లేషాధ్యాయులు ఉన్నారు.

ఉపయోగకరమైన ఇటువంటి సుభోధిని రచించిన మిత్రులు నారాయణాచార్యను అభినందిస్తూ..... '

- తల్లావజ్జల పతంజలి శాస్త్రి.

Contents

ఉపోద్ఘాతం

I	Poem in our daily life.....	13
	నిత్య జీవితంలో పద్యం	
II	Syllables	18
	స్వరార్థవం	
III	Metre	29
	కాలత	
IV	Feet	33
	గణములు	
V	Kinds of Poems	51
	పద్యములలో రకములు	
VI	Kinds of Poems (Special)...	112
	ప్రత్యేక తరహా పద్యములు	
VII	Poetic Diction	119
	కవితా భాష	
VIII	Figures of Speech	124
	అలంకారములు	
IX	Paraphrasing.....	137
X	Appreciation of Poetry.....	150
XI	Modern Poetry.....	163
	నవీన ఆంగ్ల కవిత్వపు ధోరణులు	
XII	How to enjoy Poem.....	181
	కవిత్వాన్ని అనుభవించడం ఎలా?	
XIII	Famous English Poets.....	185
	ప్రఖ్యాతులైన ఇంగ్లీషుకవుల పరిచయం	

....." Languages grow. They cannot be built. We are now following the slow but sure course, on which alone we can depend for a supply of good books in the vernacular languages of India. We are attempting to raise up a large class of enlightened natives. I hope that, twenty years hence, there will be hundreds nay thousands, of natives familiar with the best models of composition, and well acquainted with Western science. Among them some persons will be found who will have the inclination and the ability to exhibit European Knowledge in the vernacular dialects. This I believe to be the only the way in which we can raise up a good vernacular literature in this country"

-Life and letters of Lord Macaulay

ఉపోద్ఘాతం.....

పద్యం అనే దానికి నాలుగు పాదాలు ఉంటాయి - మాగేద్దాడకి కూడా నాలుగే పాదాలు - అంతమాత్రం చేత దాన్నిపద్యం అనడానికి వీలేదు.

- హాస్యబ్రహ్మ భమిడిపాటి కామేశ్వరరావు

ఇదిసరదాకే అన్న ముక్క అయినా గేద్దాడకైనా, మనిషికైనా, పద్యానికైనా పాదాలు వుండడం, నడవడం, నిలబడడం అనే లక్షణాలు వుండాలని సూచిస్తోంది.

ఇంగ్లీషులో పరిజ్ఞానం వున్న ప్రతి ఒక్కరికీ ఇంగ్లీషులో పద్యాలల్లాని కోరిక వుంటుంది. ఉండడమే కాదు అల్లుతున్నారు కూడా. అల్లడంలో చాలా ప్రజ్ఞావంతంగా అల్లేవారూ వున్నారు. నిజానికి కవిత్వంలో శిక్షణ నిస్తాననడం చేపిల్లకి ఈతనేర్పుతాననడంలాటి దుస్సాహసమే! అయినా “ఈతకివున్న కొన్ని లక్షణాల్ని, ఈతకొట్టేవాళ్ళని చూసిన అనుభవంతో శాస్త్రీకరించ వూనడం సాహసం అనుకో డంలేదు.

మనకి చంపకమాల, ఉత్పలమాల, మత్తేభము, శార్దూలము, మత్తకోకిల లాటి వృత్త పద్యాలూ, సీసం, ఆటవెలది, తేటగీతి, కందం లాటి తేటతెలుగు పద్యాలూ వున్నట్టు, ఇంగ్లీషు వాళ్ళకి కూడా వుంటాయా అన్నది చాలామందికి తెలుసుకోవాలని వుంటుంది. కొందరికి తెలుసుకూడా. తెలిసినవారు తెలియని వారికి చెప్పేప్రయత్నం చేయరు. అది స్వార్థం వల్ల కావచ్చు. లేక ఎలా చెప్పాలో

తెలియకా కావచ్చు. మనకి బాగా తెలిసిన తెలుగు భాష ద్వారా ఇంగ్లీషు పద్యాన్ని రాయడంలో గల మెళుకువల్ని తెలుసుకుంటే, ఔత్సాహికులకు మరింత ఉపయుక్తంగా వుంటుందనే ఉద్దేశ్యంతో ఈ ప్రయోగాన్ని చేస్తున్నాం! పద్యాల్ని అల్లడం కవితల్ని పద్యాత్మకంగా గుబాళింప జేయడం చెట్టుకు పూసే పుష్పాల్లా వికసించాలే కాని కృత్రిమంగా తయారు చేయడం పనికిరాదన్నది యదార్థమేకాని, అడవిలో విరబూసే చెట్టుని పెరటితోటలో ఎలా అందంగా తీర్చిదిద్దుకోవాలో నేర్పే శిక్షణని ఈయడం అనుచితం కాదుకదా!

పద్యం, గద్యం అనే రెండు విభాగాలుగా సాహిత్యాన్ని వర్గీకరించవచ్చు. అయితే పద్యపు ప్రయోజనం, గద్యపు ప్రయోజనం ఒకటేనా? కాదు. పద్యాన్ని జ్ఞాపకం పెట్టుకోడానికి వీలుగా వుండే విషయాన్ని నిక్షిప్తం చేయడానికి, గద్యాన్ని విషయాన్ని అర్థవంతంగా వివరించే దానిగానూ ప్రయోగిస్తారు. గద్యం (వచనం) పద్యానికీ, పద్యం వచనానికీ విరోధులు కాదు. “కవిత్వానికీ” పద్య గద్య విభజనకీ నిజానికి సంబంధమే లేదు. అయితే దురదృష్టవశాత్తు ‘కవిత్వం’ పద్యంలోనే వుండాలనే ఛాందసులు కొందరైతే అసలు పద్యాన్నే ప్రపంచంలోంచి తరిమేయాలనే అతివాదులు కొందరు తయారైనారు. ఈ అప్రస్తుతపు చర్చల్లోకి దిగితే ఈ ప్రయత్నపు ప్రయోజనమే పెడదారిని పడుతుంది కనుక అసలు విషయంలోకి వద్దాం.

‘కవిత్వం’ పద్యంలోనే వుండాలనే వారిని ఛాందసులని అన్నాంకదా.. ఛాందసానికి - ఛందస్సుకీ గలసంబంధాన్నిబట్టి వారిని ఛాందసులని అనడం జరిగింది. ఇంగ్లీషు ‘ఛందస్సు’ (Prosody) ని గురించి తెలుసుకునేముందు - తెలుగు ‘ఛందస్సు’లో మనం ఉపయోగించే పారిభాషిక పదజాలానికి - ఇంగ్లీషు prosody లో ఉపయోగించే technical terminology కి గల విషయాన్ని లనాత్మక పరిశీలన చేద్దాం (compare and contrast)

పద్యంలో ప్రతిలైన్ నీ ‘గణవిభజన’ చేస్తాం చూడండి - దానిని ఇంగ్లీషులోansion అంటారు.

ప్రతి పద్యానికి కొన్ని లైన్లువుంటాయి. వాటిని తెలుగులో పాదాలు అంటారు. అయితే ఇంగ్లీషు ఛందస్సు (Prosody) లో వాటిని stanzas అంటారు. తెలుగు పద్యాల్లో మాటల్ని మూడేసి నాలుగేసి శబ్దాలుగా విడదీసి 'గణాలు' (సూర్యగణాలు-ఇంద్రగణాలు) అంటూంటారు. వాటిని ఇంగ్లీషు ఛందస్సులో foot-feet అంటారు. అందుచేత తెలుగు పాదాన్ని ఇంగ్లీష్ foot గా confuse కాకూడదు. ప్రాసని rhyme అంటారు. నడకని rhythm అంటారు. ఇవికాక అంత్యప్రాసలు, మధ్యప్రాసలూ కూడా వుంటాయి.

ఇంగ్లీషు భాషకీ, తక్కిన భాషలకీ తత్వంలో వున్న ఒకముఖ్యమైన తేడాని తెలుసుకోకపోతే ఈ పద్యాలల్లే తత్వాన్నీ తెలుసుకోడంలో కొంత తికమక పడతాం. కొంచెం వెనక్కి వెళ్ళడం కూడా అవసరం.

సంస్కృతం మొదలు ఇంగ్లీషుదాకా వ్యాపించివున్న భాషల్ని ఇండో యూరపియన్ భాషాకుటుంబం అంటారు. సంస్కృతమే పీటన్నిటికీ మూలభాష అన్నది శాస్త్రీయంగా అంగీకరించబడిన విషయం. మాతర్ - మదర్; పితర్ - ఫాదర్; బ్రాతర్ - బ్రదర్; రుధిర్ - రెడ్; ద్వార్ - డోర్; విధ్వ - విడో; పాద్ - ఫుట్ ఇలా ఎన్నో ఉదాహరణలతో యూరపియన్ భాషలన్నీ సంస్కృత జన్య భాషలేనన్న విషయం రూఢి అయింది. అయితే ఈ కుటుంబంలో మరో కొన్ని ఉపకుటుంబాలు వున్నాయి. ఇంగ్లీషు - జర్మానిక్ ఉపకుటుంబానికి చెందిన భాషగా గుర్తించబడింది. ఈ జర్మానిక్ ఉపకుటుంబం ఇతర ఇండోయూరపియన్ భాషల కన్న కొన్ని ఆదనపు ప్రత్యేక లక్షణాల్ని కలిగివుంది. క్రియల (Verbs) విషయంలో strong and weak verbs ని కలిగి వుండడం; పదాల్ని ఉచ్చరించేటప్పుడు పదంలో ఒక్కొక్క శబ్దంమీద ఒత్తిడి ఇచ్చి పలకడం కొన్నిచోట్ల తేల్చి పలకడం (Stress & Unstress) అనే లక్షణాలు జర్మానిక్ ఉపకుటుంబాన్నించి ఇంగ్లీషు భాష సంతరించుకుంది. ఇంగ్లీషులో శబ్దాల్ని గణవిభజన (scansion) చేసేటప్పుడు మనం ఈ విషయాన్నీ దృష్టిలో పెట్టుకోవాలి. నిత్యజీవితంలో మనకు ఉచ్చరించే ఇంగ్లీషుకన్న వ్రాసే ఇంగ్లీషుతోనే ఎక్కువ అనుబంధం వున్నందు వల్ల మన మాతృభాషల ప్రభావం మన ఇంగ్లీషు

ఉచ్చారణమీద పడడం వల్ల బ్రిటిష్ ఇంగ్లీషుతో మనకి పరిచయం అంతగా లేనందువల్ల మనం తరచు ఈ నిమోన్నతాల్ని గమనించం. మన తెలుగులో వున్నట్టే గురువులు లఘువులుగా వీటిని భావించడం జరుగుతుంది. కాని అదిసరికాదు.

ఉదాహరణకి : "O Say ! what is the thing callid light" అనే పద్యపాదం వుందనుకోండి ఎక్కడెక్కడ నొక్క పలకాలో తెలిస్తేగాని సరైన నడక నడవదు.

O Say - Wha - tis - the thing call dlight

మనం తెలుగులో 'U' గుర్తుని గురువుని (దీర్ఘాన్ని) సూచించడానికి 'I' నీ లఘువుని (ప్రాస్వాన్ని) సూచించడానికి వాడినట్లే అటూ ఇటూగా అంటే unstressed) గుర్తుగాను 'I' (stressed) గుర్తుగానూ వాడతారు. లేకపోతే నెత్తిమీద ఎక్కడ Stress ఉంటుందో అక్కడ పై ఉదాహరణలో సూచించినట్లు apostrophe mark పెట్టవచ్చు. ఈ విషయాల్ని కొన్నిటిని గుర్తుంచుకుని పద్యాల కసరత్తు అనే గోదాలోకి దిగడం సమంజసం అని ఇక్కడే వాటిని యం చేయడం జరిగింది. ఇవన్నీ ఇంకా వివరంగా ఆయా సందర్భాలలో చదవడం జరుగుతుంది

విజయభవ - లెటర్స్ ప్రాసీడ్.

నిత్యజీవితాల్లో-పద్యం

భాష ఏదైనా భావం ముఖ్యం. భావప్రకటనకే భాషకాని భాషకోసం భావంకాదు. భావాలు పదికాలాలపాటు పదిలంగా వుండాలంటే ధారణ లేక కంఠస్థం చేయడం ముఖ్యం. పూర్వీకులు ప్రతీదాన్నీ పిల్లల చేత కంఠస్థం చేయించేవారు. శదువుపేరుతో పెట్టే ఈ చిత్రహింసకి పిల్లలు నలిగిపోతున్నారే అని బాధపడి శదువుల్నే నిరసించిన గుడిపాటి వెంకట చలంగార్లు లేకపోలేదు. అయితే బెర్ట్రాండ్ రస్సెల్ లాంటి వాడే 'Education is a tiresome necessity' అన్నాడు. గద్య రూపంలో వున్న విషయాలు ధారణకు నిలవవు. మనసుకు పట్టే ఆకర్షణ గద్యరూపానికి లేదు. గద్యం మరీ ముఖ్యమైన భావాల్ని కలిగివుంటే ఏదోరకంగా దానిసారాంశం గుర్తుంటుంది. కాని మక్కికి మక్కిగా దానిని కంఠతః పట్టడం చాలా కష్టం. అయినా నిత్య జీవితంలో మనం అనేక విషయాల్ని అవలీలగా గుర్తుపెట్టుకో లుగుతున్నామంటే.. కారణం ఏమిటో తెలుసా? పద్యరూపంలో విషయాలు గుర్తుంచుకోవడం వల్ల! ఆశ్చర్యపోకండి... అది ఒకరు అల్లినపద్యం కావచ్చు లేక విషయాన్ని సౌలభ్యంకోసం కొన్ని అప్రస్తుతాలని కత్తిరించి మాటల్ని పొందికగా మలుచుకుని దానికో ఊపు లేక ఊతాన్ని ఏర్పాటు చేసుకుని మనసులో రికార్డు చేసుకోవడమూ కావచ్చు. మనం విద్యా విధానంలో కూడా ఈ పద్ధతిని తెలివిగా ఉపయోగించుకుంటున్నాం. సరిగ్గా పదాలే ఉచ్చరించడం చేతకాని చిన్నారులు కూడా ముద్దు ముద్దుగా --

“టింకిల్ టింకిల్ టిటిస్టార్

అవ్వె వండర్ వాట్యూవార్...

అప్రైబౌద్ వల్స్ సోహై

లైకే డైమండింద స్ట్రై....”

అంటూ చేతులు ఊపుతూ ముద్దుముద్దుగా పలుకుతూంటే మురిసిపోతామే
తప్ప అది ప్రపంచంలోనే తలమానికమైన

" Twinkle twinkle little star

How I Wonder what you are

Up above the world so high

Like a diamond in the sky"

- Jane Taylor

వ్రాసిన అద్భుత పద్యరాజమని గుర్తించం. అలాగే మనకు పరిచయమున్నా
'చందమామరావే - జాబిల్లిరావే,' 'చేతవెన్నముద్ద చెంగల్వ పూదండ' లాటివి కూడా
(అవి తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులు వారు రచించినవి - అదివేరే సంగతి) పద్యాలకి
ఆ సౌలభ్యం, ఆ ఆకర్షించే లక్షణం, మనసుకు పట్టేలక్షణం వుండబట్టే మన
ప్రాచీనులు పనికొచ్చే ప్రతి విషయాన్నీ పద్యపు మూసలో పోసి పదిల పరిచారు.
అయినా వారు మూర్ఖులు అన్నస్థాయికి మనం ఎదిగిపోయాం. **Alexandar Pope**
అనే ఆయన 'పద్యం' మూసలోనే పోసి ఒక చురక వేస్తున్నాడు చూడండి.

"We think our fathers fools, so wise we grow

Our wiser sons no doubt will think us so"

దీల్లో మనసుని పట్టుకునే లక్షణం ఎలా వుందో చూద్దాం... దీల్లో ఒక
జీవిత సత్యం వుంది. పెద్దల పట్ల గౌరవభావం వుంది. వారిని అవహేళన చేసే ఈ

తరపు వారి తెలివితక్కువతనం మీద ఒక సద్విమర్శవుంది. జీవితంలో మనమూ ఒకప్పుడు పెద్దల మవుతాం. అప్పుడు మనకన్నా తెలివైనవారం అనుకునే మన పిల్లలు మనలనూ ఇదే విధంగా పరిహసిస్తారునుమా అనే హెచ్చరిక వుంది. ఒకనీతి వుంది, హాస్యంవుంది.. ఇలా ఈ రెండు లైన్లనీ విశ్లేషించుకుంటూ తెలుగులోనో, ఇంగ్లీషులోనో ఏభాషలోనైనా ఒక అరగంట ఉపన్యాసాన్నీ అల్లవచ్చు. ఆ ఉపన్యాసం మనస్సులో నిలబడక పోవచ్చు కాని ఈ రెండు లైన్లూ ఒక శబ్దంకూడా చెదిరిపోకుండా పదిలంగా పదికాలాల పాటు మనసుని పట్టివుంటాయి.

అచ్చువేసే సౌకర్యం లేని రోజుల్లో పద్యాలు ముఖ్యంగాని...అచ్చు సదుపాయం వుండిన ఈ కంప్యూటర్ యుగంలో పద్యాలేమిటి nonsense అనే వారుండవచ్చు. కాని కంప్యూటర్లు కూడా కొన్ని నియమాలకీ బంధాలకీ బద్ధమై మాత్రమే పని చేస్తాయని తెలుసుకోవాలి.

‘ఛందస్ బందస్ పటేల్ పటేల్’ అన్న పెద్దమనిషికూడా తను చెప్పదల్చినదాన్ని తనదైన, అరుదైన ‘ఛందస్’లోనే చెప్పేడని మరువకండి.

మూడు గ్రంథాలయాల్లోని నవీన, ప్రాచీన సాహిత్య గ్రంథాల్నీ, కవిత్వరీతుల్నీ, పద్యాల తత్వాన్నీ కూలంకషంగా ఆపోసన పట్టిన మహామహుడు నిష్ణాతుడైన తరువాత ఛాందసం మీద తిరుగు బాటు చేశాడే తప్ప మనలాగ పద్యం అట్లడం చేతగాక ‘ అందని ద్రాక్షపళ్ళు పుల్లన’ అనలేదు.

‘మరోప్రపంచం - మరోప్రపంచం -మరోప్రపంచం పిలిచింది’ అన్న ‘నడక’ లో దాని పునాదులు ఎక్కడవున్నాయో ఒక్కసారి ఆలోచిస్తే తెలుస్తుంది.

‘భజగోవిందం - భజగోవిందం - భజగోవిందం మూడమతే’ అన్న శంకర భగవత్పాదుల రచనలోంచే వాటి ఉత్తేజాన్ని మహాకవి పొందేదని అర్థమవుతోంది.

పద్యంలో లయ, ప్రాస, నడక, వుండడంవల్ల ఆడుతూ పాడుతూ వాటిని పిల్లలు వల్లె వేస్తారు. అందుచేతనే అన్నిరకాల విషయాలనీ మనవారు పద్యరూపంలోనే నిక్షిప్తం చేసేవారు.

ఇంగ్లీషు నెలల్లో కొన్ని నెలలకి 30 రోజులూ, కొన్ని నెలలకి 31 రోజులు ఫిబ్రవరి నెలకి మాత్రం, 28 లేక 29 రోజులూ వుంటాయి కదా! అది అందమైన పద్యరూపంలో ఇమిడ్చబడి ఎలా అందించబడిందో చూడండి -

"Thirty days hath September,
April, June and November;
All the rest have thirty one
Excepting February alone
And that has twenty-eight days clear
And twenty-nine in each leap year".

ఈ రూపంలో అందించడంవల్ల ఏ నెలకి ఎన్ని రోజులో జ్ఞాపకం పెట్టుకోడం పిల్లలకి ఎంత సులభం అయిందో చూశారా!

పద్యరూపంలో 'కవిత్వం' మాత్రమేకాదు నిత్యజీవితానికి పనికివచ్చే అన్ని విషయాలూ పద్యాలలోనే పదిలపరిచేవారు. కథలు, వేదాంతం, శాస్త్రాలూ, నాటకాలు అన్నీ పద్యరూపంలోనే వుండేవి. ఇదే విషయాన్ని 'తెలుగు'లోనూ చుస్తాం.

చాలాకాలం 'Poetry' అనే మాటని పద్యాలకి మాత్రమే కాక సృజనాత్మక సాహిత్యాన్ని సూచించే విస్తృతార్థంలో వాడేవారు. కాలానుగతంగా అది పద్యాలకే పరిమితం కాసాగింది.

చిన్న చిన్న కథల్ని పద్యరూపంలో చేప్పే సంప్రదాయం వున్నది. శాస్త్రాన్ని డా పద్యరూపంలోనే నిక్షిప్తపరిచేవారు. మనకి 'లీలావతీ గణితం' వుండేది.

ఖర్చారఫలములు గణకుండు కొని తెచ్చి

సగపాలు మోహంపు సతికి నిచ్చె....." అంటూ లెక్కలు కూడా ఇచ్చేవారు.

అలాగే తెలుగు 'ఛందస్సు' కూడా పద్యరూపంలోనే వుండడం చూస్తాం

ఆ. ఇనగణత్రయంబు నింద్రద్వయంబును

హంసపంచకంబు నాటవెలది' అంటూ. 'దీనిభావమేమి తిరుమలేశ' వన్న మకుటంతో కొన్ని పాడుపు కథలు వుండేవి.

భాషలు ఏవైనా మనుష్యులందరి అవసరాలు, అలవాట్లూ ఒకటే.. ఇంగ్లీషు పద్యాల్ని కూడా ఇలా విస్తృతంగానే వాడుకునేవారు. వచనాన్నీ, పద్యాన్నీ సులభంగా కలిపివాడినా, తాను నాటకాల్నే వ్రాసినా, **Shakespeare** ని పోలించి మహాకవిగానే గుర్తించింది. ఇంగ్లీషు పద్యరచననీ, సాహిత్యాన్నీ, నాటకాల్నీ సృష్టించి ఉద్ధరిద్దామనుకున్న **John Dryden, Alexander Pope** లను **Dr. Johnson**, The greatest prose writers of neo-classical age గా పేర్కొన్నాడు.

మన పరిధిని కవితవ్య విచారకోసం కాక పద్యాలు వాటి నిర్మాణం లావుండాలి అనే దానికే పరిమితం చేసుకుని చర్చిస్తున్నాం కనుక పద్యం సాహిత్యానికి శత్రువా - మిత్రుడా అనే దానితో మనకి సంబంధంలేదు. పద్యాలు సామ్రాజ్య బద్ధతను కూలంకషంగా తరచి చూడడమే ప్రస్తుతం మన పరమావధిగా నిర్ణయించుకుందాం. రూల్సు రూల్సే. Rules are there to violate అనుకున్నా వాటిని వ్యతిరేకించడానికూడా రూల్సు తెలియాలికదా ! అందుకే ఈ పుస్తకం.

స్వరార్థవము

శబ్దమాత్రలు (Syllables)

శ్రౌవ్యత కలిగిన శబ్దాన్ని syllable లేక మాత్ర అంటారు. ఇక్కడ శ్రౌవ్యత అంటే వినడానికి వీలైన అనే అర్థమేకాని - మాధుర్యం కలిగిన శబ్దం అని వాడుకునే అర్థంలోకాదు. ఇంగ్లీషు శబ్దాల్ని గురించి ముఖ్యంగా తెలుసుకోవలసిన అంశం ఒకటివున్నది. నిజానికి ఇంగ్లీషుభాషకి 44 శబ్దాలు వున్నాయి. అందులో 20 అచ్చుశబ్దాలు (Vowels) 24 హల్లు శబ్దాలు (Consonants). ఈ శబ్దాల represent చెయ్యడానికి 26 అక్షరాలతోనే సర్దుబాటు చేసుకోవలసిన అవసరం వుంది. Vowels లోనే 12 సామాన్యమైనవి 8 సంయుక్తమైన vowels వున్నాయి. వాటిని ఒక్కసారి పరిశీలిద్దాం (ఇవి Dictionary లో ఇచ్చే Symbols)

- | i | fit అనే మాటలోని 'i' లాగ ఉచ్చరించాలి (ప్రాప్తం).
- | i: | feel అనే మాటలోని 'ee' లాగ ఉచ్చరించాలి (దీర్ఘం).
- | U | put అనే మాటలోని 'U' లాగ ఉచ్చరించాలి (ప్రాప్తం).
- | U: | cool అనే మాటలోని 'oo' లాగ ఉచ్చరించాలి (దీర్ఘం).
- | e | bed అనే మాటలోని 'e' లాగ ఉచ్చరించాలి (ప్రాప్తం).

- | ʌ | but అ
- ఇది a
- | ə | away
- ఇది a
- | a: | Car ఆ
- | ɜ: | Curd
- | æ | Cat ఆ
- | ɒ | Cot ఆ
- | ɔ: | Call ఆ
- నంయుక్తమైనవి
- | ei | late e (తెం
- | ai | Kite e
- | ɔi | toil అ
- | av | town
- | əv | gold
- | iə | fear
- | və | poor 'పూర్'
- | ea | heir ఉచ్చరించాలి

- | ʌ | but అనే మాటలోని 'ʌ' లాగ ఉచ్చరించాలి
ఇది accented Syllables కి మాత్రమే వర్తించే శబ్దం.
- | ə | away అనే మాటలోని 'ə' లాగ ఉచ్చరించాలి.
ఇది accent లేని Syllables కి మాత్రమే వర్తిస్తుంది.
- | a: | Car అనే మాటలోని 'a' లాగ ఉచ్చరించాలి.
- | ɜ: | Curd అనే మాటలోని 'ʊ' లాగ ఉచ్చరించాలి.
- | æ | Cat అనే మాటలోని 'a' లాగ ఉచ్చరించాలి.
- | ɒ | Cot అనే మాటలోని 'a' లాగ ఉచ్చరించాలి.
- | ɔ: | Call అనే మాటలోని 'a' లాగ ఉచ్చరించాలి.

సంయుక్తాచ్చులు -Diphthongs

- | ei | late లో 'a' లాగ 'ఏ' లాకాకూడా 'ఎయ్' అని ఉచ్చరిస్తాం
(లెయ్ట్)
- | ai | Kite అనే మాటలోని 'i' లాగ 'ఐ' అని ఉచ్చరించాలి.
- | oi | toil అనే మాటలోని 'o' లాగ 'ఓయ్' అని ఉచ్చరించాలి.
- | av | town అనే మాటలోని 'ow' లాగ 'ఔ' అని ఉచ్చరించాలి.
- | av | gold అనే మాటలోని 'ov' 'ఓవ్' లా ఉచ్చరించాలి.
- | iə | fear అనే మాటలోని 'ea' 'ఇయ' లా ఉచ్చరించాలి.
- | və | poor అనే మాటలోని 'oo' లాగ అంటే 'ఉవ' అని ఉచ్చరించాలి
'పూర్' అని కాక పూవర్ అని 'వ' ని కొంచెం తేల్చిపలకాలి.
- | ea | heir అనే మాటలోని 'ei' లాగ అంటే 'హెయిర్' అని 'ఇ'ని తేల్చి
ఉచ్చరించాలి

ఇంక హల్లుల్ని (Consonants)ని పరిశీలిద్దాం. హల్లుల్లో పలికేవి (Voiced), పలకనివి (Voiceless) అని రెండు రకాలు. p, t, k, tch, s, sh, f, th, అనేవి పలుకుబడి లేని హల్లులు (Voiceless Consonants). b, d, g, dz, v, z, (measure లోలాగ) d (Then లోలాగ) J (Yes లోలాగ) r. l. w. h. m, n, y అనేవి పలికే హల్లులు (Voiced Consonants).

Soundsని phonemes అని కూడా అంటారు. A system of phonemes capable of pronounced together as a unit is called a syllable . ఒక శ్రావ్యత కలిగి ఒకే శబ్ద సముచ్చయంగా ఉచ్చరించు సామర్థ్యం కలిగిన దానిని సిలబుల్ అని వ్యవహరిస్తాము. హల్లులికి స్వతంత్ర శబ్దాలుగా పలకగల సామర్థ్యం లేదు. అందుచేత అవి voiced అయినా voiceless అయినా శ్రవ్యశబ్దాలుగా నిలబడలేవు. కనుక వాటికి అచ్చుల (Vowels) యొక్క సహాయ సంపర్కాలు అవసరమవుతాయి. ముందు తెలుగు భాషలో వీటిని అర్థం చేసుకుందాం ---

క - స్వయంగా పలకలేదు క్ + అ = క అని పలక గలదు.

ఇలా అచ్చులతో కలిసి మనకు గుణింతాలు ఏర్పడ్డాయి

క, కా, కి, కీ, కు, కూ, కె, కే, కై, కో, కొ,.....

ఇంగ్లీషులో 20 రకాల Vowels (అచ్చులు) a, e, i, o, u లతో ఎలా ఏర్పడతాయో చూశాముకదా! ఇవికాక w, y అనే అక్షరాలు కూడా అచ్చులుగా వ్యవహరింప బడతాయి. ముఖ్యంగా పద్యాలల్లాడానికి ఈ సిలబుల్స్ (మాత్రలు); ఒత్తి పలకడాలు (Stress), తేల్చి పలకడాలు (Unstress) అనేవి ముఖ్య పాత్రవహిస్తాయి. స్వయంగా ఉచ్చరింపబడే శక్తిని sonority అంటారు. అచ్చులతో కలిసినప్పుడు మాత్రమే శబ్దాలుగా ధ్వనిస్తాయి కనుక వీటిని con - sonants అంటారు.

ఇవికాక అర్ధాచ్చులు అనబడే half vowels or semi vowels అనేవి వున్నాయి. పదము మొదట ఇవి ఉచ్చరింపబడవు కాని ఒకటి రెండు హల్లుల తరువాత వచ్చినప్పుడు ఉచ్చరింపబడతాయి.

ఉదా॥ economics (ఇకనోమిక్స్) 'ఇ' అనే మొదటి శబ్దం ఉండీలేనట్లు ఉచ్చరిస్తాం. Seven (సెవెన్) దీనిలో 'e' పూర్తి అచ్చుగా పలుకుతుంది. ఇంకో ముఖ్యవిషయం. ఒకదాని వెనుక ఒకటిరెండు అచ్చులు వచ్చి గేప్ లేకుండా ఒకే విధంగా ఉచ్చరింపబడిన దానిని ఒకే అచ్చుగా పరిగణించాలి. అలాకాక ఆ అచ్చులు రెండు వేరు వేరు గా ఉచ్చరింపబడితే రెండు అక్షరాలుగా పరిగణించాలి.

ఉదా॥ Speak (స్పీక్) One syllable

Street (స్ట్రీట్) One syllable

Cooperate (కోఆపరేట్) Two syllabless

ఈ syllablesని విడదీసేటప్పుడు కొన్ని మెళుకువల్ని తెలుసుకుంటే ఇంగ్లీషు ఛందస్సు (Prosody) సులభంగా అర్థం అవుతుంది.

Accent అనేదానిని గురించి గతంలోనే తెలుసుకున్నాం. Accent అన్నా stress అన్నా ఒకటే. ఉచ్చరించేటప్పుడు కొన్ని శబ్దాల్ని తారస్థాయిలోను, కొన్ని శబ్దాల్ని మంద్రస్థాయిలోనూ పలుకుతాం. ఇవి కూడా పద్యనిర్మాణంలో ముఖ్య పాత్రని వహిస్తాయి. ఇవన్నీ ముందు ప్రకరణాలో మరికొంత వివరంగా తెలుసుకుందాం.

అచ్చుల సంఖ్యను బట్టి మాటలో ఎన్ని syllables ఉన్నాయో నిర్ణయించి వాటికి పేర్లు పెట్టడం జరిగింది. ఇక్కడ ముఖ్యంగా గమనించవలసిన point ఒకటి వున్నది. Syllables ని నిర్ణయించేది వాచ్యమైన శబ్దాలనిబట్టేకాని, అక్షరాల

సంఖ్యని బట్టికాదు. ఉదాహరణకి beautiful అనేమాటనే తీసుకుంటే beau (4అక్షరాలు-ఒక సిలబుల్) ti (2అక్షరాలు-ఒక సిలబుల్) ful (3అక్షరాలు-ఒక సిలబుల్) దీనిని బట్టి అక్షరాల సంఖ్యకీ సిలబుల్స్ కీ ఏమీసంబంధం లేదని తేలుతోంది. ఈ వివరణని చదివేసిన తరువాత syllablesని గురించి సమగ్రంగా తెలిసిపోయిందను కుంటే పొరపాటు. ఒక మంచి dictionaryని మీకు సహాయకునిగా తీసుకోండి. Prosody లేక ఛందస్సుకు Syllables చాలా ముఖ్యం కనుక ఈ నియమాల్ని బాగా తెలుసుకోవాలి. Correct pronunciation, accent మొదలైనవి తెలుసుకుంటే పద్యాలని బాగా అల్లగలరు.

ఒకే అచ్చు కలిగిన మాటల్ని mono syllable అంటారు.

రెండు అచ్చులు కలిగిన మాటల్ని disyllables అంటారు.

మూడు అచ్చులు కలిగిన మాటల్ని trisyllables అంటారు.

అంతకంటే ఎక్కువ అచ్చులుగల మాటల్ని poly syllables అంటాము.

త్రిడి Accent

పదంలోని syllableని నొక్కి లేక ఒత్తి పలకడాన్ని accent అంటారు. ఈ నొక్కి పలకడం, తేల్చిపలకడమన్న అలవాటు జర్మన్ ఉపకుటుంబం నించి ఇంగ్లీషు భాషకి సంక్రమించిందని చెప్పుకున్నాం కదా! నొక్కి చెప్పవలసిన vowel నెత్తి మీద ' / ' మార్కు పెడతారు అప్పుడు దానితో కూడివున్న consonantతో కలిపి దానిని నొక్కిపలకాలి. అయితే ఒకటికి మించిన vowels ఆ పదంలో వుంటే అన్నిటినీ వత్తిపలకరు. మూల పదానికి సంబంధించిన syllable మీదే ఒత్తిపలుకుతారు. తక్కినవన్నీ కొంత తక్కువ ఒత్తిడితో పలుకుతారు. ఒత్తిడి, మాటలోని మొదటి syllable మీద పడవచ్చు, లేదా రెండవ syllable మీద పడవచ్చు. ఒత్తిడి వున్న syllable తో కలిపి రెండు ఒత్తిడి లేని syllables రావచ్చు. అలాగే ఒత్తిడిలేని syllableతో కలిపి రావచ్చు. ఇవి మన తెలుగు ఛందస్సులోలా

య, మ, త, ర, జ, భ, న, స, వ, హ, నల, నగ, సల, ల్లాగే పేర్లు కలిగి వున్నాయి అవి ఏమిటో చూద్దాము. (సౌలభ్యం కోసం గురువు, లఘువు అని వ్యవహరించినా అవి Stressed and Unstressed syllables గానే తెలుసుకోవాలి). గణాల్ని feet అని అంటామని తెలుసు కున్నాంకదా!

- 1) Iambus U - Unstressed followed by stressed.
- 2) Trochee - U Stressed followed by unstressed.
- 3) Spondee - - Two stressed syllables.
- 4) Pyrrhic UU Two unstressed syllables.
- 5) Anapaest UU - Two unstressed followed by a stressed syllable (3 Syllable).
- 6) Dactyle - UU One stressed followed by two unstressed syllables.
- 7) Amphibrach U-U An unstressed followed by a stressed and unstressed syllable.
- 8) Tribach UUU Three unstressed syllables.
- 9) Choriambus - U U - One stressed, two unstressed and on stressed (4 Syllables)

అయితే వీటిలో ఈ 9 రకాల గణాలూ వుపయోగపడేవికావు. Iambus, Trochee, Spondee, Anapaestలను ఎక్కువగా ఉపయోగిస్తారు. తక్కిన వాటిని కేవలం పరిచయం కోసమే touch చేశాము. ముఖ్యమైన గణాల్ని ఎలా ఉపయోగిస్తారో వివరంగా chapter wise గా పరిశీలిద్దాం.

లయ -Rhythm

“తల వూపింపని శరము శరమా? - కవిత కవితా?” అన్నాడట నన్నెచోడుడు అనే ప్రాచీన కవి.

ఈ పద్యరచనకి సంబంధించిన సాంకేతిక పదజాలాన్ని పరిశీలిస్తే పాదం (Foot), మీటర్ (Metre) లాటి లెక్కలకీ కొలతలకీ సంబంధించిన పదాలు Rhythm, Rhyme లాటి సంగీతానికి సంబంధించిన మాటలు కనపడతాయి. మనం పద్యనిర్మాణంలో Formకి మాత్రమే మన పరిధిని పరిమితం చేస్తున్నామని గ్రహించాలి. సంస్కృతమైనా, తెలుగునైనా, హిందీ అయినా, ఉర్దూ అయినా ఇంగ్లీషునా పద్యం పద్యమే, గద్యం గద్యమే. ఏదేనా విషయాన్ని వివరంగా explain చేస్తూ చెప్పినా జ్ఞాపకాలలో వదిలవరుచుకోడానికి మన సంక్షిప్తీకరించుకుంటాం.

సంక్షిప్తం చేయడం అంటే వెదజల్ల బడిన వాటిని పొగుచేసి అవసరమైనంత వరకూ వుంచి వృథా విషయాలను తగ్గించి వేయడం అన్నమాట. ఈ అవసరమై వాటికి మనదైన ఒక నడకని ఏర్పాటు చేసుకుంటే మరింత బాగా జ్ఞాపక పెట్టుకోడానికి వీలవుతుంది.

దీనికి కష్టపడి పద్యాలల్లుకోడం నేర్చుకోనవసరం లేదు. చిన్నపిల్లల్ని చూడం ఎ విషయామైనా రాగయుక్తంగా, లయబద్ధంగా మలచి డాన్స్ చేస్తూ పాడడం చూస్తాం. దానికోసం కొన్ని పదాల్ని సాగతీయడం కొన్ని పదాల దీర్ఘాల్ని కుదించి కట్ చేయడం చేస్తారు. ఏశాస్త్రాలూ చదవకుండానే ఒక శబ్దాన్నించి మరోశబ్దానికి అందుకునే మధ్యలో ఇచ్చేవ్యవధిని (space) కూడా వారే నిర్ణయించుకుంటారు ఇదంతా ముక్కు పచ్చలారని ముద్దు ముద్దు మాటలు పలికే పిల్లలికి ఎవరని నేర్పారు? లయ జ్ఞానం మానవనైజం అనితేలుతోంది. ‘పద్యాల్ని కవుల్ని సమాజం నుంచి తరిమెయ్యండి’ అన్న ప్లాట్ మహాశయునికి మనం సమస్యారూపం చెయ్యడంతప్ప మరేం చెయ్యలేము.

Twinkle twinkle little Star
How I wonder What You are
Up above the world so high
like a diamond in the Sky

ఈ పద్యాన్ని చిన్న పిల్లలు ఎలా అభినయిస్తూ చదువుతారో గమనించారా?

ట్వింకిల్ - ట్వింకి - ల్లిటిలి - స్టార్
హవ్వయ్ - వండ - ర్వాట్యూ - వార్
అప్ - బౌ - ద వర్ల్డ్ - సో - హై
లైక్ - డైమండ్ - డింద స్కై....

అంటూ విరుపుల విరవడంలోనే ఒక లయ ఏర్పాటు చేస్తారు. ఈ విరుపులు శబ్దానికి - శబ్దానికి మధ్య ఇచ్చే గేప్ వల్లనే ఏర్పడుతుంది. దీనినే rhythm అంటారు. Rhythm అనే మాట గ్రీకు భాషనించి ఉద్భవించింది. దీనికి flow లేక ప్రవాహము అని అర్థము.

ఈ ప్రవాహము లేక rhythm అనేది మనకి రెండు రకాలుగా కనపడుతుంది. (1) ప్రకృతి సిద్ధమయిన rhythm (2) మానవకృతమైన rhythm.

★ Rhythm అనే పదంలో vowel sound ఉపయోగింపబడలేదు. గమనించండి. దీన్ని pronounce చెయ్యడం కూడా 'రీత్మ్' - అని pronounce చేయాలి. దాల్లోనే ఒకరకపు 'లయ' లేకతాళం వున్నది.

ప్రకృతియే లయబద్ధంగా నడుస్తూ వుంటుంది. అందుకే 'గలగలపారే సెలయేరులలో స, రి, గ, మ లున్నాయి చూడు' అంటాడు ఒక కవి. పగలు చీకటి ఎండావానా, నెలలు ఋతువులూ, వత్సరాలుగా దొరలిపోయేకాలం లయబద్ధంగా నడుస్తూంటుంది. హృదయస్పందనలో, రక్తప్రసరణలో, జనన మరణాలలో, వీచేగాలిలో, పక్షులరెక్కల చప్పుడులో, గుర్రపునడకలో, ఎక్కడలేదు

ఈ rhythm? ఇవన్నీ ప్రకృతి సహజంఅయిన rhythmకి ఉదాహరణలు. 'త్యాగయ్య' సినిమాలో ఒక అపూర్వ సంఘటన వున్నది. త్యాగరాజస్వామి కృతులను సరిగా నిర్మించలేక పోతూవుంటాడు. గోడకు జాగిలవడి అరమూతగా విశ్రమించివుండగా ఆయన 'ఆత్మ' ప్రకృతిలోకి విహరిస్తూంటుంది. ఝుమ్మనే తుమ్మెదల నాదంలో, గలగలా ప్రవహించే నీటిశబ్దంలో, ఆకుల సవ్వడిలో, జంతువుల అరుపుల్లో, పక్షుల కూతల్లో, ఆయనకు సప్తస్వరాలే వినిపిస్తాయి. అదే ఆయన సంగీత రచనలకు ఊపిరిగా నిలుస్తుంది.

Dryden, Robert Browning లాటి మహాకవులు నక్షత్రాల నడకకో, ఈ విశ్వరచనకీ మూలం ధ్వని, లయ ప్రధానమైన సంగీతమే ఆధారమని నిర్ణయించారు. మానవుడు ప్రతీదానిని ప్రకృతినుంచి అనుకరించడం ద్వారానే చేస్తూంటాడు. పాటలు పాడడం, నృత్యం చేయడం లాంటి వాటికి కూడా ప్రేరణ ఈ ప్రకృతే!

భాషల్ని మానవులే నిర్మించారన్నది పాశ్చాత్యుల అభిప్రాయం. మన సంప్రదాయం మాత్రం భాషానిర్మాణంలో కూడా భగవత్ప్రేరణ, భగవత్సంబంధం వున్నదని ప్రగాఢంగా విశ్వసిస్తుంది. వదాలా వాటినిర్మాణం వాటిలో వుండే శబ్దసౌందర్యం, భావగంభీరత లోతులూ.. ఇవన్నీ సునిశితంగా తరచిచూసిన వారికి 'టి అమరికని చూస్తే మతేపోతుంది. (ఏభాషకైనా ఇది వర్తిస్తుంది. Let us not have prejudice about it). మధురిమ అతిమధురంగా, కఠినత అతి కఠినంగా మరివుండడం మాటలకే చెల్లు. మాటలంటే మాటలా! అవి పన్నీటి మూటలు అనవచ్చు. అందుకే మనం మాటల (Vocabulary) మీద అధికారం సాధిస్తే, అవి మనకు స్వాధీనమైతే, వాటిచేత మనం సర్క్యన్ఫీట్లు చేయించవచ్చు. అయితే ప్రాసకోసం కూసుగాడా అన్నట్టు మనం కృత్రిమంగా వాటిని లొంగతీసుకోలేము.

భావసంపదని కూడా మనం సాధించాల్సివుంటుంది. భావాలవెనుక భాష, భాషతో పాటే భావజలధి ప్రవహిస్తూంటాయి. ఏదిముందు? ఏది వెనుక? అనికాదు.

రెండూ కలిసే వుంటాయి. ఇవన్నీ పరికిస్తే దైవదత్తంగానే ఇది లభించాలి తప్ప prosody నేర్చుకుని పద్యాలల్లి కవిత్వాన్ని పండించాలనుకోడం వెర్రితనం అనిపిస్తోంది. 'కృషితో నాస్తి దుర్భిక్షమ్' ఇదీ నిజమే.

ఇంగ్లీషువారు ఈ rhythmని Italian, French భాషలనించి వారసత్వంగా పొందేరు. Syllables విభజన మీద ఈ rhythm ఆధారపడి వుంటుంది. పదానికి ఒత్తిడి ఎక్కడ, ఎంతగా ఇస్తున్నాము అనే దానిమీద ఈ rhythm ఆధారపడి వుంటుంది. Mono syllables అనగా ఒక్కప్రయత్నంలోనే ఉచ్చరించే పదాలకి rhythm వుండదు.

Cat, rat, up, down లాటి మాటలు ఎక్కడి కక్కడ తుంచేసినట్లు వుంటాయి కదా. వాటికి rhythm వుండదు, స, రి, గ, మ, ప, ద, ని, స, అనే స్వరాల్ని విడివిడిగా పలికి చూడండి వాటిలో సంగీతమే వినిపించదు. అవి single notes మాత్రమే. నిలుపుదల, దీర్ఘం తీయడం వాటిని కంపోజిషన్ గా కలిపినప్పుడు మాత్రమే అవి సంగీతపు సాగనుల్ని గుబాళిస్తాయి. రెండు, మూడు, అంతకు మించిన syllablesతో నిర్మాణం అయిన పదాల్లో rhythm కనబడుతుంది.

Better, Reply, Admiration, Beautiful అనే మాటల్లో హెచ్చుతగ్గు స్తాయిల్ని బట్టి సంగీత స్వరాలుగా వినబడతాయి. వీటిమీద ఎక్కడెక్కడ stress పడిందో గమనించారు కదా. కొన్ని తగ్గుస్థాయినించి హెచ్చు స్థాయికి లేస్తోన్నట్టు, కొన్ని హెచ్చుస్థాయినించి తక్కువస్థాయికి పడుతోన్నట్టు వినబడతాయి. వాటిని Rising rhythm, Falling rhythm అంటారు. ఇలాగే పదాల్ని పద్యపు చట్రంలో అమర్చినప్పుడు అవి లయబద్ధంకూడా అవుతాయి.

E.g. Rhythm in poetry may be broadly defined as

the recurrence of stress in a pattern.

పై వాక్యంలో కొన్ని కొన్ని syllables మీద stress గుర్తులు పెట్టడం గమనించేవలసివస్తుంది. ఆయా గుర్తుల్ని ఆధారం చేసుకుని అక్కడ గట్టిగా వత్తుతూ తక్కిన చోట్ల తేల్చేస్తూ చదివి చూడండి. తమాషాగా మీకు లయ కుదురుతుంది ప్రయత్నించండి.

ఎక్కడెక్కడ అక్షరాలు నొక్కిపలకాలో, అక్కడక్కడ ఒక దరువు (బీట్) వేస్తూ తక్కినవి తేలికగా పలికేస్తూ చదివి చూడండి! మీకు తాళానికి కూడా కుదురుతుంది! పై example prose example మాత్రమే. ఇక poetry సంబంధించిన ఒక ఉదాహరణని చూద్దాం :

U - U - U - U - U -
Great wits are sure to madness near allied,
U - U - U - U - U -
And the partitions do their bound devise.

పై ఉదాహరణని గమనిస్తే 2, 4, 6, 8, 10 సిలబుల్స్ మీద stress పడినట్లు కనిపిస్తోంది కదా! దానిని symbolsగా కుదించి వ్రాస్తే ఈ విధం! వ్రాయవచ్చు.

U - U - U - U - U -,
U - U - U - U - U -.

ఒక తేలిక (Unstressed) ఒక ఒత్తిపలికే (stressed) సిలబుల్ చొప్పు మొత్తం 10 సిలబుల్స్ ఒక్కొక్కలైన (stanza)లో వ్రాయబడ్డాయి. దీల్లో ఐదే పాదాలు (feet) వున్నాయి. ఇలా ఒత్తిడిలేని సిలబుల్తో కలిసివచ్చే ఒత్తిడి సిలబుల్లన్న గణాన్ని iambic foot అంటారు. అందుచేత ఈ పైలైన్లు iambic pentameterలో వ్రాయబడినవి అని అంటారు. ఒత్తిడి వచ్చినప్పుడల్లా లయ! దెబ్బకొడుతూ చదవండి. ఈ లైన్లు లయబద్ధం అవుతాయి. అప్పుడు వాటిని ఇలా చదవాల్సి వుంటుంది.

గ్రేట్విట్ - సార్సూయా - ర్టుమ్యాడ్ - నెస్టు - నీరె - లైడ్
అన్డ్ - పార్టీ - షన్సు - డెయిర్స్ - డివైడ్

Metre (కొలత)

What is Metre?

ఇది కూడా గ్రీకు భాషనుంచి ఇంగ్లీషులోకి తేబడిన పదమే. గ్రీకు భాషలో rhythm అంటే flow (ప్రవాహము) అని తెలుసు కున్నాము కదా! Metre అంటే గ్రీకు భాషలో measure (కొలత) అని అర్థము. మనం నిత్య జీవితంలో హాడే మీటర్లు, కిలో మీటర్లు అనేవాటికి ఇదే మూలపదము.

నిత్య జీవితంలో కొలతలు ఎంత ప్రధాన్యతని కలిగివున్నాయో వివరించ క్యరేదు కదా! పాలు, నీరు, నూనె, పెట్రోలు లాటి ద్రవాల్నైనా, పళ్లు, పూలు, కాయలు, పంచదార, చింతపండు లాటి ద్రవ్యాలైనా, వస్త్రాలు, దూరాలు, ఇలా ఎన్నిటిన్ కొలుస్తూ వుంటాం. అయితే కొన్నిటిని లీటర్లలోనూ, కొన్నిటిని గ్రాములలోనూ, కొన్నిటిని మీటర్లలోనూ కొలుస్తాం. అయితే వీటికి దైర్ఘ్యమానానికి సంబంధించిన 'మీటరే' మూలపదం.

జీవన ప్రమాణం కూడా కొలతలతో ముడిపెట్టబడిందే. బ్రతికివున్న మనతోనే కాదు కాలప్రమాణాన్ని గతించిన తరువాత, జన్మించిక పూర్వమూ కూడా లెక్కించు కుంటావుంటాము. గతించినది చరిత్ర, రాబోయేది భవిష్యత్తు అవుతుంది. అదంతా వివరిస్తూ వెళ్తే మనముఖ్యోద్దేశ్యం ప్రక్కదారి (Side track) పడుతుంది. కనుక మళ్ళీ మనదారిలోకి విషయాన్ని తీసుకువచ్చేద్దాం.

పద్య విశ్లేషణని (విభజన లేక స్కేన్స్) చేసేటప్పుడు ఈ metre ప్రముఖ పాత్ర వహిస్తుంది. ఒక వడ్రంగి, ఒక తాపీ పనివాడు, ఒక బంగారు నగలు చేసేవాడు, ఒక చిత్రకారుడు తాను తయారు చేయదలచిన దానిని ముందే ప్లాన్ చేసి అంగుళాల్లో, అడుగుల్లో, సెంటీమీటర్లలో, మిల్లీ మీటర్లలో లేదా మీటర్లలో కొలతలు వేసుకుని, తనకు కావలసిన అకారాన్ని ఎలా నిర్దుష్టంగా తయారు చేసుకుంటాడో, అదేవిధంగా పద్యాలు వ్రాయదల్చిన వారు కూడా తనకి కావలసిన విషయాల్ని ఇమడ్చడానికి వీలుగా ఒక్కొక్కటైనా పాదపును, ఎన్నిటైనా దానిని చెప్పాలో ముందుగా ప్లాన్ చేసుకుని మళ్ళీ ఒక్కొక్కటైనా కొన్ని గణాలు (Feet) విభజించి, ఒక్కొక్క గణంలో ఎన్ని syllablesని ఇమడ్చాలో ఆ syllables ఏక్రమంలో అంటే unstressed, stressed క్రమంలోనా లేక stressed u stressed క్రమంలో నిర్మించాలో నిర్ణయించుకుని నిర్మించుకోవాలి. అయి పద్యాల్ని సునిశితంగా అంచెనా వేయదల్చినవారు (విమర్శకులు) కూడా పద్యా అదే క్రమంలో విప్పుకుంటూ పరిశీలించి ఈ పద్యం ఈ కోవకి చెందినది; ఆకోవ చెందినది అని వివరించ గలుగుతారు. ప్రతివిషయాన్ని ఇలాచేసుకుంటూ వె నాకు ప్రయోజనం ఏమిటి? ఏది అవసరం? ఏది అనవసరం? అంటూ చొప్పుదం ప్రశ్నలు వేయకండి. సమయం సందర్భంవేరైనా, అవసరానవసరాల్ని గురి **Shakespeare** మహాకవి ఏ మంటున్నాడో చూడండి!

O! reason not the need our basest beggars
Are in poorest things superfluous;
Allow not nature more than nature needs,
Man's life is cheap as beasts ; thou art a lady;
If only to go warm were gorgeous
Why, nature needs not what thou gorgeous we art'st.
Which scarcely keeps thee warm. But for true need.

వివరణ: ఇది అవసరమా, అది అవసరమా అని తర్కించకు. ముష్టిత్తుకు నిక్కప్పుడు కూడా అవసరాన్ని మించిన ఏదో ఒక దానికోసం మోజుపడుతూవుంటాడ

కేవలం అవసరాలకోసం మాత్రమే బ్రతికితే మానవజీవితం కూడా జంతువుల జీవితంతోనే సమానం అవుతుంది. నువ్వు ఆడదానివి. దుస్తుల్ని ధరించడం వెచ్చతనంకోసం మాత్రమే అని అనుకుంటే నువ్వు ధరించే ఈ విలాసవంతమైన దుస్తులు అంత అవసరమా? ఇవి నిజంగా నిన్ను వెచ్చగావుంచుతున్నాయనే అంటావా... నీవు అవసరాన్ని మించి వస్త్రధారణ చెయ్యటం లేదా?..)

ఏమయానికి పై ఉదాహరణకీ సంబంధం ఏమిటి? పద్యాల్ని నిర్దుష్టంగా కొలతలతో అల్లడం, కొందరి దృష్టిలో శుద్ధ దండగ వ్యవహారంగా తోచవచ్చు. ఏదేనా ఒకపనిని ఎలాగో అలా చేసేయవచ్చు. కాని కొందరు ప్రతీపనినీ నీట్ గా చెయ్యాలని కోరతారు. తర్కంలోకి దిగితే చొక్కా ఇలాగే ఎందుకు తొడగాలి? రెండు చేతుల పొడవూ సమానంగానే ఎందుకు వుండాలి కాలర్ ఎగుడూ దిగుడూ వుంటే నష్టం ఏమిటి అనే వితండ వాదానికి దిగితే ఎవ్వరూ ఏమీ చెప్పలేరు. ఒక పద్ధతి, ఒక system, ఒక వరపడి వుంటే సుఖంగా ఆదారిలో నడిచిపోవచ్చు.

పాశ్చాత్యులైనా, ప్రాచ్యులైనా.. పాటలు పాడుతూ సేద తీర్చుకునే వారున్నారు. పనిలోని శ్రమని మరచిపోడానికి పాటలు ఎంతగానో తోడ్పడతాయి. శరీరంలోని కదలికలూ శబ్దాలూ వీటికి ఏదో అవినాభావసంబంధం వుండి వుండాలి. ఊయలలూగేటప్పుడు, పొలాలకి వెళ్లేటప్పుడు లేక తిరిగి వచ్చేటప్పుడు, ధాన్యాన్ని దంపేటప్పుడు, రోడ్డు రోలర్లను లాగేటప్పుడు, రహదారిపడవల్ని తాడుతో ఈడ్చేటప్పుడు, పల్లకిని మోసేటప్పుడు, గుర్రంపై స్వారీ చేసేటప్పుడు, కత్తియుద్ధాలు చేసేటప్పుడు, ఒకటేమిటి సర్వకాల సర్వావస్థలలోనూ మనిషితో ధ్వని, లయ, ముడిపడి వున్నట్టు తోస్తుంది. పాట అనేది సహజంగానే కనపడుతుంది. అయితే పాటకూ పద్యానికి కొంత విభేదం కనబడుతుంది. పాటలన్నీ పద్యాలుగానూ, పద్యాలన్నీ పాటలుగానూ పరిగణించడం సరికాదు.

Metreని Iambic pentametre verse అని కూడా వ్యవహరిస్తూ వుంటారు. ఇది ఇంగ్లీషు verse formsలో సర్వసాధారణమైనది కనుక దీనిని

అలావ్యవహరిస్తారు. అయితే మీటర్ కొలతలకు ముఖ్యమైన గుర్తులు '–' మరియు 'U' (Stressed and Unstressed).

Verse Forms

Accentual verse ఈ రకపు verse లో ఒక లఘువు (Unstressed) ఒక గురువు (Stressed) లెక్కకట్టుట జరుగుతుంది.

Syllabic verse ఇది లయ ప్రథమైన verse

Metrical verse ఇది రెండు గణములు గల verse form. ఒక లఘువు, గురువు (Unstressed & stressed) గాని-ఒక గురువు లఘువుగాని వుండవచ్చును. ఈ రకపు ప్రయోగాలు English prosodyకి సర్వసాధారణమే.

Quantitative Metrical verse ఒక గణము అంటే U- గాని -U గాని 6సార్లు ఒకదాని వెంట ఒకటివస్తుంది. (Hexametre)

Free verse or Verse Libre ఇది Free verse (స్వేచ్ఛా కవనం) rhythm rhyme మాత్రమే పరిగణలోకి తీసుకుంటారు. గణాలక్రమం అంత ప్రథానంగా తోచదు.

Feet (గణములు)

ఏ పనికైనా శాస్త్రబద్ధతను కలిగించేటప్పుడు కొలతలను పాటిస్తూ చేస్తారు. ఈ కొలతలు, తూనికలు, కాలగమన నిర్దేశాలు, తేదీలు, వారాలు, వర్షాలు, గంటలు, నిమిషాలు ఇవన్నీ మనం కల్పించుకున్నవే. స్వేచ్ఛాజీవులైన పశుపక్ష్యాదులకు ఈ ఛాదస్త్రాలు వున్నాయా?... అంటూ హేతువాదానికి దిగకండి. ఒక్కసారి పంచాంగాలు, య్యలండర్లు, గడియారాలు, వారాలపేర్లు, హుణ సంవత్సరాలు, పండగలు అన్నీ తిరుగుతూ చేస్తే జీవితగమనం ఎలా సాగుతుందో ఊహించి చూడండి. అయోమయం ఆకాశపంచాంగం అవుతుంది. నిజంగానే అటువంటి పరిస్థితిని ఎదుర్కొనవలసి వస్తే జీవితం దుర్భరమేకాక భయంకరం కూడా అవుతుంది. అందుచేత వెర్రి మొర్రి వేదాంతాలతో, అతితెలివిని ప్రదర్శించక పెద్దలు నిర్ణయించిన బాటలో కాలానుగతంగా మార్పులు అవసరం అనుకుంటే సర్వజన సమ్మతమైన జన శ్రేయానికి అవసరమైన మోతాదులో మార్పులు చేసుకుంటూ ముందుకి సాగడం (స) ధర్మం.

గణములు లేక feet అనేవి పద్యం నిర్మించడానికి మనం ఉపయోగించే units. వీటినే మాత్రలు అనికూడా అనవచ్చు. ఒకప్పుడు మనకు కొలతలు రకరకాలుగా వుండేవి. అంగుళాలు, అడుగులు, గజాలు, ఫర్లాంగులు, మైళ్లు, ఇలాసాగేది దైర్ఘ్యమానం. తూనికలదగ్గరకు వస్తే తులాలు, ఫలాలు, శేర్లు (తూనిక శేరు) వీశలు వుండేవి. వ్యవహారాల్లో పంపు, ఏబులం, పదలం, బారువ (పుట్టి)

సాంతాలలోను, ఛలాకు, నవటాకు, అర్థశేరు నవటాకు
లోనూ వుండేవి. అలాగే ద్రవపదార్థాల కొలతలు గిట్ట

నచంచఅనీ, ద్రవ్యమానం దగ్గరకు వస్తే పైసల

(ఏగాన్లు, కాన్లు) అణాలు, బేడలు పావులాలు

వికాకుండా lb పౌండ్లు (తూనికలు) పౌండ్లు

అంటూ అంగద్రవ్యమానాలు, మళ్ళీ ఇంగ్లీషు

స్పూలూ, డ్రాములు అంటూ మరో పద్ధతి, పుట్టి

సిస్టంఅనీ, అంతాగడబిడగా అయోమయం

వేసిన విద్యార్థులికి లెక్కలు చేయడమంటే

చెప్పాచ్చేదేమంటే అన్నీటినీ మెట్రిక్ పద్ధతిలో

వహారాల్ని సుఖతరం చేశారు. అందుచే

పరిణామక్రమంలో ప్రతీ దానినీ ఎదగనిద్దా

దు. హఠాత్పరిణామం లేక sudden change

మరి పద్యాన్ని కొలవడానికి unit ఏమిట

ఉన్నాయో నిర్ణయించేందుకు stressని బ

డిండ్ గమనిస్తూ రెండు units, మూడు ur

తరహాకు చెందిందో నిర్ణయించవచ్చు.

రైల్వో కూర్చుని కిటికీలోంచి తొంగిచూస్తూ

యి అన్నాట్ట! అంత త్వరగా కరక్ట్ గా ఎ

లగలగవు అన్నాట్ట పక్కవాడు. ఏముంది? వెరసింపుల్ బాటి కాళ్లని లెక్క పెట్ట

లుగుపెట్టి భాగించేశాను అన్నాడట మనలెక్కల పండితుడు. ఇంతకీ చెప్పాచ్చే

మీటంటే.. ఎంత జరిలంగా కనపడేదయినా 'అభ్యాసము కూసువిద్య' అభ్యసిస్తే

సాధ్యంకానిది వుండదు. ఈ గణాలు. పిశాచాలూ, ఏమిటి అంటే మాత్రం అవి

మనకి లొంగవు. శాస్త్రము, శాస్త్రపరిభాష, శాస్త్రచర్చ, విమర్శ అనేవి ఒక ప్రక్రియ

వైపు బెత్తాహికుల్ని ఆకర్షించి ఎక్కువమందిని కూడగట్టుకునేలా వుండాలేకాని

ఉత్సాహపడి ఈ రంగంలో ఏదోసాధిద్దామనుకునే వారిని తరిమి వేసేలా వుండే పదాలు. మేం ఈ అందమైన వలనిపన్నేది రచనా వ్యాసంగంలో ఎక్కువ చేపడాలనే ఉబలాటంతోనే! అందుచేత Iambus, Trochee, Spondee, Dactyl, Anapaest అనే పదజాలాన్ని చూసి బెదిరిపోయి పారిపోకండి. క్రీ.శ 1806 వ సంవత్సరంలో **Samuel Taylor** అనే ఆయన తన కుమారునికి చెప్పిన ఈ పద్యాన్ని గమనిస్తే మనకి కొన్ని గణాల లక్షణాలు అర్థమవుతాయి.

"Trochee trips from long to short

From long to long in solemn sort

stocco Spondee stalks, strong foot yet ill able

Ever to come up with Dactylic trisyllable

Iambus march from short to long

With a trip and a bounce the swift Anapaests throng"

ఈ పైపద్యంలో వివిధరకాలైన గణాల లక్షణాలు తెలియజేయడమే కాకుండా Iambus సౌలభ్యాన్ని సౌకుమార్యాన్ని మెచ్చుకుంటున్నాడు **Samuel Taylor**. Iambus, Trochee, Spondee, Dactyle, Anapaest అనేవి ముఖ్యమైన feet అని తెలుసుకున్నాంకదా! ఇది గణాల్ని (గురువు లఘువుల్ని) బట్టి classify చేసిన విధానం. అయితే ఒక్కొక్క లైను లేక stanzaలో వున్న feet నిర్ణయించి బట్టి చేసే మరో విభజన వున్నది.

Monometre : లైనుకి ఒకటి చొప్పున foot వుంటుంది (measure అనవచ్చు)

Dimetre : లైనుకి రెండు measures (feet) చొప్పున వుంటాయి.

Trimetre : లైనుకి మూడు measures (feet) చొప్పున వుంటాయి.

Tetrametre : లైనుకి నాలుగు measures (feet) చొప్పున వుంటాయి.

Pentametre : లైనుకి ఐదు measures (feet) చొప్పున వుంటాయి.

Hexametre : లైనుకి ఆరు measures (feet) చొప్పున వుంటాయి.

Hexametreని Alexandrine అనికూడా అంటారు. గ్రీకులు వారి her Alexander the great పట్ల తమకుగల గౌరవసూచకంగా ఈ పేరు పెట్టేరంటారు.

Heptametre : లైనుకి ఏడు measures (feet) చొప్పున వుంటాయి.

Octometre : లైనుకి ఎనిమిది measures (feet) చొప్పున వుంటాయి.

అయితే pentametreని మించిన measures అయితే నత్తనడక నడుస్తాయి. అందుచేత pentametre దాకానే వాడతారు. **Edmund Spenser** అనే మహాకవి తన Spenserian stanza అనే పేరుతో తను సృష్టించిన పద్యప్రక్రియకి పది పదకొండు లైన్లు pentametre లోను, చివరిలైను Alexandrine (Hexametre) గానూ వ్రాసేవాడు.

Iambic Metres

Iambus రెండు శబ్దాలగణం. ఒక unstressedతో కలిసిన stressed syllable కలిగిన గణం. Iambus లతో ఏర్పడే lines లేక stanzas ని అలైనులోగ గణాల సంఖ్యానిబట్టి ఏలా వర్గీకరిస్తారో వాటిని ఏ పేర్లతో వ్యవహరిస్తా ఉదాహరణలతో సహా తెలుసుకుందాం. Iambus తో ఏర్పడే metre ని Iambic metre అని వ్యవహరిస్తారు. దీనిని U- ఇలా సూచిస్తారు. గణానికి గణదా మధ్య ఏ నిలుపుగీతలు గీసి విభజిస్తారు. ఒక్కొక్కప్పుడు ఒకేమాటని రెండు syllables గా విడదీసేటప్పుడు ఒక శబ్దం ఇవతల గణంలోనూ (foot) రెండవదాని తర్వాత గణంలోనూ ఉండవచ్చు.

(1) Iambic monometer U - (ఒక్కొక్కలైనుకి ఒకటే గణం)

Eg: $\begin{array}{c} \text{U} \\ \text{And} \\ \text{And} \end{array} \text{ dead}$

(2) Iambic dimeter U - / U - (లైనుకి రెండు Iambus లు)

Eg: $\begin{array}{c} \text{U} \\ \text{And} \end{array} \text{ dead / } \begin{array}{c} \text{U} \\ \text{And} \end{array} \text{ buys}$
 $\begin{array}{c} \text{U} \\ \text{And} \end{array} \text{ dead / } \begin{array}{c} \text{U} \\ \text{And} \end{array} \text{ dies}$

Pleasure రెండు syllables గా విడగొట్టబడి రెండు గణాల్లో సర్వబడింది.

(3) Iambic trimetre U - / U - / U -

Eg: U U U
The king / was on / his throne

(4) Iambic tetrametre U - / U - / U - / U -

Eg: U U U U
The songs / re ward / thy coun / try's pride

Country రెండు Syllables గా విడగొట్టబడి రెండు గణాల్లో సర్వబడింది.

(5) Iambic pentametre U - / U - / U - / U - / U -

Eg: U U U U U
All sink / a like / the fear / ful. and / the brave
U U U U U
We think / our fa / thers fools / so wise / we grow
U U U U U
Our wi / ser sons / no doubt / will think / us so

(6) Iambic hexametre or Alexandrine U - / U - / U - / U - / U - / U -

E.g. Slow Alex / an drine / like a / br oken snake / drags along

(7) Iambic heptametre U - / U - / U - / U - 4 Feet

U - / U - / U - 3 Feet

Eg: U U U U
When all / the mer / cies o / my god / 4 Feet

U U U
my mis / sing soul / sur veys - 3 Feet

Heptametre గా వ్రాసేటప్పుడు 4 పాదాల్ని ఒకటైనుగాను, 3 పాదాల్ని ఒకటైనుగానూ వ్రాస్తారు. నిజానికి ఇది 7 పాదాలుగల ఏక measure అవుతుందే కాని 4 పాదాల్ని tetrametre అనీ దాన్ని follow అయిన దానిని trimetre అనీ భావించారు. ఈ metre ఎక్కువగా psalms అనే పద్యాల్లోనూ, ballad అనబడే పద్యాల్లోనూ వుపయోగిస్తారు.

(8) Iambic Octometre U - / U - / U - / U -

U - / U - / U - / U -

Eg: U - U - U - U -
All peo / ple that / on earth / do dwell 4 Feet

U - U - U - U -
Sing to / the Lord / with cheer / full voice 4 Feet

ఇది 8 measure కల పద్యపాదము. దీనిని 2 coupletsగా వ్రాస్తారు. దీనిలో ప్రతి పంక్తికి మొదటి అక్షరముగా capital letterని ఉపయోగించడం సంప్రదాయం.

శాస్త్రీయ సంగీతం, లలితసంగీతం పాడేవారికి తెలుసు. శాస్త్రీయ సంగీతంలో రాగ లక్షణాలకు సంబంధించిన స్వరాలను ఏ మాత్రం అన్యస్వరాలతో మిళితం చేసినా శాస్త్రీయసంగీత విద్వాంసులకు ఆగ్రహం వస్తుంది. ఎందుకంటే అంబిగ్విటీ లేక శాస్త్రదూషణ అవుతుంది కనుక. లలిత సంగీతంలో అందుకోసం అప్పడప్పుడు విదేశీ స్వరాలను కలిపి సంగీతాన్ని మరింత అందంగా అమర్చవచ్చు. అయితే ఇంగ్లీషు ఛందస్సు శాస్త్రీయంగానే ఈ వెసులుబాటును కల్పించింది. విదేశీ స్వరాల్నికాదుగాని పద్యంలో కావలసిన గణాలకంటే (feet) ఒక దానిని అదనంగా చేర్చుకోవడానికి, తగ్గించుకోవడానికి licence వుంది. అదనంగా ఒక గణాన్ని చేర్చిన hypermetre, ఒక గణం తగ్గిస్తే redundant అనీ అంటారు. అన్నీ కొలతలో సహజంగా తు.చ.తప్పక పాటిస్తే దానిని acatalectic అంటారు.

Hyper metre అంటే అదనంగా ఒక syllableని వాడడం అంటారు. అందుకు ఉదా! ఇది Iambic metresలో ఎలా వాడతారో సోదాహరణగా అంటున్నాం.

Iambic monometre ని hypermetre గా వాడడం.

U - U -
No o / ther plea / sure

U - U -
With this / one meas / ure

U - U -
And like / a treas / ure

Sure, Ure, Ure అనే syllables అదనంగా వాడడం జరిగింది. అందుచేత ఇది Iambic monometre యొక్క hyper metre అయిందని గమనించండి.

(b) Iambic tetra ని hypermetre గా వాడడం. పద్యరచనల్లో ఇది తరుచుగా వాడబడే metre. దీనిని హాస్యరచనల్లో ఎక్కువగా వాడుతారు.

U - U - U - U -
Eg: There was / an an / cient sage / Phi los / opher
U - U - U - U -
Who had / read A / lex and / er Ross / over

Opher, Over అనే syllablesని వాడడం చేత ఇది hyper metre అయిందని గమనించండి.

(c) Iambic Pentametre ని hypermetre గా వాడడం.

U - U - U - U - U -
Eg: Each sub / stance of / a grief / hath twen / ty shad / ows
U - U - U - U - U -
Which show / like grief / it self / but are / not so /

Ows అనేది అదనంగా ఉపయోగించబడిన syllable.

(d) Iambic hexametreని hypermetreగా వాడడం.

U - U - U - U -
Eg: Thine eye / Joves' ligh / tning seems / thy voice
U - U -

his dread / ful trum / pets. Pets అనే గణం అదనంగా చేరింది

(e) Iambic heptametreని hypermetreగా వాడడం. ఈ

పద్యపాదంలో రెండు rhymes కనిపిస్తాయి. ఇది redundant metre.

U - U - U - U -
Eg: Come back / come back / he cried / in grief
U - U - U -
Across / the storm / y wa / ter
And I'll / for gire / your high / land chief
My daugh / ter oh / my dangh / ter - Campbell

ఇందులో grief - chief అనేవి rhyming words

ఇంత వరకూ lambusతో ఏర్పడే lambic metre లో గల అన్నిరకాలను స్మరించుము. ఇంగ్లీషు ఛందస్సులో lambic metresనే ఎక్కువగా ఉపయోగిస్తారు. ఒక unstressed syllabus + ఒక stressed syllable కలిపి ఒక foot (గణం) గా ఏర్పడితే దానిని lamb అంటారని మరోసారి గుర్తు చేయక్కర్లేదు అనుకుంటా.

The Trochee - U

ఒక stress syllableతో ఒక unstressed syllable కలిపి ఏర్పడిన metreని trochaic feet అంటారు. Trochaic metreలో stress odd syllables పై వుంటుంది. అంటే 1, 3, 5, 7 సిలబుల్స్ మీద stress వుంటుందని మాట. ఇందులో తప్పనిసరిగా rhyme అవసరం. Rhyme అంటే తెలుసుకద సిలబుల్స్ యొక్క ఉచ్చారణ ఒకేలా వుండడం అన్నమాట. long - strong - sing - ply - try ఇలా వుంటాయన్నమాట. ఈ Trochaic metres ఆఖరి పాదం lambus అయివుండాలి. అలా కాకపోతే double rhyme కా long syllable కాని వుండాలి. ఈ రకపు metreలో lambus తరచు వారుతాంటుంది కనుక ఈ 'U' గుర్తు బదులు stress వచ్చిన చోట '/' గుర్తు వడడం చింతించాల్సి లో జరిగేది. ఈ ఉదాహరణని గమనించండి.

Ex: *Run / seize thee / ruthless / king*

Con / sider / thy ban / ners wait

(2) Trochaic monometre (ఒక్కొక్క పాదంలో ఒక Trochee వుంటుంది)

Ex: *Run ing*

Chang ing

- U

full of

- U

grief and

- U

full of - / love

(b) Trochaic dimetre (ఒక్కొక్క పద్యపాదంలో రెండు trocheesలు

వుంటాయి)

Eg: - U - U
Child ren / chose it

- U - U - U
'Tis a / pre cious / dia den

- U - U
High ly / Prize it

- U - U
Don't de / spise it

- U - U
You will / need it

దీల్లో రెండో లైనులో అదనంగా మరో foot (గణం) చేర్చబడింది. గమనించి

వుంటారు.

(c) Trochaic trimetre (ఒక్కొక్క పద్యపాదంలో మూడు trocheesలు

వుంటాయి)

Eg: - U - U - U
Crabbed / age and / you th

- U - U - U
Can not / live to / ge ther

- U - U - U
Youth is / full of / plea sure

- U - U
Age is / full of / Care

-Shakespeare's "Passionate Love నుండి.

(d) Trochaic tetrametre (ఒక్కొక్క పద్యపాదంలో నాలుగేసి trochee లు వుంటాయి)

Eg: - U - U - U - U
Great men / die and / are for / gotten
 - U - U - U - U
Wise men / speak their / words of / wisdom
 - U - U - U - U
Perish / in the / ears that / hear them
 - U - U - U - U
On the / grave posts / of our / fa ther
 - U - U - U - U
And no / signs no / figures / pain ted
 - U - U - U - U
who are / in those / graves we / know not
 - U - U - U - U
Only / know they / are our / fathers

- H. W. Long fellow

Stress లేక ఊతం ఇచ్చి చదివితే లయకుదురుతుంది. Practice only can help us.

Trochaic pentametre ఇది 5 trochees గణాలు గల metre ఇది చాలా అరుదైన metre. ఇది అంత ఆహ్లాదకరమైన metre కాదు. చాలా limited గానే వాడబడే metre. **Shakespeare** మహాకవి ఈ metre తననాటకాలలో సందర్భానుసారంగా చాలా ఒడుపుగా వాడతాడు. King Lear ల Cordilia మరణించిన సన్నివేశంలో బ్రద్దలవడానికి సిద్ధంగా వున్న Lear హృదయానికి ఆవిష్కరించడానికి trochaic pentametre ని ఎంత effectivగా వాడేశాడో చూడండి! Never, never, never, never, never అన్న దానిని మించి, ఉదాత్తమైన ఉదాహరణ మనకి దొరకదు.

- U / - U / - U / - U / - U

Trochaic hexametre or catatectic metre ఈ ప్రక్రియ కూడా చాలా అరుదైనది. దీనిలో ఒకలైనుకి ఆరు syllables గల పద్యపాదంగానూ, ఒక లైనుకి ఐదు syllables గల పద్యపాదంగానూ వాడడం సంప్రదాయం. ఈ ప్రక్రియని English hymns (Prayer songs)ని వ్రాయడంలో ఉపయోగిస్తారు.

Eg. Holy / holy / holy / all the / Saint a / done thee

Casting / down that / golden / cr owns a round the glassy / sea.

దీనిని catalectic అని కూడా వ్యవహరిస్తారు.

Trochaic octometre ఇది కూడా చాలా అరుదుగా వుపయోగించే metre. దీనిలో ఎనిమిది trochee లు వుంటాయి.

Eg. From their / nests be / neath the / rafters

sing the / shallows / wild and / high

And the / world be / neath me / sleeping

seemed more / distant / than the / sky

- H. W. Long fellow

Trochaic octometreలో ఒక లైన్ లో ఎనిమిది గణాలు ఒక లైన్ లో ఏడు గణాలు ఉన్నప్పటికీ దీనిని octometre గానే వ్యవహరిస్తారు. చివర single syllable వచ్చినా సరే దానిని double syllable గానే లెక్కించుకోవచ్చు.

Eg. In the / spring a / fuller / Crimson

on the / robin's / breast

In the / spring the / wanton / lapaking

gets him / self an / other crest

Trochaic heptametre

Eg. Hasten / Lord to / rescue / me, and / set me
safe from / trouble
Shame them / those who / seek my / soul re
ward their / mischief / double

- Lord Tennyson

Trochee లో మొదటి syllable మీద stress, రెండవ దానిమీద unstress పడతాయని తెలుసును గదా! వీటిమీద stress గుర్తులు వున్నాయని పూహించి చదవడం practice చేయండి. మనస్సులో చదువుకునే కంటే వీటిని శబ్దసహితంగా పైకి చదివితేనే దీని లక్షణం బాగా అర్థమవుతుంది. ప్రయత్నించండి. re / ward విడదీయబడింది. గమనించారా?

Anapaestic metre U U - Anapaestic metre లో ఒక్కొక్క foot కి మూడు syllables వుంటాయి. ముందు రెండు unstressed syllable తరువాత ఒక stressed కలిస్తే anapaestic అవుతుంది. Regular rhyme వుంటుంది. ఆవసరార్థం rhyme కోసం ఒకటిరెండు short syllables ని అదనం కూడా చేర్చుకోవచ్చును.

Anapaestic monometre

Eg: 1 Begone / unbelief
My sav / iour is near
And for / my relief
will sure / ly appear.
2 By prayer / let me wrest / le
And he / will perform:
With christ / in the ves / sel
And smile / at the storm

పై ఉదాహరణలలో గమనించవలసిన విషయాలు: మొదటి పద్యంలో belief (1) relief (3) near (2) appear (4) rhyming words గా వున్నాయి. 1, 3, లైన్లు చివరి syllables; Perform (2) storm (3) rhyming words గా వున్నాయి. let me wrestle అనే మాటలో le అనే సిలబిల్‌ని విడదీసి rhyme గా పరిగణనలోకి తీసుకున్నాము. అలాగే ves / sel గా vessel అనే మాటని విడగొట్టుకున్నాము. Anapaestic dimetre. (ఒక్కొక్క లైనుకి రెండు anapaest లు వుంటాయి.

Eg: " We sing / of the realms / of the blest
That country / so bright / and so fair
And of t / are its glo / ries / confessed
But what / must it be / to be ther e ? "

Anapaestic tetrametre. ఒక్కొక్క పద్యపాదం (Stanza) లో నాలుగేసి anapaest లు వుంటాయి.

Eg: For the sun / set of life / give me / mys / tical lore,
And coming / events cost their / Shadows before

- " Campbell "

D. Spondaic metre — — రెండూ stressed syllables గానే కలిగిన గణము. ఇది చాలా అరుదుగా వాడబడే ప్రక్రియ. అన్నిలైన్లు spondee లతోనే రాసేయాలనుకుంటే కుదరని విషయం! బియ్యపుపిండి కలపకుండా ఫక్తు శనగపిండితోనే జంతుకలు చేసుకుందామనుకుంటే కుదరదుకదా! అలాగే ఇదీను. అందుచేత మధ్య మధ్య lambic, trochaic, anapaestic, dactylic గణాల్ని వాడుతూవుండాలి.

ఈ క్రింది ఉదాహరణలను గమనించండి

Eg: Drop drop / slow tears (2 spondaees)

- - U - U -
And bathe / those beau / teous feet (1 spondee, 2 iambs)

U - U U
Which brought / from heav'n (1 iamb, 1 dactyle వాడబడింది)

U - U - U -
The new / and prince / of peace (3 iambs)

Alexander Pope ఈ క్రింద ఉదహరించబడిన పద్యంలో Spondaic metre యొక్క విశిష్టతని స్పష్టం చేసాడు.

Eg: When A / Jax strives / some rocks / vast weight to thro
The line / too la / bours and / the words / more slow

Phyrric metre UU. ఇది రెండు syllables గల గణము (Foot). ఇది spondeeకి వ్యతిరేక గణము. ఫక్తు ఈ గణాలతో పద్యపాదాల్ని నిర్మించడం కూడా కష్టమే. కాని ఈ గణంలో పద్యాలు రాస్తే చదివేవారు హాయిగా చదువుకోగలుగుతారు కారణం ఏగణంలోనూ stressలు వుండవు. ఈ పద్యపాద నిర్మాణం గురించి **Alexander Pope** ఈ పద్యంలో తన అవేదనని వ్యక్తం చేస్తున్నాడు ఇంతకు ముందు spondaic metre నిర్మాణంలోగల difficulty ని గురించి వ్రాసినట్లే, ఈ పాదాలలో phyrric నిర్మాణం చెయ్యడంలోగల కష్టాన్ని గురించి వ్రాస్తున్నాడు.

Eg: Not so / when swift / came / to scour / the plain
Flies o'er / the unben / ding corn / and skims / along / the pla

Anapaestic metres UU-. ఇది మూడు syllablesతో ఏర్పడే గణము. ఒక్కొక్క గణం (foot) 2 unstressed, 1 stressed కలిగి వుంటుంది ప్రత్యేకంగా ఈ గణాల్ని ఉపయోగించి monometre లోగాని, dimetre లోగాని trimetre లోగాని tetrametreలోగాని ఉద్భవించిన poetry వ్రాయాలంటే అది కుదిరే విషయమూ కాదు. కుదిరినా రుచిగానూ ఉండదు. కలగలుపుగా వ్రాయడం తప్పనిసరి. అందుచేతనే అన్నీ కలిపిన ఉదాహరణ ఈయబడింది.

Eg: From the shore / come the notes
 To their mill / where it flows
 To their house / and their mill
 To the small / wooden isle / where their work / to beguile
 They from mor / ning to even / take whatever / er is giv'n.

(What - ever = what ev/er గా విడదీయబడింది. గమనించండి)

ఇది **Byron** అనే ప్రఖ్యాత కవి కవితనుంచి గ్రహించబడింది. **Byron** ఎందరో మహాకవుల్ని సహితం ప్రభావితం చేసిన మహాకవి. **Tennyson** కి చిన్నతనంనంచీ **Byron** అంటే craze వుండేదట. **Tennyson** చిన్నవాడుగా వుండగానే **Byron** మరణించాడని విని, హృదయం వికలమైన **Tennyson** ప్రక్కనే వున్న కొండమీదకి వెళ్లి పెద్ద పెద్ద అక్షరాలతో Byron is dead; how can i live ? అని వ్రాశాడంటారు.

Dactyle UU. ఇది రెండు syllables గల గణం. రెండూ unstressed syllables (సిలబుల్స్). ఇది చాలా అపురూపమైన, సులభంగా కనపడే, కష్టసాధ్యమయిన ప్రక్రియ. You must master it before it master you.

Eg. Pom Pom

Pom Pom

Pom..... Pom

Mixed metres (మిశ్రమ గణాలతో ఏర్పడిన పద్యపాదాలు) ఇంతవరకూ metresలో రకాలు, నియమాలు, తెలుసుకున్నాము. అయితే ఈ అధ్యాయంలో ఒక metre ఇంకో metreలో ఎలా మిక్స్ అవుతుందో, అలా చేయడం వల్ల పద్యాలయొక్క అందం ఎలా పెరుగుతుందో వివరంగా తెలుసుకుందాం.

Spondee, phyrriic feetతో పద్యాల్ని నిర్మించడం చాలాకష్టం అని తెలుసుకున్నాం కదా! సాధారణంగా English poetry అంతా mixed metre లోనే నడుస్తోన్నట్టుకనిపిస్తుంది. ఒకే metreలో పద్యాన్నినడిపిస్తే monotonousగా

వుంటుందంటారు. దీనిని బట్టి ఆలోచించండి మన కవులు ఎంతగాప్పవారో..
 వృత్త పద్యమైనా అది ఏరకపు ఛందస్సుయినా నాణ్యతకీ, భావానికి ఏమాత్రం
 భంగం కలగకుండా ఎంత Perfect గా, pure గా మన పద్యాన్ని హేండిల్ చేసేవారో
 తల్పుకుంటేనే మతిపోతుంది. వచన కవిత్వల్ని ఒప్పుకుందాం... కాని **Words**
Worth, Keats, Byron లను ఆదర్శంగా వుంచుకుని ఛందసాన్ని, ఛందస్సునీ
 నిరసించనక్కర్లేదు. అష్టావధానాల్లో, శతావధానాల్లో, మనవారు ఆశు పద్య
 నిర్మాణంలో చూపించే ప్రజ్ఞా పాటవానికి నిజంగా ఒళ్ళు గగుర్పాటే చెందుతుంది.
 ఆలాగని ఆంగ్లకవుల్ని కించపరచడమూ న్యాయంకాదు. ఎవరి ప్రతిభ వారిది.
 ముఖేముఖే సరస్వతి. Coming to the subject proper. ఆంగ్ల కవులు
 lambusతో trochee ని, trochee తో phyrice ని కలగాపులగం చేసి వాడతారు.
 వీటినే mixed metres అంటారు. Much can be said on both sides. ఈ
 mixed metres ని తెలుగు ఛందస్సుతో పోల్చి కూడా సమర్థించవచ్చు. 'ఎలాగ'?
 అంటారా... ఇంగ్లీషు ఛందస్సులలో lambic, trochaic, anapaestic, dactylic,
 phyrice metres వున్నాయి కదా! lambic, అంటే రెండు syllables . Un-
 stressed & stressed కదా! అంటే lines లోవున్న అన్ని గణాలూ uniform గా
 U - / U - / U - / U - గా సాగాలన్నమాట trochaic అంటే - U /
 U / - U ఇలా సాగాలన్నమాట... మన ఛందస్సులో కూడా అన్ని గురువులతో
 ఏర్పడే గణాలూ, అన్నీ లఘువులతో ఏర్పడే గణాలూ లేవుకదా! ఉదాహరణకు
 'చందకమాలనే తీసుకుందాం నవభజజజర లో (III, IUI, UII, IUI, IU
 IUI, UIU) ఇంకా ఇవి కేవలం గురువులతో కాని లఘువులతోకాని, ఇవి
 గణంతోకాని ఏర్పడిన పద్యపాదంకాదు. మరి ఇవి mixed metre క్రిందే లెక్క
 ఆలాగే ఉత్పలమాల, చుక్కెదం, శార్దూలంలాటి వృత్తాలూ, సీసాలూ అటవెలదులూ
 తటగీతాలూ కందాలూ ఏర్పడ్డాయి. అంటే ఒకేయూనిఫారం మీటర్లో రాస్తే బోలె
 కొడుతుంది అని మన ఛందోక్తలు ఒక పద్ధతిలో మిక్చర్డ్ మీటర్స్ ని శాస్త్రీకరించారు.
 అదీ మనవారి తెలివ్

ఇంగ్లీషు ప్రాసడీలో మాత్రం ఈ కలగలుపుని మన ఛందస్సులోలా ఒక పద్యంలో కాకుండా వారి వారి సౌలభ్యాన్ని బట్టి మిక్స్ చేస్తుంటారు. ఈ మిక్స్డ్ పుటర్స్ ఎలా వుంటాయో పరిశీలించి చూద్దాం.

Mixing of Iambic & Trochaic feet: Iambic feetలో ఒక unstressed తో ఒక stressed కలిసి వస్తుందని, ఇది రెండు సిలబుల్స్ గణం అని తెలుసుకున్నా... అలాగే trochaicలో ఒక stressed తో కలిసి ఒక unstressed వస్తుంది. Regular metre అయితే పాదంలో అన్నీ Iambic గానో trochees గానో రావాలి అయితే మిక్స్ చేసి వ్రాయడంలో సౌలభ్యం వుంది.

Eg: Slow sinks, more lovely ere his race begun,
Along Moreas hills, the setting sun,
Nor as in northern climes, obscurely bright,
But one unclouded blaze of loving light!

దీల్లో slow sinks అనేది spondee. మిగిలిన టైములు Iambic beat లాగా వస్తున్నవి.

Mixing Iambic and Anapaestic Feet ఇది కూడా చాలా సామర్థ్యం గల ప్రక్రియ. Anapaestic Feetకి ముందు Iambic వుంటే starting trouble వుండదు. అది engine ని వేడిచేయడానికి chokeని ఎలా పెట్టామో అలాగే Iambic వుపయోగిస్తారు.

Eg: "Stand up, stand up now, Tomblin Son, and answer loud and high
The good that ye did for the sake of men or ever you came to die..
The good that ye did for the sake of men on little Earth so lone!
And the marked soul of Tomblinson grew white as a rain washed home

- Rudyard Kipling.

Now అనే adverbని మామూలుగా డ్రెస్ చేయవలసివున్నది. చేస్తే అ spondee అవుతుంది. అయితే rhythm కోసం కవి దీనిని అన్ డ్రెస్ట్ గా వాడే ఇలాటి మ్యాజిక్కులు కవులు చెయ్యడం పరిపాటి.

Mixing of Trochees and Dactyles

Eg: Noble the Saxon who hurl'd at his Idol, a valor ous
weapon in olden England;
Great and greater and greatest women in land,
heroin kapiolani
Climb the mountain, and flung the berries, and da rec
the goddess, and freed the people.

ఇది Dactylic octometre లో వ్రాయబడిన పద్యభాగము దీని structure

-UU / -UU / -UU / -UU / -UU / -UU / -UU

అయితే మొదటి లైన్ లో చివరి రెండు feet trochees. రెండవ లైన్ లో 5, 8 feet trochees. మూడవ లైన్ లో 1, 3, 5, 7 feet trochees. విధంగా ఈ కలగావులగవు పద్యరచనలు సాగుతాయి. Experience పద్యాల లైన్లను చదవడం అలవడుతుంది. పద్యాన్ని సరైన విరుపులతో చదవ స్సేన్స్ అంటారు. స్కేనింగ్ చేయడంలోగల మెతుకువల్న - స్కేన్స్ లేక గణాంకంన్న chapter లో చర్చిద్దాం.

పద్యాలలో రకాలు Kinds of Poetry

ఇంగ్లీషు పద్యాలని ముఖ్యంగా 8 రకాలుగా విభజించవచ్చు.

1. The Lyric 2. The Ode 3. The Sonnet 4. The Elegy
5. The Idyll 6. The Epic 7. The Ballad 8. The Satire.

The Lyric

Lyre అనేది ఒక సంగీత వాద్యం పేరు. ఈ వాద్యానికి అనుగుణంగా పాడేదాన్ని lyric అనేవారు. Lyre అనే instrument లేక పోయినా పాటని కూర్చగలిగితే దానిని lyric అనేవారు. పాట అన్నతరువాత కేవలం ట్యూన్ కాకుండా ట్యూన్ కి తగ్గ మాటలు మాటలవెనుక శబ్దం, శబ్దానికి సౌందర్యం, సౌందర్యంతో పాటు భావాలూ పెనవేసుకువుంటాయి. అందుచేత శబ్దాలలో వున్న శబ్దసౌందర్యంతో lyric నిర్మిస్తేచాలు lyre అనే instrument గాని lyricకి రాగ తాళాలు కాని అక్కర్లేక పోవడం ఒక క్రమపరిణామం. Romantic poets కాలంలో **Keats, Shelly, Tennyson** లాటి మహాకవులు lyric అనే ప్రక్రియని అత్యద్భుతంగా నిర్వహించి చరితార్థలయ్యారు. Lyric అనేప్రక్రియ ద్వారా వీరు భాషకి చేసిన సేవ అపురూపమైనది.

"Poets are the unauthorised legislators of the language అని ప్రకటించిన **Shelley** ప్రఖ్యాత lyricist. అతని **To the sky lark** అనే

ఖండిక lyricsనే తలమానికంగా నిలుస్తుంది. lyric కీ ode కీ మధ్యగల విభజన రేఖ చాలా సూక్ష్మమైనది. అది వేరే చోట చర్చించుకుందాం. Lyric అనేది పాటలాగా పద్యంలాగా ఉండే ఒక అద్భుతమైన ప్రక్రియ.

Lyricsని గ్రీక్ సాహిత్యకారులు రెండు రకాలుగా విభజించారు.

1. Melic or Lyric song,

2. Choric song.

Melic or Lyric Song : Greek లు నిర్దేశించిన ప్రకారము ఈ రకపు Lyric లో గాయకుడు ప్రక్క వాద్యముల సహకారంతో నిర్వహించాలి.

Choric Song : ఈ రకపు Lyricలో ఎక్కువమంది గాయకులు వుంటారు. ప్రక్కవాద్యాల సహకారంకూడా వుంటుంది. ఆ రోజులలో Musical Instruments ప్రాధాన్యం వుండేవి. మనం ఇంతకుముందే చెప్పకున్నట్టు సంగీత వాద్యాలు అప్రధానం అయి కేవలం సాహితీ ప్రక్రియగా ఇది కాలక్రమేణా రూపాంతరం చెందింది.

Tennyson మహాకవి నిర్మించిన ఈ Lyric లో నిర్మాణాత్మక సౌరభం లా గుబాళించిందో గమనిద్దాం. దీల్లో alliteration అనే అలంకారం (figure of speech) ఎలా అద్భుతంగా వాడబడిందో పరిశీలిద్దాం. అన్నట్టు alliteration అంటే ఏమిటో వివరించాలి కదా! మాటల్ని ఒకే హల్లుశబ్దాలతో అందంగా అమర్చడం అన్నమాట.

"O here, O here! how thin and clear,

And thinner clear farther going !

O sweet and far from cliff and Star,

The horns of elfland faintly blowing"

- "Tennyson"

పద్యంలో వున్న శబ్దసౌందర్యాన్ని ఎవరికి వారు చదివి, ఆస్వాదించి, అనుభవపూర్వకంగా అభినందించాల్సిందే కాని, మక్కికి మక్కి, ఊడగొట్టి assess చేయడం న్యాయం కాదు. Explaining poetry is murdering poetry అనే నానుడి ఒకటి వున్నది. ఉపాధ్యాయులు, శాస్త్రీకరించదలచినవారూ professional Killers అవుతారు. ఆ దృష్ట్యా తప్పదుమరి!

Lyric యొక్క నిర్మాణం : ఇవి ముఖ్యంగా subjective poems. subjective అంటే ఏమిటో objective అంటే ఏమిటో ముందుగా తెలుసుకుందాం. కవిభావననీ, అతని ఆవేదననీ, అతనిలోగల భావావేశాన్ని వ్యక్తపరిస్తే దానిని Subjective అనీ, కేవలం అతని ఎదురుగా వున్న వాటి స్వభావానికి తన 'స్వ' భావాన్ని కలపకుండా వ్యక్తీకరిస్తే దాన్ని Objective అనీ అంటారు. మరింతగా వివరించాలంటే **Daffodils** అనే పద్యాన్నే ఉదాహరణగా తీసుకుందాం. I saw at once a host of golden daffodils. They stretched in a never ending line, beside the lake and beneath the tree అంటూ రకరకాల పోలికలతో (Milky way లో stars లాగా.. మరోలాగా అంటూ పోలుస్తూ) **Daffodils** అనే పుష్పాల్ని వర్ణిస్తాడు **Words Worth** మహాకవి. ఎన్నిరకాలుగా ఎంత అందంగా వర్ణించినా అక్కడవున్న పుష్పాల్నే వర్ణిస్తున్నాడు తప్ప వాటిని తన అభిప్రాయాల దృష్ట్యా అవిష్కరించటం లేదు. అలాకాక మరోకవి Fair daffodils, I weep to see you ... అంటాడు ఎందుకట? You die with the evening అన్నాడనుకోండి.. అక్కడ కవికి సంబంధించిన భావన, ఆవేదన, భావావేశం అభివ్యక్తమవుతున్నాయి. అందుచేత ఈ కవిది Subjective representation; **Words Worth** the objective representation అవుతాయి. అలాగే poetry ని descriptive, didactic అనే రకాలుగా విభజించి చెప్పతూ వుంటారు. Descriptive అంటే వున్నదానిని విశదంగా వర్ణిస్తూ చెప్పేదని (ఇంచుమించు Objective) - didactic అంటే poetry ద్వారా ఏదోఒక సందేశాన్ని ఇచ్చే ప్రయత్నం చేయడమనీ (ఇంచుమించు subjective) అని

చెప్పవచ్చు. ఒక్కొక్కప్పుడు కవి ఒక వుద్దేశ్యంతో కవితనల్లితే పరితలు దా! అవగాహన చేసుకోడం కవిగారు ఆశించిన దానికి సరిగ్గా వ్యతిరేకంగా వుండడం అతనికి అనూహ్యంగా, ప్రఖ్యాతి వచ్చేయడం జరుగుతుంది. ఉదాహరణ! **Shakespeare** మహాకవి నే తీసుకుందా! ఆయన తన నాటకాల్ని ప్రజారంజకంగా వుండాలనే వ్రాశాడు. అయితే నవీన యుగంలో విమర్శకులు తరచి తరచి లోతులో అంతరార్థాల్ని వాటిలో నిబిడీకృతం అయివున్న అనూహ్యమైన అందా! మాటమాటలోనూ వున్న మాధుర్యాన్నీ షేక్స్పియర్ ఒకకవోసిన వేదాంతా! వివరించి చెపుతూంటే నిజంగా **Shakespeare** ఇవన్నీ aim చేసి వ్రాసిన లేక అవి విమర్శకుల కల్పితాలా అని అనిపిస్తుంది. దీనినే చమత్కరిస్తూ : విమర్శకుడు అంటాడు :

If Shakespeare himself happens to read these comments he would perhaps have exclaimed -

"Oh my God"! did I mean all these? I never meant any these ... " అని

అలాగే మిల్టన్ మహాకవి తనరచనలద్వారా Puritanism ని propagate చేద్దామనుకున్నాడు "To Justify the ways of God to men " సభానోద్దేశ్యంతో రచనల్ని సాగించినా మనం మెచ్చుకునేది అతని grand scriptural simillies autobiographical elements. ఇలా ఎన్నో ఎన్నో అభిసభానోద్దేశ్యాల్ని మరుగుపరుస్తాయి. అలాగే **Oliver Gold Smith Desert Village** అనే ఖండకావ్యంలో Industrial revolution వల్ల సున్నితమైన జానపద జీవితాని కెంతో అనర్థం కలిగిందనీ, ప్రకృతికి యాంత్రికత వల్ల ఎంతో పాద జరుగుతోందనే దివ్య సందేశాన్ని ఈయదల్చుకున్నాడు. అయితే The didactic element aimed at by him is dominated by the superb descriptive elements in these series of poems.

Subject matter of lyrical poetry : లిరికల్ పాయిట్రీ ఎటువంటి విషయాలపై వ్రాయాలి? దీనినే ఇతి వృత్తము అనికూడా అనవచ్చు. ఇది subjective poem. కనుక ఇందులో రచయితకు సంబంధించిన వ్యక్తిత్వం అభివ్యక్తం అవుతుంది. అతని భావన, ఆవేదన, ఆవేశం మొదలైన విషయాలు స్పష్టంగా కనపడతాయి. మనస్సుకు హత్తుకునేలా, అందంగా నిర్మించబడే పద్యం. ఇది ఎక్కువగా ఆలోచింపజేసే లక్షణాన్నీ కలిగి వుండదు. దీనిని వలవరించి అనుభవించడానికి సామాన్యమైన జ్ఞానము, అనుభూతి వుంటే సరిపోతుంది. ముఖ్యంగా Lyrical poetryలో సంగీతానికి (ధ్వనికి) ప్రాధాన్యత వుంటుంది. ఎన్ని అందాలు కావలిస్తే అన్ని అందాలు పొదగదగ్గ అమూల్యభరణం ఈ ప్రక్రియ. Lyric, Ode అనే పద్యాలు ఇంచుమించు ఒకేలా కనబడినా Ode వ్రాసేటప్పుడు, "The poet must be at his best". Odes వ్రాసేవాడు తన సర్వశక్తులూ ఒడ్డి తన భావనని ఎంత ఎత్తుగా తీసుకుపోగల సమర్థత తనకివుందో అంత ఎత్తుకీ పాఠకుని భావనని తీసుకు వెళ్తాడు. ఈవిషయాలు odeని గురించి చెప్పకునేటప్పుడు మరింత వివరంగా చర్చిద్దాం.

Lyric యొక్క అందాన్ని అన్వేషించ దల్చినవారు **Shelley** మహాకవి రాసిన **To the Skylark**ని తప్పకుండా పరిశీలించాలి! అన్నిటినీ spoon feedingగా అందించడం తగదు కనుక, అనురక్తివున్నవారు **Shelley** "To the Sky Lark" ని స్వయంగా సంపాదించి పరిశీలించి అనుభవించండి.

The Ode

Ode అంటే ఏమిటి? ఇది Lyric లాటి పద్యవిభాగమేకాని అంతకంటే గంభీరమైనది, లోతైనభావముకలిగినది. ఇది rhyme రూపంలో వుంటుంది. సభలు, సమావేశాలు మొదలైనవాటిలో వాటిని సంబోధిస్తూ ఏమైనా పద్యాలు అల్లితే వాటిని odes అనేవారు. అయితే ఇది ఒక పద్య విభాగంగా, అతి ముఖ్యమైన, మహోన్నతమైన, గంభీరమైన పద్య రచనా ప్రక్రియగా రూపొంది

పరిణీతి చెంది, పరిధవిల్లింది. **John keats, Words Worth** మొదలైన మహాకవులు ఈ odeకి పదును పెట్టి మహత్తరమైన పద్య రచనా ప్రక్రియను వాడుకున్నారు. పందిని (అడవిపందిని) వేయనివాడు వేటకాడు కాజాలడం కందమును వ్రాయని వాడు కవికాజాలడని మనకి నానుడి వున్నట్లే, ode writer కానివాడు 'కవి' కాజాలడని అంగీకరణలో ఒక ప్రగాఢమైన నమ్మకం వుండేది. అందుకే కవిగా ముద్రపడాలను కున్నవారు Odes వ్రాసి లబ్ధప్రతిష్ఠలు కాసాగేరు. A poet must be at his poetic heights when he writes an ode. Ode వ్రాసిన వారిలో **Keats** అతిముఖ్యుడు. ఈయన భావోద్వేగానికి, భావావేశానికి Fancyకి (Imagination) Ode చాలా దోహదం చేసి అతనిని మహాకవిగా నిలబెట్టింది. అంగ్లసాహిత్యంలో ఆయన రచించిన **Ode to a Nightingale**, **Ode to Autumn**, **Ode on a Grecian Urn**, **Ode to Psyche**, **Ode on Melancholy** అన్న Odes "The Great Five" గా సుప్రసిద్ధాలు. Ode అనే మాటకూడా ప్రయోగించకుండా, The Great Five అంటేనే ఆ సాహితీవిమర్శకులు **Keats** మహాకవి వ్రాసిన ఈ పైన పేర్కొన్న Great Five Odes గా గుర్తిస్తారంటే **Keats** చేతిలో ఈ ode అనే ప్రక్రియ ఎంత అద్భుతం రూపుదిద్దుకుందో అర్థం అవుతుంది. **Words Worth, Milton, Tennyson** లాటి కవులూ ఈ odeని అద్భుతంగా handle చేశారు.

Ode దాని లక్షణాలు : స్పష్టంగా ఒకవిషయాన్ని హుందాతనం పరిచడానికి ఈ ప్రక్రియ వాడబడుతుంది. హుందాతనం భావప్రకటనలోని విషయ వివరణలోను, ఎంచుకునే భాష విషయంలోను మాత్రమేకాక, పద్యాంశంపై విధానంలోను, గాంభీర్యంలోనూ... కూడా చూపించాలి. Ode వ్రాసేటప్పుడు అపొమాషిగా సద్గుణపోయే లక్షణం, next time better luck అనే మొగమాటం వ్రాయకూడదు. విషయంలో ఎంతటి ఉన్నత శిఖరాలను చేరుకునే అవకాశం వుంటుందో అంత ఔన్నత్యానికి ఎదగాలి కవి. అంటే ప్రతి odeనీ ఒక challenge గానే స్వీకరించి "నభూతో నభవిష్యతి" అన్న తరహాలో వ్రాయాలి.

Ode అనేది సంబోధనా పూర్వకంగా వుంటుందని, ఒక సభను ఉద్దేశించి పదివే తరహాలో వుంటుందని అనుకున్నాం కదా! అందుచేత ప్రారంభమే ఒక appeal రూపంలో వుండి దానిలోంచి gradual గా ఒక భావంలోంచి ఇంకొక భావంలోకి మెట్టు మెట్టుగా భావజాలాన్ని ఉన్నత గతికి తీసుకువెళ్ళు ఒక స్థితిలో climaxని చేరుకోవాలి. దానితరువాత ఏస్థాయిలోతాను బయలుదేరాడో ఆస్థాయికి చివరగా తను చేరుకుని తన భావానుభూతిని తాను, తనతోపాటు పరితలు అనుభవించి, పలఫరించేలా చేయాలి odeని చేపట్టినకవి. దీనిని మరింత విశదీకరించాలంటే. ఈ ప్రక్రియని విమాన విహారంతో పోల్చవచ్చు. విమానాశ్రయంలో నెమ్మదిగా నేలమీద దొర్లతూ బయలు దేరిన విమానం మనకి తెలియకుండానే గాలిలోకిలేచి మనలను మేఘాల దాకా తీసుకుపోయి, మేఘ మాలికల్ని దాటించి, వియత్తలాన్ని చూపించి, పైన మెరుస్తోన్న తారకల, చంద్ర సూర్యుల కాంతుల్ని చూపి, నెమ్మదిగా మనం దిగవలసిన విమానాశ్రయంలో మనలను దింపి, దివ్యానుభూతులు మాత్రం మన హృదయాలను హత్తుకునేలా చేయడమే ఈ ode అనే ప్రక్రియ సాధించే పరమార్థం.

Ode ని రచించే కవికి భావావేశం ఒకటే చాలదు నూరుశాతం నిజాయితీ కూడా వుండాలి. చెప్పదల్చుకున్న దానిని అరమరికలు లేకుండా ఘాటుగా, నీటుగా చెప్పగలిగివుండాలి. అతనికి భాషమీద అపరిమితమైన పట్టు (authority) వుండాలి. తన అనుభూతిని హత్తుకునేలా చెప్పగలిగినవాడై వుండాలి. **Shelley** తన **Ode to the West Wind** అనేదానిలో "I fall upon the thorns of I and bleed" అంటాడు. ఇది చదివినవారికి ఏ అనుభూతి కలుగుతుందో ఆలోచించండి. జీవితంలో ఎన్నో ఎదురు దెబ్బలు తినితిని జీవితం అనే ముళ్ళకంచెమీద ఎత్తునుంచి పడి శరీరం రక్త సిక్తమై బాధపడే వ్యక్తి చిత్రం మీ మనోఫలకంమీద చిత్రించబడి మీరు అయ్యో అని విలపించకపోతే ఈ కవిత్యాలన్నీ వృధాప్రయాసలు శుష్కప్రక్రియలూ అవుతాయి. ఆ చిత్రం మీమనస్సును కలవర పరచకపోతే, 'పిచ్చివాళ్ళు ఈ కవులు' అని మీరు వెటకారంగా చిరునవ్వు నవ్వుకుని

జాలిపడితే మీ మనస్థితిలో ఏదో వంకరవుందని, మీరు మానసిక వైద్యుణ్ణి వెంటనే దర్శిస్తే మంచిదనీ సలహా ఇవ్వాలని అనిపిస్తుంది. అంతటి బలోపేతమైన పద్యప్రక్రియ ఈ ode.

Odes రకాలు: odesని ముఖ్యంగా రెండు రకాలుగా విభజిస్తారు.

1. The Dorian or Pindaric ode 2. Lesbian or Horatian ode

The Dorian Or Pindaric Ode : దీనికి Choral ode అనికూడా మరో పేరువున్నది. ఈ ode ని వ్రాయడం కష్ట సాధ్యమే. అయినప్పటికీ దీనిలోవున్న symmetry దీనికి గల ఒకప్రత్యేక ఆకర్షణ. ఇది ఇటలీ దేశంనించి ఇంగ్లండ్‌కి రవాణా అయిన పద్యరచనాప్రక్రియ. యధాతథంగా ఇటాలియన్ మోడల్ లోనే దీనిని ఇంగ్లీషులో ప్రవేశపెట్టడానికి ప్రయత్నం చేశారు. **Thomas Grey** లాటి ఇంగ్లీషు కవులు. **The Bard** అనే పద్యాన్ని Pindaric ode కి చక్కటి ఉదాహరణగా చెబుతారు. **Pindar** అనే ఇటాలియన్ కవి అనుసరించిన ode పద్ధతిలోనే ఈ ప్రక్రియని నిర్వహించడం చేత దీనికి Pindaric ode అనే పేరు వచ్చింది. Pindaric ode యొక్క లక్షణాలని ముందుగా పరిశీలిద్దాం.

ఈ పద్యప్రక్రియలో poem మూడుభాగాలుగా విభజింప బడుతుంది. ప్రతిభాగం తిరిగి మూడు భాగాలుగా విభజిస్తారు. ఈ ఒక్కొక్క భాగాన్నీ ఒక్కొక్క Greek పేరుతో వ్యవహరిస్తారు. అవి: Strophe, Antistrophe & Epode ఇవిప్రాచీన Greek Tragedies లో కూడా వ్యవహరించేపేర్లు. Strophe అంటే టులు ముందుకి అడుగులు వేస్తూ చూపించే అభినయవిశేషం అనీ, Antistrophe అంటే backward movement అనీ epode అంటే ఈ ఓడింటి సింహావలోకనం లాటిదనీ అంటారు. అయితే Ode అనే పద్యాన్ని రచించేటప్పుడు ఇవి ఎలా అనుసరించబడతాయో తెలుసుకుందాం.

Strophe లో లైన్స్ గణములు అన్నీ యూనిఫామ్ గా వుండవు. వాటి length ఒక్కొక్క లైన్ కి ఒక్కొక్క లాగ వుంటుంది.

Antistropheలో మాత్రం అన్ని lines, uniform length నే కలిగి వుండాలి.

Epodeలో మాత్రం lines యొక్క length మారుతుంది. కాని గణాలు మాత్రం ఒకే పద్ధతిగా వుంటాయి. ఇక దీని rhyme scheme విషయాని వస్తే

abbaccddeeff;

abbaccddeeff;

aabbaccçcdefgfhg hh //-

అన్నట్టు rhyme scheme అంటే ఏమిటో తెలుసుకోవాలి కదా! ఏవో abbacc... అంటూ రాస్తున్నారు; ఏమిటిది? అని విస్తుపోకండి. a గాని b గాని ఒక పద్యపాదము (లైను యొక్క) అంతిమ భాగాన వున్న సిలబుల్‌ని సూచిస్తుంది. పైన ఉదహరించిన మూడు sets లోనూ ఒక్కొక్క రకపు పద్యపు అంత్య పదాలు సూచించబడ్డాయి. మొదటి పద్యంలో 12 లైన్లు ఉన్నాయని ; (సెమికోలన్) తర్వాత సూచించిన abbacc... పద్యంలో 12 లైన్లు వున్నాయని, అలానే ఆ తరువాత aabbacc... లో 16లైన్లు ఉన్నాయని అర్థం. దేనిని 'a' అంటారో దేనిని 'b' అంటారో దేనిని 'c' అంటారో చూద్దాం.

మొదటి పద్యాన్ని తీసుకుందాం. దానిలో 12 లైన్లు వున్నవి అనితెలుసు కున్నాం కదా! ఉదాహరణకి దాల్లో మొదటి లైను చివర mean అనేమాట వచ్చిందని అనుకుందాం! నాలుగోలైను చివరకూడా! దానితో rhyme గా జతపడే lean, bean dean లాటి మాట ఏదో రావాలన్నమాట. (అక్కడ హల్లుదానిముందువున్న అచ్చు కలిసి ఒకేవిధంగా పలికేది కావాలి) Leak అనేది rhyme అవదు. అలాగే 2, 4 లైన్లచివరమాటలు జతపడాలి, రెండవలైను చివర దానిని మనం 'b' అనే సంకేతంతోగుర్తిస్తాం. అది cat కావచ్చు book కావచ్చు. cat అయితే mat అనేది, book అయితే look అనేది rhyme అవుతాయి. అలాగే ఐదవ line - ending 'c' అవుతుంది. ఆరవ లైను కూడా దానితో జతపడాలి.

Next line endingని 'd' అని సంకేతంతో గుర్తిస్తాము. దాని తరువాతది కూడా 'd' లాటి rhyme అయివుండాలి. తరువాత దానిని 'e' అని, దాని తరువాతది కూడా 'e' గానే rhyme చేసుకుంటాం. దాని తరువాతది 'f'. అలాగే చివరలైనూ 'f'తో rhyme గా జతపడాలి. రాయడానికి ఇంత పట్టింది కాని అభ్యాసం కూసువిద్య

The Lesbian or Horatian Ode : ఇది చాలా సులభమైన శైలిలోనే వుంటుంది. దీల్లో చిన్న చిన్న పద్యపాదాలు అనేకంవుండి అన్నిపద్యాలూ ఒకే రీతిగా నిర్మించబడివుంటాయి. ఇందులో ముఖ్యంగా భావగాంభీర్యంవుంటుంది. ఈ పద్య ప్రక్రియ Roman కవుల చేతుల్లో చాలా ప్రాచుర్యాన్ని పొందింది. **Horace, Catullus** అనే రోమన్ కవులు చేపట్టి అద్భుతమైన ప్రక్రియగా దీనిని రూపుదిద్దారు. ఈ కల్పవృక్షాన్ని ఆంగ్లకవులు తమ పెరటితోటలో నాటి, పెంచి పోషించి అద్భుతంగా పుష్పింపజేశారు. ఇది Horace పేరు మీదగా Horatian Ode గా ప్రసిద్ధిపొందింది. ఈ ఉదాహరణని గమనించండి.

He nothing Common did or mean

Upon that memorable scene

But with his keener eye

The axe's edge did try.

Nor call'd the Gods, with vulgar spite

To Vindicate his helpless right,

But bow'd his comely head

Down upon as a bed

పై పద్యాల్లో rhymes ని గమనించండి, mean & scene, eye & try, spite & right; head & bed; rhyme గా జతపడ్డాయి చూశారా అంటే దీని a b b - c c d d rhyme గా చెప్పవచ్చునన్నమాట.

The Sonnet

Origin of the sonnet : Sonetto అనేది ఒక సంగీత రాగానికి సంబంధించిన మాట. ఇది ఇటలీ భాషలోంచి వుట్టినమాట. Sicily దేశంలో ఆవిర్భవించిన ఈ పద్యప్రక్రియ **Petrarch** అనేకవి దీనిని ప్రవేశపెట్టాడు. కనుక ఈ రకపు పద్యప్రక్రియని Petrarchan Sonnet అని పిలిచేవారు. ఇది కల్తీలేని 'ఇటాలియన్ సోనెట్'. దీని నిర్మాణ సౌలభ్యానికి ముగ్ధులై ఇంగ్లీషుకవులు యథాతథంగా సోనెట్‌ని ఇంగ్లండుకి దిగుమతి చేసుకున్నారు. దీనిని ఇటాలియన్ సోనెట్ లేక Petrarchan Sonnet అంటారని తెలుసుకున్నాంకదా! సోనెట్ 14 పాదాలు గల పద్యం. అందుచేత మరీ విసుగెత్తించేటట్టు హనుమంతుడి తోకలా పొడుగ్గా వుండడంగాని, మరీ భావాల్ని తక్కువ లైన్లలో ఇరికించేసి దట్టించి ఉక్కిరి బిక్కిరి చేసేటట్లు సంక్లిష్టంగాకాని లేకపోవడంచేత, చాలా comfortableగా వ్రాసుకోడానికి వీలుగా వుండడం చేత ఈ ప్రక్రియ ఇంగ్లీషుకవుల పెరట్లో కల్పవృక్షంగా వెలసిల్లింది. ఇది **Shakespeare** నాటికే ఇంగ్లీషువారి ఆస్థిగా మారిపోయింది. అయితే **Shakespeare** లాటి కవులు సోనెట్‌ని మక్కికి మక్కిగా దిగుమతి చేసుకోలేదు. వారికి తోచిన మెరుగులు దద్ది దానిని ఘక్తు ఇంగ్లీషు పద్యంగా మార్చేశారు. అందులో **Shakespeare** మరీను. Sonnet లో ఎన్ని చెణుకులు, తళుకులు, బెళుకులూ చూపించవచ్చో చేసి చూపించి, ఏకంగా Sonnets అనే టైటిల్‌తో ఒక ఉద్రంధాన్నే రాసి పడేశాడు. అతని పేరు మీద దానిని Shakespearean sonnet అనే పిలుస్తారు. Sonnet నీ దాని లక్షణాన్నీ Petrarchan Sonnetని గురించీ సమగ్రంగా తెలుసుకున్న తరువాత Shakespearean Sonnetని గురించిన వివరాలు కూడా తెలుసుకుందాం.

సోనెట్ 14 లైన్లుగల పద్యము. ఈ 14 లైన్లు ఒక ఉపానిగాని భావాన్నిగాని వ్యక్తపరిచేవిగా వుంటాయి. దీనిని రెండు భాగాలుగా విభజించవచ్చు. 8+6 లైన్లుగా ఈ పద్యాన్ని విభజిస్తారు. 8 లైన్ల పద్యాన్ని Octave (దీనిని Octet అనికూడా అంటారు) గాను, 6 లైన్ల పద్యాన్ని sestet గానూ వ్యవహరిస్తారు. అందుచేత

Petrarchan Sonnetని an Octave Followed by a sestet గా నిర్వచించవచ్చునన్న మాట Octave కి abba, abba rhyme scheme. Sestet కి cde, cde rhyme scheme వుంటాయి. లేకపోతే cdc, dcd గాని, cdc, dcc గాని వుండవచ్చు. తిరిగి Octave ని నాలుగేసి లైన్లు గల రెండు భాగాలుగాను sestet ని మూడేసి lines గల రెండు భాగాలుగాను విభజించి చూపవచ్చు. 4 లైన్లు గలదానిని Quatrain అనీ 3 లైన్లు గలదానిని tercet అనీ అంటారు. అంటే ఒక sonnet లో ఒక Octave ఒక sestet వుంటాయని వ్యవహరించినా, లేక రెండు Quatrains, రెండు tercets వుంటాయని వ్యవహరించినా అర్థం ఒకటే! Octave కీ Sestet కీ వచ్చు విరామాన్ని Caesura అని అంటారు. (జూలియర్ సీజర్ పేరులోంచి ఈ caesura అనేమాట ఉద్భవించిందని అంటారు). Octave తరువాత పద్యభావంలో ఒక కొత్తమలుపు తిరుగుతుంది. ఆ మలుపును Volta అని అంటారు. ఈ పద్ధతులన్నీ *Italian* కవులు అనుసరించిన పద్ధతులే. వాటిని English కవులు కూడా అనుసరించి Sonnet ని అద్భుతంగా వాడుకున్నారు. **Milton** వ్రాసిన 'On His Blindness' అన్న ప్రసిద్ధమైన sonnet petrarchan వరపడిలో వ్రాసినదే. ఇది చాలా powerful గా, భావోద్వేగంతో వ్రాయబడిన sonnet. Octave (8 lines) లో తనకు వున్న ఒక సమస్యని గురించిన ఆవేదనని ప్రకటిస్తాడు మిల్టన్. నిజ జీవితంలోనే పూర్తిగా అంధుడైన కవి ఆవేదనని విన్నప్పుడు మనకళ్లు చమరుస్తాయి.

ఓ భగవంతుడా! నాకు సగంవయస్సుకూడా మీద పడకుండానే ప్రధానమైన కళ్ళల్లోని వెలుగుని ఆర్పేసి పూర్తి గ్రుడ్డివాణ్ణిచేశావు. నాకు కవిత్వసంపద అనే పొరమైన నిధినినాకు ఇచ్చి, దానిని ఉపయోగించడానికి అవరోధంగా నన్ను అంధుణ్ణి చేశావు కదా! నీవిచ్చిన ధనంతో ఏవిధంగా నేను నీ గొప్పతనాన్ని ప్రపంచానికి చాటి చెప్పగలను. ఇది నీకు న్యాయమేనా భగవాన్? అనేది Octave భాగంలో **Milton** లేవనెత్తిన సమస్య. Sonnet సంప్రదాయం ప్రకారం sestet భాగంలో ఆసమస్యకు పరిష్కారం కూడా ప్రతిపాదిస్తాడు కవి.

“నా వెళ్లి కాని నిన్ను పొగడడం నీ గొప్పతనాన్ని ప్రకటించి నీతరపున ప్రచారం నేను చేస్తేనేకాని నీ గొప్పతనం అందరికీ తెలియదనుకోడం నా మూర్ఖత్వంకాకపోతే ఏమిటి? వియత్తలంలో జనముద్రాలలోనూ, భూ ఉపరితలం మీద కోట్లాది దేవదూతలు నీగొప్పతనాన్ని అనుక్షణం చాటి చెపుతునే వున్నారు కదా.. భగవంతుడి చేత సృష్టింపబడిన నేను అతడు నాకు ఏమి విధిస్తే దానిని శిరసావహించి అనుభవిస్తూ నాకు అతని పట్ల గల అచంచల విశ్వాసాన్నీ చాటుకోవాలేతప్ప అతని న్యాయాన్నే ప్రశ్నించడం అవిధేయతయే కదా! అన్నది **Milton** మహాకవి వ్రాసిన sonnet యొక్క సారాంశము. ఈ విధంగా Petrarchan Sonnetని మహాకవులు సైతం అద్భుతమైన ‘వాహిక’ గా వాడుకున్నారు.

On His Blindness

- John Milton

O
C
T
A
V
E

When I Consider how my days are spent
Ere half my days, in this dark world and wide,
And that one talent which is death to hide
Lodged with me useless, though my soul more bent

To serve there with my Maker, and present
My true account, lest returning chide
Doth God exact day - labour, light denied?
I fondly ask : - But patience, to prevent

S
E
S
T
E
T

That murmur soon replies, God doth not need
Either man's work, Or His own gifts; who best
Bear His yoke, they serve Him best. His state
Is kingly ; thousands at His bidding speed
And post o'er land and ocean without rest
They also serve who only stand and wait.

Octave (8 lines) రెండు Quatrains (4 lines each) గానూ, Octave (6 lines) రెండు Tercetsగానూ విడదీయబడింది. ఇది Patriarchan sonnet నమూనాలో రచించబడింది. Octave కి abba ; abba, rhyme scheme, sestetకి cde, cde, rhyme scheme వున్నవి. గమనించారు కదా! Octave లో ఒక సమస్యని లేవనెత్తి (నన్ను గుడ్డివాణ్ణి చేసి నాకిచ్చిన ఈ talentని సీగొప్పతనాన్ని చెప్పకుండా అడ్డుపడి నాజీవితానికి నీ వప్పగించిన డ్యూటీని నిర్వహించలేదని నిలదీయడం వ్యాయమా దేవా?) నా వెర్రిగాని భగవంతుడికి నా క్యాన్వాసింగ్ తో పనేమిటి? కోట్లాది దేవతలు ఆపని చేస్తూండగా... దేవుడేది విధిస్తే దాన్ని ఔదల దాల్చడమే దేవుడు మననించి expect చేసే మాహత్తర సేవ అనే సమాధానం ఇస్తాడు. అదే sonnet లక్షణం.

Sonnet అనే ఈ sonnet patriarchan model లో వ్రాయబడింది. ఈ sonnet లో sonnet యొక్క లక్షణాన్ని సౌలభ్యాన్ని వివరిస్తాడు కవి చూద్దామా?

The Sonnet

Scorn not the sonnet, Critic you have frowned,	a
Mindless its Just honours, with this key	b
Shakespeare unlocked his heart, the melody	b
of his small lute, gave ease to petrarch's wound;	a
A thousand times this pipe did Tasso sound;	a
With its calmness soothed an, exile's grief	b
The sonnet glittered a gay myrtle leaf;	a
Amid the cypress with which Dante crowned	a
His visionary brow, a glow worm's lamp,	c
Its cheered mild Spenser, Called Faery - land	d
To struggle through dark ways, and when a damp	c
Fell round the path of Milton, in his hand	d
The thing became a trumpet when he blew	e
Soul - animating strains, alas a few!	c

పై పద్యాన్ని గమనించండి sonnetని గురించిన ఎన్ని విషయాలు ఎంత అందంగా వివరించబడ్డాయో! ముందుగా దీని నిర్మాణాన్ని అంటే Frame లేక Formని గమనించండి. 14 లైన్లు వున్నాయి. ఈ లైన్లు నాలుగు పద్యభాగాలుగా విభజించబడ్డాయి. ఒక Octave (8 lines), ఒక Sestet (6 lines) ఉన్నాయి. తిరిగి Octave రెండు Quatrain లుగాను (4 lines) Sestet రెండు Tercets గాను (3lines) విభజించబడ్డాయి. మొదటి Quatrainలో లైన్లు చివర ఉన్నమాటల్ని గమనిస్తే మీకు rhyme అంటే ఏమిటో మరింత బాగా అర్థమవుతుంది. (శాస్త్రాన్ని చర్చించేటప్పుడు పునరుక్తిదోషం అంటారు. ఎన్నిసార్లు పునర్వరణ చేస్తే అంతబాగా హత్తుకుంటుందనేదే పాడిందేపాటగా repeat చేయడంలో గల అంతర్యం)

frownd (a) Key (b) melody (b) wound (a); abba;

Sound (a) grief (b) leaf (b) Crown'd (a); abba

lamp (c) land (d) damp (c); cdc

Hand (d) blew (e) few (c); dec

మొత్తంమీద దీని Rhyme Scheme abba; abba; cdc; dec గా అర్థమవుతోంది కదా! ఇక దీల్లో వున్న ఇతర అందాల్ని ఆస్వాదిద్దాం! ఈ సోనెట్లో మరీ కఠినమైన భాష; మరీ తేలిక భాషా కాకుండా చాలా అష్టాదశకరమైన భాషవాడబడింది. ఇక విషయంలోకి వస్తే సోనెట్ కి సంబంధించిన అనేక విషయాలు ప్రస్తావించబడ్డాయి. మొదట సోనెట్ రచనని ఆషామాషీ వ్యవహారంక్రింద జమకట్టి చిన్న చూపు చూసే విమర్శకులమీద ఓచిన్న విమర్శతో సోనెట్ ప్రారంభించబడింది. నీవు తెలివితక్కువగా ఈ సోనెట్ రచనకి ఈయవలసిన గౌరవం ఈయక దానిని విమర్శకులకు గురిచేయ్యడం న్యాయం కాదు అనే అభ్యర్థనవున్నది. **Shakespeare** మహాకవి సోనెట్ అనే తాళం చెవితోనే తన హృదయ కవాటాన్ని తెరిచాడు **Petrarch** అనే ఇటాలియన్ కవికి కువిమర్శకులవల్ల కలిగిన గాయాల్ని **Shakespeare**

ఈ సోనెట్ అనే మధుర సంగీతవాద్యాన్ని వాయించి సేదతీరేలా చేశాడు. ఇదేమురళి **Tasso** అనే కవిచే వాయించబడింది. దాని ప్రశాంతతని చేకూర్చే మధుర స్వరం అన్నీ కోల్పోయినవారి సేదతీరుస్తుంది. చిగురుటాకుల్ని మెరిసేలా చేస్తుంది. **Dante** (Italian మహాకవి) శిరోభూషణమైన Cypess కొమ్మలతో చేయబడిన కిరీటంగా అమరిన అద్భుత కవితా ప్రక్రియ ఈ సోనెట్. ఇది మిణుగురు పురుగులా తళుకులీనుతూ ఇంగ్లీషు గడ్డమీదనున్న కవివరులని అలరించింది. **Spenser** మహాకవిని అలరించి అతని **Faerie Queenne** అనే కావ్యసృష్టికి దోహదం చేసింది. (అయితే ఒక Iambic Hexametre lineతో జతపడి Spenserian stanzaగా రూపుదిద్దుకుంది. Iambic Hexametreని Alexandrine అని అంటారని ఇదివరకే చెప్పకున్నాంకదా) తరువాత తరంకవులలో ఈ Sonnet ప్రక్రియతో హృదయాలని కదిలించేలా వాడుకున్న మహాకవి **Milton** అతని చేతిలో నిర్ణీతంగా భావించబడిన సోనెట్, వైతాళికుని చేతిలో ఒక దుందుభిలా మ్రోగింది. సోనెట్కి అద్దంపట్టగల ఇంతకంటే అద్భుతమైన రచన మరొకటి వుంటుందంటారా?

Odeని గురించి మనం ఉటంకించుకున్న తెలుగుసామెతే ఇక్కడా వర్తిస్తుంది. కందంరాయనివాడు, sonnetని ప్రయత్నించనివాడూ ఆ రోజుల్లో కవిగా గుర్తింపబడేవాడుకాదు. Shakespeare sonnets రచనని గురించి ఒకతమాషా కథని చెబుతారు. అతగాడు ముమ్మరంగా నాటకరచనలు చేస్తున్న రోజులలో మువరచయితలు సోనెట్ని వుంఖాను వుంఖాలుగా రాస్తాండేవారట! అయితే **Shakespeare** స్నేహితులకి చాలా అవమానంగా వుండేదట. పైగా సోనెట్స్ రాయనివాడు కవిగా గుర్తింప బడటం లేదుకదా! అడ్డమైనవాళ్ళు సోనెట్ని రాసేసి కవులుగా చెలామణి అయిపోతున్నారు. నువ్వీమాత్రం 14 లైన్లు గీకి పారేయలేవా అని రెచ్చగొట్టేరట. అయితే ఎవరైనా నోట్ చేసుకునే scribe దొరికితే నేను డిక్టేట్ చేస్తాను రాసుకోండి అంటూ గుక్కతిప్పకోకుండా 157 సోనెట్స్ని ఆ lodgeలో స్నేహితుల మధ్య కూర్చుని అలవోకగా dictate చేసి పడేశాడట. ప్రపంచ

హిత్యంలోనే అటువంటి అద్భుతమైన Sonnets అమరలేదంటే అతిశయోక్తికాదు. **Shakespeare** సహజంగా నాటకకర్త అయిన కారణాన ఈ సోనెట్స్ లో అంతర్లింగా ఒక డ్రామా కనబడుతుంది. ఒక స్నేహితుణ్ణి పెళ్లి చేసుకోకపోతే జీవితం ధా అవుతుందని చెప్పి పెళ్లిచేసుకోడానికి ఉన్ముఖుణ్ణి చేయడం, అతడు ప్రేమలో పడడం, ఆ పడడం ఏకంగా **Shakespeare** ప్రాణాధికంగా ప్రేమించే ఓ నల్లపిల్లనే సమించడం. **Shakespeare** స్నేహితుడికీ తనకీ విరోధాన్ని కల్పించి స్నేహితుల ధ్య అగాధాన్ని సృష్టించిన నల్లపిల్లని నిందించడం ఇదీ షేక్స్పియర్ గారి సోనెట్స్ లు క్కు సారాంశం. వేళాకోళంగా రాసిన సోనెట్స్ లాగే తోచినా వాటిని perfectగా సీ, సోనెట్స్ ని అజరామరం చేశాడు. దీని అంకితం విషయంలో కూడా కొంత తిపితనాన్ని ప్రదర్శించాడు **Shakespeare. To W. H** అని వదిలేశాడు. ఇది అంతో చర్చనీయాంశం అయింది. Who is W. H ? అంటే William Routhampton అనే స్నేహితుడని, Elizabeth రాణి అనీ ఇలా ఎన్నో చర్చించారు. ధరకీ **Shakespeare** దీనిని తనకే (తన పుస్తకాన్ని) అంకితం చేసుకున్నాడని, W. H అంటే William himself అని వ్యాఖ్యానించారు కొందరు. **Shakespeare** పయంలో ఏదేనా correct కావచ్చు. ఇతని sonnet structure 3 quatrains రువాత ఒక couplet అనుకున్నాంకదా! ఈ sonnets లో ప్రతి couplet లో క హాస్యస్ఫూరకమైన ending వుండడం ఈ sonnets ప్రత్యేకత. కవితాభి సానులంతా వీటిని తప్పక చదివి ఆస్వాదించవలసినదిగా సలహా.

The Elegy

(స్మృతి గీతాలు) : మొదట్లో ఇది ఛందస్ ని బట్టి ఏర్పడ్డ ఒక పద్య విశేషం. అంటే పూర్తిగా frame కి సంబంధించిన వ్యవహారం. కాలానుగతంగా frame లో ఉన్న భావం ప్రాముఖ్యాన్ని పొంది, విషయ ప్రధానంగా మారి విషయాన్ని బట్టే Elegy ని నిర్ణయించడం మొదలుపెట్టి చివరికి దాని నిర్మాణం ఏమిటి అన్న విషయం పురుగునవడి పోయింది. ప్రస్తుతం Elegy అంటే స్మృతిగీతం గానే మిగిలిపోయింది.

Elegy చరిత్ర : ఇదీ గ్రీకు సాహిత్యం లో ఉద్భవించిన కవితావిధానం. పేమగీతాలూ, వీరగాధలూ, చనిపోయినవారి గుణ గణాలను సంస్మరిస్తూ అల్ల పద్యాల్ని ఈ ఛందస్సులో వ్రాసేవారు. ఈ ప్రక్రియ couplets రూపంలో వుండేది. ఈ couplet Dactylic Hexametre తో ప్రారంభమైన Dactylic Pentametre తో అంతమవుతూవుండేది. అనగా ఒక stressed, ఒక unstressed గణాల చొప్పున couplets వ్రాయడంవల్ల ఏల్వడే ఛందస్సు అన్నమాట! ఇలా వ్రాయబడిన వాటినే 'విషయం'తో నంబంధం లేకుండా Elegy అవ్వవహరించేవారన్నమాట.

అయితే ప్రస్తుతం ఎవరైనా మరణించిన సమయంలో వారి స్మృత్య్కు వ్రాసుబడిన పద్యాల్నే Elegyగా వ్యవహరిస్తారు. బాధాతప్తహృదయాన్ని ప్రతిధ్వనింపజేసే చరణలే Elegy అయ్యాయి. ఇది పూర్తిగా lyric form లో వ్రాయడం ఈనాటి నియమం.

Thomas Grey అనే ఇంగ్లీషు కవి రచించిన "Elegy Written in Country Church Yard" అనేది ఇంగ్లీషు సాహిత్యంలో ఒక అద్భుతమైన Elegy గా ప్రసిద్ధి చెందింది. సాధారణంగా మనకి అప్పుడైన ఒకవ్యక్తి మరణానికి గురికాస్తూ వ్రాస్తారు ఈ Elegies. అయితే **Grey** తన Elegy లో ఒక స్మశానం లోని బడి ఆ గ్రామంలో ఒకప్పుడు వుండి చనిపోయిన వారందరినీ సంస్మరిస్తూ ఇది చాలా ఉదాత్తంగా మానవత్వానికే ఘటించిన ఒక స్మృత్యంజలి. **Grey** దీని Quatrains లో iambic pentameter లో వ్రాశాడు. ఈ Elegy లో అమృత గుళికల్లాటి పద్యాలు వున్నాయి. దీనిని చూడండి.

Can Storicd urn or animated bust

Back to its mansion call the fleeting breath?

Can honor's voice provoke the silent dust

Or flattery soothe the dull cold ear of death?

కొన్ని ప్రఖ్యాతమైన ఇంగ్లీషు Elegiesని స్మృతిస్తేగాని ఈ chapter కి వ్యాయం చేసినట్లుకాదు.

Milton వ్రాసిన **Lycidas** అతని స్నేహితుడు King Edward అనే స్నేహితుడి స్మృతిచిహ్నంగా వ్రాయబడింది. ఇది Pastoral Conventionలో వ్రాయబడింది. అప్పట్లో Pastoral elegies వ్రాయడం ఒక tradition. Greekలు ఎవరినైనా సంస్మరించేటప్పుడు. నేరుగా వారిపేరుతో కాక ఒక Greek shepherd ని సంబోధిస్తూ రాయడం ఒక ఆనవాయితీ. ఆరివాజు ప్రకారమే ఇంగ్లీషు కవులూ Elegies వ్రాసేవారు. **Keats** మరణించినప్పుడు అతని స్మృత్యర్థం **Shelley** కవి వ్రాసిన Adonais అనే Elegy, **Mathew Arnold** వ్రాసిన **Thyrsis** అనే Elegy pastoral Conventionలో వ్రాయబడ్డాయి. మరో Elegy ని స్మృతించకుండా దీనిని పరిసమాప్తంచేస్తే ఈ అధ్యాయం అసంపూర్ణమే అవుతుంది. **Lord Tennyson** వ్రాసిన In Memoriam అనేది Elegy లలో ఒకబృహత్ కావ్యం. ఆరు సంవత్సరాల పాటు చనిపోయిన తన స్నేహితుడు **Arthur Hallam** కోసం దుఃఖిస్తూనే వున్నాడు. ఆ Elegy అనేకమైన విషయాల్ని చర్చించి ప్రపంచ సాహిత్యచరిత్రలోనే మహోన్నతమైన Elegy గా ప్రఖ్యాతి పొందింది.

The Idyll

(కించిత్ర సంతోషాన్ని వ్యక్తపరిచే పద్యాలు) English verse లో ఇది ఒక ప్రత్యేకతని కలిగిన విచిత్రమైన ప్రక్రియ. దీనికి ఒక నిర్దుష్టమైన రూపంలేదు. Lyric, Epic, Ballad లాటి ప్రక్రియల లక్షణాలను పుణికి పుచ్చుకున్న ఒక ప్రక్రియ. ఇది ఒక విధంగా తులనాత్మకమైన అందాన్ని, ఒక విధమైన దృశ్యతనూ (Pictorial effect) కలిగివుంటుంది. ఈ తరహా పద్యరచనలో Clarity వుంటుంది. కళ్లకి కనిపించేటట్లు ఒక అస్పష్టమైన భావనకి స్థూలమైన చిత్రాన్ని కనిపించేటట్లు ఈ పద్యరచనని కవి సాగిస్తాడు.

Style of the Idyll (ఇడిల్ యొక్క నిర్మాణ సౌందర్యం) ఇది objectivity కలిగిన పద్యరచన. కవిభావనకి ఇందులో తావులేదు. కేవలం అతడు చూసినది; అనుభవించినది; కళ్లకి కట్టినట్లు; మనసులో నిలబడేటట్లు చేయడమే. కవిచేసేపని. దీల్లో భాష సులభ తరంగా వుండి చిత్రీకరణకి దోహదం చేసేదిగా వుంటుంది. చెప్పేదాని అంతర్యము పాఠకుల భావనకే వదిలెయ్యడం జరుగుతుంది. ఇది చాలా సూటిగా నీటుగా సాగే పద్యరచనా ప్రక్రియ.

ఆంగ్లసాహిత్యంలో Idyll :

Milton మహాకవి L'Allegro అనే ఖండికనివ్రాసేడు. అది Idyll గా అజరామరం. దీనిలో మొదటిదానిలో **Millton** యొక్క సుఖమయ జీవితం (చిన్నతనం) వివరించబడింది. అలాగే **Shakespeare** వాసిన As you like it అనే నాటకం మొత్తం Idyll గా ప్రసిద్ధమైనది. అలాగే **Willian Wordsworth** రచించిన Lines Written in Mrch; The Rain is Over and Gone అనేవి గొప్ప Idylls.

L' Allegro

- By John Milton

Haste thee, nymph, and bring with thee
Jest and Youthful Jollity,
Quips and Cranks, and Wanton Wiles,
Nods and bells and wreathed smiles
Such as hand on Hebe's Cheek,
And love to love in dimple sleek,
Sport that wrinkled care derides,
And laughter holding both his sides

పై ఉదాహరణ **L'Allegro** లో ఒక భాగంమాత్రమే. ఇది Trochaic feetలో వ్రాయబడింది. గమనించండి. "And Laughter holding both its sides" అనే పాదంలో laughter అనేది ఒక abstract idea . మహదానందంతో రెండు చేతులు నడుంమీద ఆన్చి విరగబడినవ్వే పద చిత్రాన్ని మీ కళ్లముందు కదలాడించి తీరకపోతే **Milton** మహాకవి కవిత్వంలో ఏదో లోపం వుండివుండాలి; లేదా మీ భావనాశక్తి బీడుబారి వుండాలి.

ఇక **Words Worth** మహాకవి వ్రాసిన **Lines Written in March** ని పరిశీలిద్దాం.

Lines Written March

The Cock is crowing,
The stream is flowing,
The small birds twitter,
The lake doth glitter,
The Green field sleeps in the sun;

The oldest and the youngest
Are at work with the strangest,
The cattle are grazing ;
Their heads never raising ;
There are forty feeding like one !

Like an army defeated,
The snow hath retreated,
And now doth fare it,
On the top of the bare hill,
The plough - boy is hooping anon anon;

There's joy in the mountains,
There is life in the fountains;
Small clouds are sailing
Blue sky prevailing;
The rain is over and gone.

ఈ Idyll ని పరిశీలించిన తరువాత కూడా భాషాప్రాగల్భ్యం లేని పద్యం చప్పుగా వుంటుందనీ. ఛందస్సులూ నియమాలూ పద్యాన్ని అందంగా అల్లడానికీ అవరోధాలనీ 'ఛందస్ బందస్ పరేల్ పరేల్' అని మీరు అనుకుంటే కవిత్వానికీ అవమానం. ఎంత సుకుమారంగా చక్కటి rhythm & rhymeలతో అతి సులభమైన అలతి పదాలతో ఎంతరంగురంగుల చిత్రాన్ని feast for the five senses! **Words Worth** మహాకవి నిర్మించాడో గమనించారు కదా!.

Epic

(ఇతిహాసం) ఇతిహాసాల పేరువినగానే ఉదాత్తమైన మహాకావ్యాలు మన మనోఫలకం మీద తళుక్కుమంటాయి. Epics వేలాది సంవత్సరాలుగా మనలకు అలరించే మహాకావ్యాలుగా సుప్రసిద్ధితాయి. సంస్కృత ఇతిహాసాలైన రామాయణం, మహాభారతం, భాగవతం సరేసరి. గ్రీకు ఇతిహాసాలైన *Illiad, Aenead and Odyssy* లు కూడా వేలాది సంవత్సరాల చరిత్రకలిగిన అద్భుత ఇతిహాసాల అయితే వీటితో సరితూగే ఇతిహాసాలు సాహితీ జగత్తులోనే నభూతో నభవిష్యదునుకునే దశలో ఆంగ్లసాహిత్య వివీలాకాశంలో 'Paradise Lost' ఉద్భవించి **Milton** మహాకవిని వాల్మీకి, వ్యాస, హోమర్ మహాకవుల సమస్థాయి కవిగా నిలబెట్టింది. ఆంగ్లసాహిత్య గళంలోనే మణిహారంగా వెలసిల్లింది. *Illiad* అనే గ్రీకు ఇతిహాసం అసమగ్రంగా వుండిపోయిందని కాబోలు *Aurabindo* (అరవింద మహాకవి) *Illian* అనే epicని ఇంగ్లీషులో రచించాడు. అలాగే ఆయన రచించిన మరోమహా ఇతిహాసం *Savitri*. **G. S. Eliot** మహాకవి రచించి

Waste Land మరో ఇతిహాసం. కాని ఇవి సామాన్యులకి అందుబాటులో లేని అస్పష్టమనోహర మహాకావ్యాలుగా రూపొందాయి. **Savitri - Aurabind** ప్రతిపాదించిన Over head poetryని అవిష్కరిస్తుంది. ఇతర epicsలో **Mathew Arnold** వ్రాసిన **Sohrab and Rustum**, **Alexander Pope** వ్రాసిన mock epic **The Rape of the Lock** వంటి epics సుప్రసిద్ధాలు. Epic ని గురించి మరొకొంత సమగ్రంగా తెలుసుకుందాం.

Epic అనేది చాలా సమగ్రమైన ఉదాత్తమైన ఉద్గ్రంథం. మహాకావ్యం. పాశ్చాత్యసాహిత్యంలో ఇది. Greek Epics నమూనాగా తీసుకుని ఇతర యూరోపియన్ సాహిత్యాల్లో కూడా Epics ని వ్రాశారు. ఇంగ్లీషు సాహిత్యంలో కూడా epicsకి ఒక ఘనచరిత్రవున్నది. ఇంగ్లండు దేశం ఇంగ్లండుగా రూపొందక మునుపే అంటే బ్రిటిష్ దీవులలో కెల్టులు లేక బ్రిటానిక్ జాతి ప్రజలు నివసించే రోజుల్లో, విదేశీదాడులు జరిగాయనీ వాటిని ఆర్థర్ అనే రాజు సమర్థవంతంగా త్రిప్పికొట్టి, ధీరోదాత్తునిగా బ్రిటిష్ వారి గుండెల్లో సుప్రతిష్ఠుడు అయ్యాడనీ అంటారు. ఆయనకూ మన విక్రమార్కునికీ పోలికలు కనబడతాయి. ప్రాచీన ఇంగ్లీషు సాహిత్య కాలంనంచీ ఆర్థర్ కథలని Epicsగా వ్రాయడం ఒక ఫ్యాషన్గా మారింది. **Malory** అనే ప్రాచీన ఆంగ్లకవి **Mort'd Arthur** అనే epicని రచించాడు. అలాగే **Edmund spenser (Shakespeare** కి కొంచెం ముందు వాడు) **Faerie Queenne** 12 పర్వాల (Books) Epic ని ప్రాచీన కవుల Style' ఒక allegory గా వ్రాసి fail అయ్యాడు. Fail అవడం అంటే కవులను ఆకర్షి వారిని అలరించిన Poets' Poet అని పేరుపొందేడు. కాని సామాన్యపాఠకుని అతని సందేశాలు ఏవీ అందక ఇబ్బందిపడ్డారు. ఇంతకీ **Faerie Queenne** కూడా ఒక Arthurian కథే. దాల్లో అంతర్లీనంగా మతపరమైన, నైతికపరమైన, రాజకీయ పరమైన సందేశాల్ని ఇమిడ్చి సందేశాత్మకంగా అందించాలని ప్రయత్నించాడు **Spenser**. దానికి తోడు తనకవిత్వానికి ఉదాత్తతను కల్పించాలని కాబోలు

పురాతన కవుల్ని అనుకరిస్తూ వ్రాశాడు. **Alexander Pope Spenser** ప్రయత్నాన్ని అపహాస్యం చేస్తూ "In affectin anciens Spenser Writ no language" అంటాడు. దీల్లో affecting అనేదాని బదులు affectin అనీ anciens అనేదానిని anciens అనీ వ్రాసి **Pope Faerie Queenne** అనేకావ్యంలో **Spenser** వాడిన భాషని ఎత్తిపొడుస్తాడు. Fairy అనేమాట spellingని Faerie గాను Queenne గాను, bookని bookeగాను, వ్రాసి ప్రాచీనులు వాడిన భాషలాటి భాషను వ్రాయాలని ప్రయత్నించాడు. తరువాత కాలంలో ఈ epic ప్రక్రియని చాలా మంది ప్రయత్నించారు. ఇంచుమించు ఎవరు epic వ్రాసినా Arthurian కథల్ని లేక అలాటి heroic కథల్ని తీసుకుని epic వ్రాయడం నాటి కవులకు ఒక Fashionగా మారిపోయింది. తరువాత తరంలో **John Milton** కూడా ఒక epic ని వ్రాయాలని plan చేశాడు. అందరు కవుల్లాగే అతడు కూడా ఒక Arthurian legend ని epic subjectగా తీసుకోవాలని ప్లాన్ చేశాడు. అయితే మిట్టన్ కవితా వ్యాసంగాన్ని ఒక ఉబుసుపోక వ్యవహారంగా కాక చాలా ఉదాత్తమైన జీవితధ్యేయంగా స్వీకరించాడు. 'On His Blindness' అనే సోనెట్ లో ప్రతిపాదించిన సిద్ధాంతాన్ని గమనించేవుంటారు. భగవంతుడు తనకిచ్చిన talentని భగవత్ కైంకర్యంగానే ఉపయోగించాలని తాను గ్రుడ్డివాడిగా మారినందువల్ల తాను భగవత్ కైంకర్యం చేయలేకపోతున్నాననీ, ఆవేదన చెందాడు జ్ఞాపకంవుంది కదా! అందుచేత కేవలం మానవమాత్రుడైన ఒక tribal leader అయిన Arthur మీద epic వ్రాయడం ఎందుచేతనో ఆయనను కక్షించలేకపోయింది. అందుకే తన ధ్యేయంనించి వైదొలగిపోకుండా భగవంతుని గొప్పతనాన్ని ఆవిష్కరిస్తూనే epic వ్రాయాలని నిర్ణయించుకున్నాడు. దానిఫలితమే ఆ అద్భుత మహా ఇతిహాసం **Paradise Lost....** అందుకే 'తల్లి నిన్నుదలంచి' లాటి సరస్వతీ స్థవంతో ఎత్తుకున్నాడు మహాకావ్యరచనని.

"Of man's first disobedience and the fruit

Of that forbidden tree, whose mortal taste

Brought death into the world, and all our woe,

With loss of Eden, till one great Man

Restore us, and regain the blissful seat

Sing, Heavenly Muse

దీనిని epic సంప్రదాయంలో Invocation అంటారు. Invocation ఇష్టదేవతా ప్రార్థన అన్నమాట. Heavenly Muse అంటే ఇష్టదేవత (సరస్వతీ దేవి) ఇంతకీ **Milton** మహాకవిని అలరించిన ఆ ఇష్టదేవత ఎవరు? నియా అనే గ్రీకుదేవతయట. Subjectని తీసుకుంటే.. Bible లోని Old Testament లోని కథ. మానవుణ్ణి భగవంతుడు సృష్టించడం భగవంతుడి ఆదేశానికి అనుగుణంగా నిషేధించబడిన ఏపిల్ని తిని మానవుడు చావును కొని తెచ్చుకోడం. మానవుని పతనానికి సైతాను అనే 'లూసిఫర్ ప్లాన్ చెయ్యడం' దానికి కారణం తునిపై తిరుగుబాటు చేసిన లూసిఫర్ దేవుడి చేతిలో చావుదెబ్బతిని నరకంలో భగవంతుడిమీద ప్రతీకారం చేసే ప్రయత్నంలో దేవుణ్ణి ఏమీ చేయలేక పతనం చెయ్యడం ఇదంతా అద్భుతమైన కథగా మలచి సృష్టించాడు మిల్టన్. కావ్యానికి ఉదాత్తమైన నాయకుడు వుండాలి.

ఉదాత్తమైన కథవుండాలి. అది మహానృతమైన శైలి (Style)లో సాగాలి. అలా పెద్దగ్రంథంగా కొనసాగాలి దాల్లో అనేకమైన విషయాలు, ఉపకథలు (epic similes (అలంకారాలు) వుండాలి. భాషాప్రాగల్భ్యం వుండాలి. కథకి మదలు, ఒక మధ్య, ఒక పరిసమాప్తతా ఉండాలి (beginning - middle end) వుండాలి. ఇలా epic కి అనేక నియమ నిబంధనలు వున్నాయి. మార్పు తొరగవేసి బోర్లవేసి epicsని సృష్టించినా standard గా నిలబడిన epics మాత్రమే! ప్రాచ్యసాహిత్యంలో శ్రీమద్రామాయణ, భారత, భాగవతా లు శ్రుత్య సాహిత్యంలో Illiad, Aenead, Odyssey లు మాత్రమే అలంకరించినవి. నిష్పక్షపాతంగా చెప్పాలంటే సంస్కృత ఇతిహాసాల ఔన్నత్యం దుగ్రీకు గాథలు దిగదుడుపేనని అనిపిస్తుంది. ఎందుకంటే అవి ట్రాయ్

యుద్ధానికి సంబంధించిన గాథనే మూడు గ్రంథాలుగా, విస్తరించి వ్రాయడం ఒకటి. దాల్లో కేవలం వీరగాథలకి సంబంధించిన ఇహవిషయాలేగాని ఎత్తుగా ఆలోచింప జేసే లక్షణాలు లేకపోవడం. అయితే పాశ్చాత్య సాహిత్యంలో మహోన్నతమైన ఆధ్యాత్మికత లేని లోపాన్ని మిల్టన్ మహాకవి రచించిన **Paradise Lost** తీర్చింది. ఇదికూడా ఏదో prejudice తో చెప్పతోన్న విషయంకాదు. **Paradise Lost** ఏ ఒక్క మతానికో గిరిగీసుకు వ్రాసుకున్న గ్రంథం అనిపించదు. దానిలో విశ్వజనీనత కనిపిస్తుంది. ఆ Universality అన్నది కూడా Epicకి వుండవలసిన ప్రధాన లక్షణం. ఈ Universality వల్లనే రామాయణభారతాది ఇతిహాస గ్రంథాలకి శాశ్వతత్వం కలిగింది. అదే Universality వల్ల **Milton** రాసిన **Paradise Lost** ఇతిహాసాలలో తలమానికంగా భాసిల్లింది. ఇంతకీ **Paradise Lost** hero ఎవరు? అనే ప్రశ్నవచ్చినప్పుడు విమర్శకులు అనేకపాత్రల్ని చర్చించారు. 'శాటన్'ని ఎంతో అద్భుతంగా, ఉదాత్తునిగా ప్రతిష్ఠించాడని మిల్టన్ యొక్క అభిమాన పాత్ర శాటన్ నన్నంత ప్రతిభావంతంగా అతని పాత్రని మలిచాడని **Paradise Lost** ఒకటి రెండు భాగాల్ని (బుక్స్) చదివినవారికి అనిపించి **Paradise Lost** hero శాటన్ నని అభిప్రాయపడిన వారున్నారు. అయితే మానవుణ్ణి భగవంతుడు సృష్టించడం, మానవుడు తన అవిధేయతవల్ల భగవంతుడు తనకోసం కేటాయించిన ఉన్నత స్థానాన్ని కోల్పోయి, పతనాన్ని వరించి బ్రహ్మడు కావడం అనే విషయం చుట్టూ ధని (Fable) అల్లేడు కనుక మానవుడే దీని hero అని నిర్ణయించడం జరిగింది. అయితే కథానాయకుడన్నవాడు (Protagonist అని అంటారు) భీరువుకాకూడదు. ఇతరుల సహాయం వల్ల మనుగడసాగించేవాడు, ఒక ఊపగ్రహం కాకూడదు. తద్రీత్యా మానవునికి హీరో అనిపించుకునే యోగ్యతలేదు. మరి? తన చిటికెనడ్రేలి గోటి కొనమీద ఈ సృష్టిసర్వస్వాన్నీ నిర్వహించే సర్వం సహా చక్రవర్తిని మించిన కథానాయకుడు మరిఎవ్వరు వుంటాడు? అందుచేత 'భగవానుడే' ఈ **Paradise Lost** అనే ఇతిహాసానికి కథానాయకుడు. ఇంతకంటే గొప్ప hero ఏ ఇతిహాసానికైనా వుంటాడా? అందుకే **Paradise Lost** ఇతిహాసకావ్యం మన

౧ రాణాలంతగొప్ప ఇతిహాసంగా రూపొందింది. ధన్యుడవు మిల్టన్ ధన్యుడవు!

Paradise Lost ప్రారంభాన్నే అద్భుతమైన Argument అన్న Introductionతో ఎత్తుకున్నాడు. కథ మొత్తాన్ని టూకీగా ముందే చెప్పేస్తాడు. Lucifer దేవుడి ఉన్నతినీ చూసి ఓర్వలేక అసూయతో మూడవ వంతు angelsతో కుట్రపన్ని తిరుగుబాటు చెయ్యడం ; భగవంతుడు మెరుపు (వజ్రాయుధం) ఆయుధంతో తిరుగుబాటుని అణచి వేసి స్వర్గం అంచులవరకూ తరుముకువెళ్ళడం. అక్కడనించి భగవంతుడు తన వజ్రాయుధంతో వారిని మోదితే ఆకాశంమించి తల్లాక్రిందుగా పడి తొమ్మిది రాత్రులూ, తొమ్మిది పగళ్ళు పడిపడి నల్లటి మంటలలో భగ భగ మండుతోన్న నరకం (Hell) అనే సరస్సులో పడడం కొన్ని వేలసంవత్సరాలు అవస్థాక స్థితిలో వున్న లూసిఫర్ (సైతాను పూర్వాశ్రమనామం)కు మెలుకువవచ్చి తనకోసం సర్వస్వం త్యాగం చేసి పడివున్న తన సహచరుల్ని చూసి బాధతోకూడిన గర్వాన్ని పొందడం, వారందరినీ పేరు పేరునా నిదురలేపడం (Epicసంప్రదాయంలో దీన్ని roll call అంటారు) వారంతా తమ పెద్ద పెద్ద రూపాలతో ఒళ్లు విరుచుకు లేవడం, వారిని inspire చేసి వారిచేత శాటన్ Pandamonium అనే ఒక బంగారు సమావేశమందిరాన్ని కట్టించడం, అ సమావేశంలో నిష్ఠాతులైన British Parliamentariansని తలపింపజేసేరీతిలో Satan అద్భుతంగా ప్రసంగించి శ్రోతల్ని ఆకట్టుకోడం... 'కిం కర్తవ్యం'? అంటూ అభిప్రాయ సేకరణకి తలపడడం, తిరిగి దేవుడి మీద ఎదురుదెబ్బతీయాల్సిందేనని ఒకరందే, అతడు తంతేనే మనం ఇక్కడ పడ్డాం తిరిగి స్వర్గానికి వెళ్లగలగడం, పడడమంత తేలికకాదు. తిరిగి మనం శ్రమించి అతనిమీదకి దాడిచేస్తే మళ్ళీ మరో తావుతంతువుంటాడు. ఇక్కడో, అక్కడో, ఎక్కడో కనీసం తలదాచుకోనిచ్చాడు. అదేపదివేలు. నరకంలోనే స్వర్గాన్ని నిర్మించుకుందాం అని మరో Fallen angel సలహా. ఇలా అందర్నీ మట్లాడనిచ్చి శాటనే అంటాడు. మనం దేవుణ్ణి ఏమీ చేయలేక పోయినా.. దేవుడు మనలను అవమాన పరచడానికి మానవజాతిని సృష్టించబోతున్నానని ప్రకటించాడు కదా! అతనిని భ్రష్టుణ్ణి చేస్తే దేవుడి మీద కక్షసాధించినట్లే. ఆ పనిమీద శాటనే స్వయంగా భూమి మీదకి

బయల్దేరడం మానవునికి కాపలాగా భగవంతుడు గేబ్రియల్లాటి దేవతల్ని నియమించడం, వారి ద్వారా ఆడమ్, ఈవ్లు అనేక విషయాలు తెలుసుకోడం శాటన్ భూమిమీదకి దిగి ఒకపాములోకి పరకాయ ప్రవేశం చేసి విడిగా పనిచేసే ఈవ్ని ప్రలోభపరచడం, ఆమె ప్రభువు నిషేధించిన ఏపిల్పండుని తినడం, తాను భ్రష్టురాలనైనానని గ్రహించి ఆడంని కూడా ప్రేరేపించి భ్రష్టుణ్ణి చేయడం, ఏపిల్ పండుని తింటే తానూ భ్రష్టుణ్ణివుతానని తెలిసీ ఈవ్ మీద వుండే ప్రేమనుచంపుకోలేక ఆడం కూడాతని పతనం కావడం, పతనమైన మానవుణ్ణి పరిరక్షించడానికి దేవుడు తనకుమారుణ్ణి భూమిమీదకి పంపడం, అతడు తన రక్తాన్ని శిలువమీద చిందించి మానవజాతిని పరిరక్షించడం -ఇదీకథ. అయితే దీనిలో భగవంతుణ్ణి హీరోగా ప్రతిష్ఠించాడు **Milton. Paradise Lost** లో **Milton** వాడిన భాషను Grand Style అంటారు. చాలా ఉదాత్తమైన భాషని వాడేడు. స్వతహాగా మిల్టన్ అనేక భాషలు నేర్చిన ఉద్దండపండితుడు కావడం చేత ఇంగ్లీషు భాష అతని చేతిలో గుబాళిస్తుంది. **Homer** లాటి మహాకవుల్ని ఔపాసన పట్టిన మహాకవి మిల్టన్. ఆయన ఉపయోగించిన similes ని పరిశీలిస్తే **Homer** వ్రాసిన మహాకావ్యాలమీద మిల్టన్ కి గల పట్టు (authority) మనకు అవగతమవుతుంది. Homeric similes వాడడం కూడా epic సంప్రదాయమే.

ఇక కొన్ని ఇతర English epics ని గురించి కూడా తెలుసుకుందాం. annyson మహాకవి వ్రాసిన Mort'd Arthur కూడా ఒక ఉదాత్తమైన epic . దీల్లో కూడా ఉపమాలంకారాన్ని (Simile) ఎంతో శక్తివంతంగా వాడతాడు **Tennyson**. ఈ similes ని వాడడంలో విశేషం ఏమంటే సందర్భవశాన ఒక phrase గాని ఒక term గాని వస్తే దానికి సంబంధించిన పురాణగాథని ప్రస్తావిస్తూ దానిని కళ్ళకి కట్టిన పద చిత్రం (Imagery)గా వివరించగలగడం. దీనివల్ల పాఠకుడు ఒక epic ని చదివి ఆస్వాదించడంలో సమగ్రంగా గొప్పగొప్ప గ్రంథాలలోని అనేక విషయాల్ని కూడా అవగాహన చేసుకోగలుగుతాడు. ఒక్క మహాభారతం చదివితే ఉపాఖ్యానాల రూపంలో అనేక పురాణ గాథలు మనకి తటస్థపడతాయి కదా!

ఇదీ అలాగేనన్నమాట. Epic రచనలో blank verse ని వుపయోగించడం రివాజు. Blank verse అంటే ఏమిటో తెలుసా? అది చాలా dignified styleలో వ్రాయబడిన prose poetry అన్నమాట. Unrhymed iambic pentametre linesని blank verse అంటారు. గొప్పగొప్ప ఉపన్యాసకులు తమ ఉపన్యాసాలు రక్తికట్టడంకోసం unconsciousగా ఈ techniqueనే ఆశ్రయిస్తారు. అట్టి ఉదాత్తమైన ఛందస్సుని epic రచనలో వాడతారు. **Milton Paradise Lost** లో ఉపయోగించినది అదే.

Mathew Arnold తన **Sohrab and Rustum** లో చక్కటి Homeric similesని వాడేడు. Rustum అనే మహావీరుడు తన కుమారుడైన Sohrabని తన కుమారుడని తెలియక శత్రువని భావించి ద్వంద్వయుద్ధంలో చంపేస్తాడు. ఒకగ్రద్ద తన సహచరుని చంపిన వ్యక్తి ఎవరో తెలియక బాధపడడాన్ని Rustum యొక్క స్థితితో పోల్చడం చాలా హృదయ విదారకంగా వుంటుంది.

As when some hunter in the spring hath found

A breeding eagle sitting on her nest,

And pierc'd her with an arrow as she rose,

And follow'd her to find her where she fell,

far - off anon her mate comes winging back

ఈ విధంగా సాగుతుంది. Rustumకి తనకి జరిగిన నష్టము తెలియదు. ఆ మరణించినవ్యక్తి తన కుమారుడని తెలియదు. ఒక చోటగుట్టలుగా పడివున్న పక్షి ఈకలు తన సహచరుని ఈకలేనన్న సంగతి ఆ పక్షికి తెలియనట్టుగానే ఇదీవున్నదని వర్ణించడం ఎంతో effectiveగా వుంటుంది.

Epics లో supernatural elements కూడా చోటు చేసుకుంటాయి.

మానవాతీత శక్తులు కనబడుతాయి. *Paradise Lost* లో దేవుడు, శాటన్, దేవతలు ఇవన్నీ మానవాతీత శక్తులే కదా!

Epic లో యుద్ధాలూ, కష్టాలు, నష్టాలూ వుంటాయి. అయితే చివరకి సుఖాంతం అవడం వుంటుంది. ఇది చాలా పెద్ద పద్య ప్రక్రియ అవడంవల్ల అనేక అధ్యాయాలుగా విభజింపబడుతుంది. రామాయణాన్ని కాండలుగాను, మహాభారతాన్ని పర్వాలుగాను, భాగవతాన్ని స్కంధాలుగాను విడదీసినట్టు ఇంగ్లీషు epicsని booksగానూ, cantosగాను విడదీసి వ్రాస్తారు.

Epic ద్వారా నీతిని, ధర్మాను, శాస్త్రాలను, బోధించడానికి ప్రయత్నిస్తారు. ఒక్కొక్క కవి ఒక్కొక్క ధ్యేయాన్ని ప్రముఖంగా ఆవిష్కరించడానికి ప్రయత్నం చేస్తాడు. **Milton** ధ్యేయం "To Justify the ways of God to men" అనేది.

Folk Epics : Epic పద్యరచనలుగా ఎలా రూపొందిందీ తెలుసుకోవాలంటే కొంచెం వెనక్కివెళ్లి చరిత్రని గమనించాల్సివుంటుంది. జానపద సాహిత్యంగా ముందు ఈ epics రూపొందింపబడి వుండవచ్చు. ఒక విధంగా ఇవి ఏ ఒక ప్రత్యేకమైన వ్యక్తి సృష్టించినవికావు. పరంపరగా ఒక జాతికి లభించిన common wealthగా వీనిని అనుకొనవచ్చు. వాడుకగా జనులలో వ్యాపించిన కథలే వీటికి మూలాధారం అని చెప్పవచ్చు. వీటిని ఎవరో ఒకరు క్రోడీకరించి వుండవచ్చు. ప్రాచ్యసాహిత్య విషయంలోనూ ఇదే సంప్రదాయం. మన వేద వేదాంగాలూ, ఇతిహాసాలూ కూడా ఇలా క్రోడీకరింపబడినవేనంటారు.. అందుకే

“ఋషిభిః పరిగీతానీ - తానివక్త్యామి భూతయే ।

విష్ణోర్నామ సహస్రస్య వేదవ్యాసో మహానృషిః ॥ అన్నారు.

తద్రీత్యా ఇతిహాసాలు వ్యక్తుల రచనలుకావు. వారు స్రష్టలు కారు. కేవలం ద్రష్టలు మాత్రమే! దర్శించినవి గానం చేయడమేగాని స్వకపోల కల్పితాలుగా అల్లి గానం చేసినవి కావంటారు విజ్ఞులు.

Authentic Epics : పాశ్చాత్య ఇతిహాసాలు *Virgil, Tasso* మొదలైన వారి రచనలు, *Homer*, లాటి ప్రాచీన కవులు ఈ epic అనే ప్రక్రియకి సాహిత్య పరంగా ఒక స్థాయిని కల్పించారు. మనం గతంలో చర్చించుకున్నట్టు గ్రీకు, సాహిత్యంలో వెలసిన ఈ ప్రక్రియని అంగ్లసాహితీ వేత్తలు ఇంగ్లండు పెరటి తోటమొక్కగా నాటి, epic చేత అద్భుత కుసుమాలు పూయించి, ఫలింపజేశారు. ఈ Epic అనే ప్రక్రియే నవీన కాలంలో నవల అనే ప్రక్రియగా క్రమపరిణామం చెందింది. కాలక్రమేణా Epics అనే ఈ అద్భుతమైన సాహితీ ప్రక్రియని handle చేసే సత్తా ఓవిక క్రమంగా అదృశ్యమై వాటిస్థానే వచనంలో నవలలు, నవలికలు, కథలు, కథానికలు లాటి సూక్ష్మంలో మోక్షాలు వచ్చాయి. ఏది ఏమైనా రామాయణాది గొప్ప ఇతిహాసాలకి ఎప్పుడూ మహోన్నత స్థానం అలానేవుంటుంది. మానవజాతి మనినంతవరకూ అవి చెక్కు చెదరవు. ఇది *Paradise Lost* లాటి వాటికీ వర్తిస్తుంది.

Mock Epic

అపహాస్యపు ఇతిహాసం : ప్రతీ ఉదాత్తరచనకీ ఒక వెక్కిరింప వుంటుంది. మహాకవి శ్రీ శ్రీ మహాప్రస్థానాన్ని అపహాస్యం చేస్తూ ప్యారడీలు వ్రాసిన 'జరుక్' శాస్త్రిగారిని గురించి విన్నేవుంటారు. "నేనుసైతం భువన భవనపు బావుటానై పైకి లేస్తాను" అని మహాకవి అనగానే, 'నేనుసైతం కిల్లీకాట్లో పాతబాకీ ఎగరకొడతాను' అంటూ జలసూత్రంవారు వెక్కిరించారట. ఇటువంటి క్యారికేచర్లు, కార్టూన్లు మూరచనపట్ల మన గౌరవాన్ని ఇనుమడింప జేస్తాయేకాని తగ్గించవు. కార్టూన్లని చూడ అపమానం అనుకునేవారు మూర్ఖులు. తెలివైన వాడైతే కార్టూన్లని సద్విమర్శలుగా స్వీకరించి తనని తాను సరిదిద్దుకోడానికి ప్రయత్నించాలి లేక తన ప్రభావం ఆ వ్యంగ్యరచయిత మీద పడ్డందుకు సంతోషించాలి లేక గర్వించాలి.

Epic poetry ని అనుకరిస్తూ కూడా కొన్ని అపహాస్యపు రచనలు వెలువడ్డాయి. ఈ ప్రక్రియకి కూడా Italy, France దేశాలే శ్రీకారం చుట్టేయి.

దేనినైనా విమర్శిస్తూ ఘాటుగా వ్రాస్తే దానిని satire అంటారు. Satireలో హాస్యంపాలుకంటే ఎవరిని మన విమర్శిస్తున్నామో వారిమీద కొంత వ్యక్తిగత కక్షవుంటుంది. కాని ఈ Mock Epic లో వ్యక్తులపట్లకన్న, Epic సంప్రదాయాన్నే తూర్పార బోయడం వుంటుంది. Epic అనేదాని లక్షణాలని గురించి తెలుసుకున్నాం కదా! దాల్లో Great hero, Lofly theme, Grand Style సుదీర్ఘమైన విషయ వివరణ, దీనికి అదిమధ్యాంతాలు, ఉపాఖ్యానాలు, Epic Similes వుంటాయని తెలుసుకున్నాంకదా! దీనినే Heroic poem అంటారని కూడా తెలుసుకున్నాం కదా! అయితే ఈ ప్రక్రియని వెటకారం చేస్తూ దీనిని ఒకరకమైన Much ado about nothing (శుష్కమైన విషయానికి చేసే ఆర్భాటం)గా వెటకారం చేస్తూసాగించే రచన అన్నమాట. ఈ Mock Epic రాసేవారికి ఈ ప్రక్రియమీద ఎంతో అదుపు (authority) వుంటుంది. సహజంగా ఒక పేలవమైన విషయాన్ని తీసుకుని దానిని అద్భుతమైన style లో బరువైన పదజాలాన్నీ, చక్కటి సామ్యాల్నీ (similes), అనేకమైన వివరాలనీ, జోడించి అతి ఛాందసంగా వ్రాశామనుకోండి, దాల్లోంచిగొప్ప హాస్యం ఉద్భవిస్తుంది. అయితే హాస్యరచన చేసేటప్పుడు ఆచి, తూచి అడుగెయ్యక పోతే అపహాస్యంగా మారే ప్రమాదం వుంది.

ఇప్పుడు Mock Epic కి అదనంగా వున్న లక్షణాల్ని పరిశీలిద్దాం! Serious epic చక్కటి metreలో అమర్చిన ఒక romance. అయితే... ఒక్కక్షణం ఆగండి! romance అంటే ఏమిటో ఇక్కడే కొంచెం అర్థం చేసుకుంటే ఆరోగ్యకరం. Romance అంటే love, sex, డ్యూయట్లు, exposure వంటివిగా మీరనుకుంటే పొరబడ్డారని చెప్పవచ్చు. Romance అనే మాట Rome అనే పదంలోంచి ధ్వనించింది.

ప్రాచీన Romans జీవించిన విధానాన్ని romance అనేవారు. అలా వించడాన్ని ఒక ఆదర్శంగా ఆధునిక విద్యావంతులు భావించేవారు. ప్రాచీన కాలంలో రోమన్లు వీరులుగా వుండే వారని, ఆదర్శాలకోసం పోరాడేవారని,

అబలలను, వృద్ధుల్ని, పసివారిని రక్షించేవారనీ, దేశభక్తి, నీతినిజాయితీ, లలితకళలలో పరిపూర్ణత, విద్య, వినయం, వివేకం, ఇలా ఎన్నెన్నో హీరో లక్షణాల్ని కలిగి వుండేవారనీ, అలాటి జీవితాన్ని పూహిస్తూ (రోమన్లను ఎవరూ ప్రత్యక్షంగా చూడలేదుగా! కేవలం ఉహేకదా!) వ్రాయడమే రోమాన్ను అనుకునేవారు. అదికాస్తా ముదిరి భావనా ప్రపంచంలో విహరించడం రోమాన్స్ అయింది. అంతేకాని రోడ్డుపైడు రోమియోలని మనం పిలుచుకునే వారిలా జుగుప్సాకరంగా ప్రవర్తించడం కాదు. అయితే ఈ romance అనే దానిని సాహిత్యపరంగా వాడేటప్పుడే ఈ విధంగా అర్థం చేసుకోండి. కాని నిత్యవ్యవహారాల్లో దాని కుండే చవకబారు అడ్డాన్ని అలా పదిలంగానే వుంచండి సుమా!

Mock Epic లక్షణాలు: Epic లో ఉదాత్తమైన theme వుండగా, Mock Epic లో చాలా తక్కువస్థాయి theme తో epic రచనని చేయడం. Trojan war నేపథ్యంలో **Illiad** అనే Greek Epic వ్రాయబడింది. అయితే గ్రీక్ సాహిత్యంలో Illiad's Battle of the flies అనే epic వ్రాయబడింది. Trojan వీరుల ఈ మహాయుద్ధాన్ని ఈగల యుద్ధంగా అభివర్ణించి మన hypocrisy ని అపహాస్యం చేస్తాడు ఈ గ్రీక్ కవి.

అలాగే ఆంగ్లసాహిత్యంలో వెలసిన మరో Mock Epic **Alexander Pope** వ్రాసిన "Rape of the Lock". దీల్లోని theme ఏమంటే ఒక గర్విష్టి అయిన అందమైన అమ్మాయి ముంగురుల్ని నిద్రపోతోడగా ఎవరో కత్తిరించడం దాని మీద సాగిన detection ఈ Epic యొక్క కథాంశం.

ముఖ్యాంశాల ప్రాముఖ్యతని తక్కువ చేస్తూ అప్రముఖమైన విషయానీ ఆకాశానికి ఎత్తడం. ఉదాత్తమైన epic రచనలో స్త్రీపురుష సంబంధాలు, ప్రేమలూ, విషయాలు వున్నా అవి కాకతాళీయంగా ప్రస్థావించబడతాయి. అయితే Mock Epic లో వాటికొసమే ముఖ్యపాత్రలు తాపత్రయ పడుతోన్నట్టు చిత్రిస్తాడు రచయిత. ఈ రీత్యా చూస్తే **Spenser** వ్రాసిన **Faerie Queenne**, **Sir Walter Scott**

వ్రాసిన The Lady of the Lake లాటివీ Mock Epics గానే తోస్తాయి.

Rape of the Lock లో Pope వాడిన ఈ Epic simple ని చూడండి.

Bright as the sun, her eyes the garziers strike,

And, like the Sun, they shine on all alike

ఆమె చపలచిత్త - దానిని సూర్యకాంతితో పోల్చి అపహాస్యం చేస్తున్నాడు.

Ballad

జానపదగేయ గాథలు: Epic లాగే Ballad కూడా జానపద గాథగా పాడుకునే పాటగా పుట్టినదే. ఇదికూడా చాలా పురాతన కాలంనించీ ప్రాచుర్యంలో వుంది. జానపద గాయకులు ఊరూరాతిరుగుతూ, Harp, Fiddle లాటి వాద్య సమ్మేళనంతో కలిపిపాడుతూ కథాగానం చేస్తూవుండేవారు. అదేవారి జీవనోపాధి. పూర్వకాలం ఇంగ్లండ్‌లో crude అనే ఆదిమవాసులు ఇలా పాడుతూ తిరుగుతూ వుండేవారట. శబ్దశాస్త్రప్రకారం Ballad అంటే నృత్యగీతం అని అర్థం. వంశపారంపర్యంగా ఇది సంక్రమించేది. ఇది కొంతకాలానికి ముద్రితమైన ఒకసాహిత్య ప్రక్రియగా స్థిరపడింది. క్రీ. శ. 1765వ సంవత్సరంలో "Reliques of Ancient English Poetry " అనే సంకలనంలో ఈ Ballads కనిపిస్తాయి. ఇన్ని సంకలనం చేసిన అతని పేరు **Bishop Percys**.

Ballad లక్షణాలు: ఇదికూడా మొదట ఒక పద్యప్రక్రియ. ప్రత్యేకతరహా ఉదస్సును బట్టే Ballad Form అని నిర్ణయించేవారు. ప్రతి Stanza లోను 3-8 గణాలుగాని, 8-6 గణాలుగాని వుంటాయి. Sweet William, May Margaret అనే వారు ఈ ఛందస్సులో రచనలు చేసిన వారిలో మొదటివారు. ఇది మన బుర్రకథల్ని పోలిన రచన. ఒకరు Statementsగా పలుకుతోంటే ఇతరుల దానికి వంతపాడడం అనేది వీటి సంప్రదాయం. మన వీధి భాగవతాలు, కూచిపూడిగానాలు, ఒగ్గుకథలు, లాటివి ఈ కోవలోకి వస్తాయి.

Folk Ballads గా Chevy Chase; Sir Patrick Spens ; The

Ballad యొక్క మరికొన్ని విశిష్టలక్షణాలు: 1, 3 పాదాలలో నాలుగు
lambic గణాలు; 2, 4 పాదాలలో మూడు lambic గణాలూ వుంటాయి.

Eg: There lived / a wife / at U / sher's well, (a) 4 feet
A weal / Thy wife / was she, - (b) 3 feet
She had / three stout / and stal / wart sons (c) 4 feet
And sent / them o / 'er / the sea (b) 3 feet

దీనికి a, b, c, b, rhyme scheme వున్నది. usher's well అనేదానిని సౌలభ్యంకోసం U / sher'sగాను stalwartsని stal / warts గానూ scansion చేసుకున్నాం గమనించారుకదూ!

కొన్ని ballads ప్రశ్నతో ప్రారంభమై, ఎవరు చెబుతున్నారో వివరించకుండా సస్పెన్స్‌లో పెట్టి చివరికి ఆ puzzle ముడిని విప్పతుండి ఉదా.

The Ship of the Fiend

Eg: Where have you been, my long - last love
This long years and main?
O I'm come again to seek your love
And the vows you did swear .

Epic లోవలె Ballad లో personal touches వుండవు. Epic కొంత subjectiveగా సాగుతుంది. అంటే కవి అభిప్రాయాల్ని project చేయడానికి

సాధనం అవుతుంది. Balladలో అలాకాదు. కేవలం కథని చెప్పడమే ముఖ్యం. దీల్లో కవి అభిప్రాయాల్ని చొప్పించే సమస్యే లేదు. అయితే కథంతా చదివిన తరువాత పాఠకుడు తన అభిప్రాయాన్ని ఏర్పరచుకుంటాడు. అంటే రచయిత అభిప్రాయంతో పాత్రల్ని సంఘటనల్ని చిత్రీకరించాడో అదే విధంగా గ్రహిస్తాడు. అప్పుడే ballad రచయిత ధ్యేయం నెరవేరినట్టే.

Balladsలో కొన్ని కొన్ని వాక్యాలు తిరిగి తిరిగి వస్తూంటాయి. ఇవి మన శతక పద్యాల్లో మకుటాల్లాగా, పాటల్లో పల్లవిల్లాగా వుంటాయి. వీటిపల్ల ballad యొక్క అందం ఇనుమడిస్తుందే తప్ప balladకి అవరోధంకాదు.

"Spenser Epithalamion" అనే గీతంలో "Sweet Thames run softly till I end my song " అనే మకుటాన్ని ఒక్కొక్క stanza చివరవాడతాడు. (దీనినే T S Eliot తన Waste Land అనే కావ్యంలో చాలా పదునుగా వ్యంగ్యసాధనంగా వాడతాడు). కొన్ని phrases ని తిరిగి తిరిగి వాడడం పల్ల balladకి జగి, బిగి వస్తాయి.

Eg: "O they rode on and on they rode,
And all by the light of the moon,
Until they come to the wan water ,
And there they lighted down,

O they rode on , and on they rode
And all by the light of the moon,
Until they come to his mother's hall
And there they lighted down

ఇటువంటి ప్రయోగాలపల్ల పునరుక్తుల పల్ల balladని చదవడం చాలా యిగా feelఅవుతాం. Ballad అనేదే నేడు నృత్యనాటికలుగా రూపొందిన ballet (బ్యాలే) అనే ప్రక్రియ. ఇంగ్లీషు సాహిత్యంలో ballad ఒకప్రత్యేకస్థానాన్ని సంక్రమించుకున్న సాహిత్యప్రక్రియ..

Satire

వ్యంగ్యరచనలు : Satire అనే ప్రక్రియ గద్యంలోను, పద్యంలోను కనిపించే ప్రక్రియ. ఈ ప్రక్రియకి శాస్త్రబద్ధత, నియమనిబంధనావళి కనపడవు. భాషాపరమైన నియమాలుకూడా ఏమీలేవు. ఈ satire అనేది ఏ రకమైన పద్యరచనా ప్రక్రియలోనైనా సరే అది elegy కావచ్చు, Ode. కావచ్చు, Ballad కావచ్చు, లేదా sonnet కావచ్చు వీటిద్వారా satire ని ధ్వనింపజేయవచ్చు. వ్యక్తుల్ని కించపరుస్తూ వారిలో వుండే దురభ్యాసాల్ని, దౌర్బల్యాల్ని, లోపాల్ని, రాజకీయాల్ని, దుయ్యబట్టడం, తూర్పారబడ్డడం satireలోని ముఖ్యలక్షణం. సంఘటనలల్ని, సన్నివేశాల్ని expose చేస్తూ విమర్శల్ని గుప్పించడంకన్నా వ్యక్తులను ఆశ్రయించు కుని చేసే ఈ తరహా విమర్శను ఒక రకంగా కువిమర్శగానే పరిగణించవచ్చు. ఆరీత్యా చూస్తే satire కి సాహిత్యంలో అధమస్థానాన్నే ఈయవచ్చు. మన ప్రబంధ కవుల యుగంలో తిట్టుకవిత్వంలాటిదే ఈ satire. అయితే satire తో కూడా సాహిత్య సౌరభాల్ని గుబాళింప చేసిన సందర్భాలు లేకపోలేదు. అయితే అట్టి సందర్భాలు చాలా అరుదుగా కనిపిస్తాయి. ఇది ఒకరకంగా unpolished verse పాఠకునికి తాత్కాలికానందాన్ని కలిగించి గిలిగింతలు పెడుతుంది. ఉద్రేకాల్ని ఉద్వేగాల్ని రెచ్చకొట్టి కలంయుద్ధాలు కూడా చేయిస్తుంది. దీనిని పాపులను కాక పాపాల్ని ద్వేషించే ప్రక్రియగా చేపడితే ఉదాత్తంగా వుంటుంది. ఏమాత్రం గాడితప్పినా వ్యక్తిగత ద్వేషాలకి దారితీసే పరిస్థితి ఏర్పడవచ్చు. సమకాలికులను విమర్శించే సందర్భంలో మరింత జాగ్రత్తగా వ్యవహరించడం అవసరం. Satireలో వుండే సౌలభ్యాల్ని దాల్లో వుండే తమాషానీ గురించి వివరిస్తో **Shakespeare** మహాకవి ఏమంటున్నాడో చూడండి!

" Of all opinion that grows rank in them
That I am wise. I must have liberty.
Withal, as large a chatter as the wind,
To blow on whom I please, for so fools have;

And they that are most galled with my folly,
 They most must laugh, And Why, Sir must they so?
 The " Why " is plain as way to parish church;
 He that a fool doth very wisely hit
 Doth very foolishly, although he smart,
 Not to seem senseless of the bob, if not,
 The wise man's folly is anatomiz'd
 Even by the squand'ring glances of the fool
 Invest me in my motley; give me leave
 To speak my mind, and I will through and through
 Cleanse the foul body in th' infected world
 If they will patiently receive my medicine.

- As you like it

సారాంశం: నీవు తెలివైన వాడివికావు అని ముద్రపడితే అది ఒక లైసెన్స్ లా వుంటుంది. స్వేచ్ఛగా, ఎవరిమీద పడితే వారి మీదకి విసిరే గాలిలా, ఎవరిని పడితే వారిని యధేచ్ఛగా విమర్శించవచ్చు. అదే మూర్ఖులుగా ముద్రపడిన వారికున్న సౌకర్యం. ఈ విమర్శల్లోవుండే తమాషా ఏమంటే నలుగురిలో వున్నప్పుడు ఎవరిమీదనైనా ఒక జోక్ పేల్చావనుకో సెటైర్ ఎవరి మీద గురిపెట్టబడిందో వాడే అందరికన్నా ఎక్కువగా పగల బడినప్పుతారు. ఎందోకో తెలుసా? అతడు నిజానికీ చాలా తెలివైన వాడనే చెప్పకోవాలి. అతడు జోక్ దెబ్బతినీ సీరియస్ గా వుండిపోతే విమర్శింపబడినవాడు తానేనని ఇతరులకి తెలిసిపోతుందకదా! అలాకాకుండా సీరియస్ గా వుండిపోతే తెలివైనవాడిని అనుకునే అతని తెలివి తక్కువతనపు బండారం బయటపడుతుంది. తాను తెలివి తక్కువవాడినని గుర్తించడమే తెలివైనవాడి లక్షణం. ఇదేవ్యంగ్యంలోవున్న చిట్కామందు. అయితే రోగి దాన్ని ఓర్పుతో సేవిస్తే పనిచేస్తుంది.

సాహితీపరంగా Satire లక్షణాలు:

Satire బండవిమర్శగా వుండరాదు. ఎవరిని కోట్టేమో వారికి అది 'చళ్' మని చర్చాకోలదెబ్బలా 'చుర్' మని తగిలేలా వుండాలి. దెబ్బతగిలినవాడు తేలుకుట్టిన దొంగలా లోపల్లోపల బాధపడాలే కాని పైకి బావురుమని ఏడ్వడానికి వీలుండదు. Neo Classical యుగంలో satire అనేదానికి అత్యంత ప్రాచుర్యం వచ్చింది. ఆ రోజులలో poets రెండు వర్గాలుగా చీలి పోయారు. ఎవరి వాదన వారు వినిపించడానికి ఈ satire అనేదాన్నే ఆయుధంగా వాడుకున్నారు. ఇంతకీ ఈ వర్గపోరాటం ఎవరెవరికి మధ్య అనేది చాలా తమాషాగా వినోదంగా తోస్తుంది ఈనాడు మనకి. అయితే ఆ రోజులలో వారికి అదో జీవన్మరణ సమస్యగానే ఫీల్ అయిపోయి కలంయుద్ధాలు చేశారు కవులు. కవులు తగువుల్లోకి దిగేరంటే సాహితీప్రియులకి చక్కటి కాలక్షేపం అన్నమాటే. క్రీ.శ. 1457లో శ్రీకారం చుట్టబడిన నవయుగారంభం ఈ సాహితీ యుద్ధాలకి కూడా మూల ప్రేరణ కావడం యాదృచ్ఛికం. సంస్కృత గ్రంథాల ధర్మమా అని మనకి సాహితీరంగం అవిచ్చిన్న పరంపరగా లభ్యమైంది. ఛందస్సుల్ని వ్యతిరేకించడాలూ, పద్యాన్ని తరిమెయ్యండి, పద్యం చచ్చిపోయింది, మోసెయ్యండిలాటి వాదాలు నక్కని చూసి పులి చారలు చెరిపేసుకునే ప్రయత్నంలాటి ప్రయత్నాలేకాని మన సాహిత్యంలో జానపద సాహిత్యం, శాస్త్రీయసాహిత్యం రెండూ ఎప్పుడూ జంటకవుల్లా సహజీవనమే చేశాయి. అన్నమాచార్యులు, శ్రీనాథుడు మొదలైనవారు పండితుల్ని, పామరుల్ని కూడా రంజింపజేస్తూ చక్కటి రచనల్ని చేశారు.

“హరిహరీ నారాయణో ఆదినారాయణా కరుణించి మమ్మేలో కమల లోశనుడా” అన్న గొల్లసుద్ది శ్రీనాథ మహాకవి రాసిందేనంటారు (subject to correction). పలనాటి వీరచరిత్రని శ్రీనాథుడు ద్విపద కావ్యంగా వ్రాసి పండిత పామరుల్ని రంజింప జేయలేదా? శృంగారనైషధాన్ని ఆయనే విద్వద్వైషధంగా వ్రాయలేదా?

అయితే ఆంగ్లసాహిత్యపు Neo Classical Ageలో ఆపరిస్థితి లేదు. గ్రీకురోమన్ పరంపర లింకు పాశ్చాత్య సాహిత్యంలో ఏదో స్థాయిలో, ఎక్కడో ఊడిపోయింది. క్రీ.శ. 1457లో కాన్స్టాంటి నోపుల్ మేధావులు తిరిగి యూరోపియన్ నడిగడ్డమీదకి వలసవచ్చి తాముదాచుకున్న తాళపత్రగ్రంథాల దుమ్ము దులిపేరు. నిజానికి వారు వాటిని దాచడం మటుకే చేసారు గాని వాటిలోపున్న అమూల్యమైన విషయాలు వారికీ తెలియవు. అప్పటికే కాక్స్టన్ అచ్చయంత్రాన్ని కనిపెట్టడం, దానిని జాన్ గూటెన్బర్గ్ లాటివారు improve చేయడం లాటివి జరగడం చేత printing అనేప్రక్రియ ప్రారంభం అయింది. ఈ వలసమేధావులు తమతో తెచ్చిన గ్రీకు ల్యాటిన్ గ్రంథాల ప్రచురణలు విస్తృతంగా కొనసాగేయి.

యూరపియన్ నడిగడ్డమీద వేలాది సంవత్సరాలకి పూర్వమే Pre Christian and non Christian సాహిత్యం ఒకటి వుండేదని, అదిమహోన్నతమైన గ్రీకు సాహిత్యమనీ, ఆ గ్రీకు సాహితీవేత్తలలో *Socrates, Aristotle, Plato*, లాటి వేదాంతులు, *Homer, Sophocles*, లాటి creative writers (poets) వుండేవారనీ, వారి సాహితీ ప్రక్రియలే శాస్త్రీయమైనవనీ, ప్రచారంలోకి వచ్చి యూరప్ లో సాహిత్య పునరుజ్జీవనోద్యమం (Renaissance) ప్రారంభం అయింది. వెలుగు వెంబడే చీకటిపున్నట్లు ప్రతీ ఉద్యమానికీ ఒక ప్రతిఉద్యమం (Counter Revolution) ఉంటుంది. ఇదే reformation ఉద్యమం. ఇది మతంపరంగానూ, సాహిత్యపరంగానూ కూడా సాగింది. ఇదేసమయంలో భావకవులు (Romantics) బయలు దేరారు. నిజానికి ఈ భావకవులికీ శాస్త్రప్రకారమే సాహిత్యం వుండాలనే ఛాందసులకీ ఏమీ సంబంధంలేదు. వీరు తమ రచనల్లో భావానికి ప్రాధాన్యం ఇవ్వడం కోసమే శాస్త్రనిబద్ధత లేకుండా వ్రాసేవారు. దాంతో Neo Classicistsకీ, Romanticsకీ మధ్య చిచ్చురగులుకుంది. Neo Classical Writers *John Dryden, Alexander Pope Jonathan Swift* లాటివారు Romantics మీద విరుచుకుపడ్డారు. సిద్ధాంతపరమైన శిగపట్లు వ్యక్తిగతద్వేషాలుగా కూడా మారేయి. *Jonathan Swift* వ్రాసిన *Battle of Books* ఈ రచయితల

యుద్ధాన్ని దర్శించవచ్చు. (Swift వ్రాసిన గలివర్స్ ట్రావెల్స్ మీకు గుర్తుండే పుటుంది) **Battle of Books**లో ఇతివృత్తం తమాషాగావుంటుంది. ఒకరోజున హఠాత్తుగా ఒకలైబ్రరీ బీరువాల్లో వున్న పుస్తకాలన్నీ తాళాలు బ్రద్దలు కొట్టుకుని బయటపడి Classist writers అంతా ఒక పార్టీగాను, Romantics ఒక భాగంగానూ విడిపోయి యుద్ధానికి తలపడతారు. అయితే Swift Classicist కావడం వల్ల Romantic Poets ని Classical Writers చితకగొట్టి ఓడించినట్టు ప్రాస్తాడు. అయితే ఇది prose literature కి సంబంధించిన వ్యవహారం అనుకోండి. తరచు పాఠ్యపుస్తకాలలో అంశంగా కనిపించే **Spider and the Bee** అనే పాఠం ఈ **Battle of Books** లోనిదే. ఒక సాలెపురుగు కోటలో చాలా సున్నితంగా ఎంతో నేర్పుతో గూడును కట్టుకుని కోటమధ్య బురుజుమీద సిపాయిలా, గోతివద్ద నక్కలా కూర్చుని వుంటుంది. పాపం పోరపాటున ఒకతేనెటీగ వచ్చి ఆ కోటగడలో ఒకదానిమీద కూర్చుంటుంది. తేనెటీగ బరువుకి భూకంపంవచ్చినట్టు కోటంతా కదిలిపోయి అల్లకల్లోలం అయిపోతుంది. అప్పుడు సాలెపురుగు తేనెటీగను దుర్భాషలాడడం ప్రారంభిస్తుంది. తేనెటీగను పరాన్న భుక్కు అంటుంది. అయితే తేనెటీగ, నేను పుష్పాల్లో మకరందాన్ని తాగుతాను రైదే, కాని నేనుచేసే ఈ చర్యవల్ల పుష్పాలకి ఏమాత్రం నష్టంకలగదు సరికదా పరపరాగ సంపర్కానికి నేను ఎంతో తోడ్పడుతాను తెలుసా? అంటుంది. అంతే కాకుండా నేను తేనెని తయారు చేసి ప్రపంచాన్ని మధువుతో నింపుతాను అనికూడా అంటుంది. దానికి సాలీడు నేను అల్లే సున్నితమైన దారాన్ని చూశావా? ఎంతకళాత్మకంగా అల్లుతానో! పైగా నా కళంతా నాశరీరంలో ఉరే ద్రవంతోనే కాని మీలా వాళ్లనీ వీళ్ళని ముష్టిత్తి తెచ్చేకర్మనాకు లేదు. నీదీ ఓ బ్రతుకేనా అంటుంది. అప్పుడు తేనెటీగ నువ్వెంత కళాత్మకంగా సున్నితంగా కోటని కట్టేవన్నదికాదు. కోటకట్టడంలో నీ ధ్యేయం ఏమిటో అన్నది ముఖ్యం. నీ నిర్మాణం అంతా నోరెరగని కీటకాల్ని పాట్లను బెట్టుకోడానికి సువ్వు వన్నేవల. అది దారం కాదు విషం అని దెప్పిపొడుస్తుంది. ఇంతకీ సాలెపురుగుని Romantic Poets కి తేనెటీగని Classical Poets కి ప్రతీకలుగా తీసుకుని వ్రాసిన satire ఇది.

ఇక satires వ్రాసిన poets లో **John Dryden, Alexander Pope, Lord Byron** లు ముఖ్యులు. **Dryden** వ్రాసిన, **Absolem and Achitophel, Shadewell, Pope** వ్రాసిన **Epistle to Dr. Arbuthnot, Byron** వ్రాసిన **The vision of Judgement** అనే satires సాహిత్య వాసనల్ని గుబాళించాయి. అయితే ఇవి వ్యక్తిగతంగా ప్రత్యర్థుల మీద ధ్వజం ఎత్తినవి కావడం చేత కొంత universality ని కోల్పోయాయి. **Dryden** ఇంగ్లండ్ ఆస్థానకవి. రాజుగారి కోరికమీద రాజుగారి మీద తిరుగు బాటుచేసిన అతని కొడుకునీ, ఆ కొడుకుని ప్రోద్బలం చేసిన సేనాధిపతినీ satirize చేస్తూ వ్రాసిన వ్యంగ్యం దీనిని **Dryden** చాలా నేర్పుగా handle చేశాడు. ఎందుకంటే రాజుగారి అబ్బాయిని కించపరచకుండా villianని చేయాలి ప్రోద్బలం చేసిన సేనాధిపతినీ left and right విమర్శించాలి. ఇది చాలా జాగ్రత్తగా చేశాడు. **Shadewell** లో మాత్రం చాలా పచ్చిగా వ్యక్తిగత దూషణకి దిగేడు. ఇక **Pope Dr. Arbuthnot** లో యువకవులమీద ఒంటికాలిని లేస్తాడు. **Byron's Vision of Judgement** మరో direct satire . **Robert Southey** అన్న మరో మహాకవిని చాల దారుణంగా విమర్శిస్తాడు. అందుకే ప్రఖ్యాత సాహితీవేత్త, విమర్శకుడు, **Dr Johnson** తన **Lives of Poets**లో **Pope, Dryden** లని గురించి వ్రాస్తూ వాళ్ళని Poets (కవులు) listలో కాక prose writers listలో పడేస్తాడు. అంటే satire అనేదానికి **Dr. Johnson** దృష్టిలో గౌరవభావం లేదన్న మాట.

" Who both by precept and example shows

That prose is verse and verse is merely prose" అంటాడు.

Johnson. సాధారణంగా satire లలో feminine rhyme వాడుతూంటారు.

Let us begin and carry this corpse

Singing together.

Leave we the common crofts, the vulgar thropes,

Each in tether

Sleeping safe on the bosom of plain,

Cared - for till cock - crow

.....

.....

Did not he magnify the mind, show clear

Just what it all meant?

He would not discount life, as fools do here,
paid by instalment.

He ventured neck or nothing; heavens success

Found on earth's failure;

"Wilt thou trust death or not? He answered "Yes"

Hence with life's pale lure

That low man seeks a little thing to do.

See it and does it;

This high man with a great thing to pursue,

Dies ere he knows it

That low man goes on adding one to one

His hundred soon hit

This high man aiming at a million

Misses a unit

That, has the world here; Should he need it

Let the world mind him!

Feminine rhyme అంటే ఒకేలైనుని రెండు విభాగాలుగా విరచి మొదటి భాగంచివర ఒక rhyme, రెండవ భాగంలో ఒక Rhyme, వచ్చేలా వ్రాయడం అన్నమాట. మన సీసపద్యపు సంప్రదాయంలాటి సంప్రదాయం అన్నమాట.

Satire, criticismలో బాగా వుపయోగపడుతుంది. **Samuel Johnson** వ్రాసిన **London**, **Dryden** వ్రాసిన **Mac Fleknoe**, **Lord Byron** వ్రాసిన **Bards and Reviewers** కొన్ని ప్రఖ్యాత satire లు.

Dramatic Poetry or Dramatic Monologues

Drama అనే పేరుతో చలామణీ అవుతోన్న ఇదికూడా ఒక కవిత్వాప్రక్రియే. మనంగతంలో చెప్పుకున్నట్టు అన్నిరకాల సృజనాత్మకమైన రచనా ప్రక్రియలూ పద్యరూపంలోనే సాగుతూవుండేవి. వ్యాసాలు కూడా పద్య రూపంలో వ్రాసేవారంటే ఆశ్చర్యపోతున్నారా? **Pope** వ్రాసిన *Essay on Man*, *Essay on Criticism* అన్నవి పద్యరూప రచనలే. *Greek Tragedies* అన్నీ పద్యరూపంలో రచించబడినవే. **Shakespeare** మహాకవి (నాటకరచయిత అనడం కంటే మహాకవి అనే అంటారు. అయినా ఆయన రాసినవి 99% నాటకాలే) వీటిలోనూ పద్యరూపంగా రాసిన భాగాలే ఎక్కువ **Christopher Marlowe** వ్రాసిన నాటకాలలో prose భాగాలకన్నా పద్యరూపంలోవున్న భాగాలే ఎక్కువగా మనలను కుదిపివేస్తాయి. అతడు *Hero & Leander* అన్న కావ్యాన్ని కూడా వ్రాశాడు. **Milton** మహాకవి వ్రాసిన dramaలు *Samson Agonistics*, *Comus* లాటివి అద్భుతమైన పద్యకావ్యాలు. అవి గ్రీక్ నాటకాల ధోరణిలో సాగుతాయి. *Chorus* చేత పలికించిన సుదీర్ఘమైన వ్యాఖ్యానాలన్నీ పద్యరచనకే ఒరవడిగా పనిలుస్తాయి. అలాగే **Shakespeare** వ్రాసిన నాటకాలలో ఒక ప్రత్యేకమైన techniqueని వాడతారు. దానిని *soliloquy* అంటారు. ఇది **Christopher Marlowe** అద్భుతంగా చేపట్టిన ఒకప్రక్రియ. నిత్యజీవితంలో మనం ఒకళ్ళమే నిలబడి మాట్లాడం కదా! ఒకవేళ ఎవడేనా అలా నిలబడి తనలో తానే హావభావాల్ని ప్రదర్శిస్తానో, తనలోతాను గొణుక్కుంటానో, గట్టిగా అరుస్తానో మాట్లాడేడి అనుకోండి. అతనిని మనం ఉన్మాదిగా భావిస్తామా? భావించమా? మరి ఈ ప్రక్రియ

నాటకాలలో ఎందుకరక్తి కడుతోంది. ఇలా మాట్లాడడాన్ని ప్రేక్షకులు (శ్రోతలు) ఎలా స్వీకరిస్తారు?... దీనికో వివరణ వుంది.

నాటకం అనేది జీవితానికి ప్రతిబింబం. ప్రతిబింబమేకాని అనలుకు photostat copy కాదు. నాటకం వాస్తవంలాటిదే కాని వాస్తవంకాదు. నటుడు జీవించినట్టు నటించాలే గాని జీవితంలోలా జీవించకూడదు. నిత్య జీవితంలో మనం ఒక గదిలో ఉన్నామనుకోండి. ఆగదిలో నాలుగు వైపులా గోడలు వుంటాయి. మనంగదిలో ఏం చేస్తున్నామో, ఏం మాట్లాడుతున్నామో ఆగదిలో వున్న వారికి మాత్రమే తెలుస్తుంది కాని దీనికి ప్రేక్షకులు వుండరు. కాని డ్రామాలో? ఒక ఎత్తైన వేదిక వుంటుంది. వేదికకి మూడువైపులా తెరలో, గోడలో వుంటాయి. స్టేజిమీదకి రావడానికి ప్రవేశద్వారం, లోపలికి నిష్క్రమించడానికి మరో ద్వారం వుంటాయి. పైగా వేదిక ముందు భాగపుతెరను తొలగిస్తారు. మన ఎదురుగా జనం వుంటారు. మనం చేసేప్రతిపని, మన ప్రతికదలిక, మన ప్రతిమాట, మన భావప్రకటన ఎదురుగా కూర్చున్న వారందరికీ పండితుడా, పామరుడా అనే విచక్షణ లేకుండా అందరికీ అర్థమయ్యేలా అందించాలి. అప్పుడే ఈ ప్రక్రియ సఫలీకృతం అవుతుంది.

నిత్యజీవితానికి నాటకానికి, నాటకానికి నిత్యజీవితానికి మరోముఖ్యమైన వ్యత్యాసంవుంది. జీవితంలో మనుష్యులు వుంటారు. వారి మాటలు, చేతలూ, సడక, హావభావప్రకటనలూ చూసేవారికి తెలుస్తాయి. కాని వారికడుపులోని మాయ, మనసులోని మర్మం; నిజంగా చెప్పేదే చెప్పేవాడి ఆలోచన అవునోకాదో మహామహా సైక్రిమిన్స్ట్రీలకే తెలియదు. ఎవరిమనస్సులో ఏముందో తెలుసుకోడం 'ఒక్కరికి' తప్ప ఏ ఒక్కరికీ సాధ్యంకాదు. ఆ ఒక్కరూ ఎవరో కాదు భగవంతుడే. పాత్రల మనస్థితి తెలుస్తేకాని నాటకం రక్తికట్టదు. మనుష్యుల ఆలోచనలు తెలిసే అవకాశం లేదు వారంతట వారే చెపితే తప్ప. ఎలా చెప్పాలి వారు? అప్పుడే కవి పరకాయ ప్రవేశం చేసి వారి చేత చెప్పించాలి. అందుకే కవి (రచయిత)ది భగవంతుని వంటి మహాసత్తమైన పాత్ర. దానికోసం కవి ఎన్నుకున్న మార్గమే ఈ soliloquy అన్న technique. ఈ soliloquy లో ఒకపాత్ర నిలబడి కొన్ని

విషయాల్ని చర్చిస్తుంది. అది తనమనోగతాన్ని ప్రేక్షకులకు అర్థమయేలా విశ్లేషించడం అన్నమాట. అప్పుడు ప్రేక్షకులకు అతని చర్యలపట్ల మాటలపట్ల ఒక అవగాహన ఏర్పడుతుందన్నమాట. ఇలాటి సందర్భాలు **Hamlet, Macbeth** లాటినాట కాలలో మనకి తటస్థపడతాయి. **Hamlet** తన పినతండ్రి వినయ విధేయతలు ఉట్టిపడేలా ప్రవర్తిస్తూ పినతండ్రిని గమనిస్తూవుంటాడు. పినతండ్రిపట్ల గుండెలు తీసిన బంటు, నివురుగప్పిన నిప్పు. చాలా soft గా ప్రేమతో Hamlet ని సంభావిస్తూ వుంటారు. Hamlet మాత్రం "A man may smile and smile and be a villian " అన్నాడు. అంటే తనపినతండ్రి ప్రవర్తన పట్ల Hamlet ఎటువంటి భావంకలిగి వున్నాడో దాన్ని బట్టే మనం ఆ పాత్రల స్వభావాన్నీ అవగాహన చేసుకో వాలన్నమాట. ఇది నాటకాలకి మాత్రమే పరిమితమైన ఒక ప్రత్యేకమైన technique. **Shakespeare, Marlowe** మొదలైనవాళ్లు రాసిన నాటకాలలో అద్భుతమైన soliloquies వుండి, అవి ప్రపంచ సాహిత్యంలోనే అణిముత్యాలుగా వెలసిల్లేయి. Hamlet లో **To be or not to be - Macbeth లో Tomorrow and tomorrow** అనే soliloquies సుప్రసిద్ధమైనవి.

" To be, or not to be - that is the Question;
Whether 'tis nobler in mind to suffer
The slings and arrows of outrageous fortune,
Or to take arms against the sea of troubles,
And by opposing end them? To die to sleep-
No more; and by a sleep to say we end
To heart - ache and the thousand natural shocks
That flesh is heir to. 'tis Consummation
Devoutly to be wish'd. to die, to sleep;
To Sleep, perchance to dream. Ay, there's the rub;

For in that sleep of death what dreams may come,
When we have shuffled off This mortal coil,
Must give us pause. There's the respect
That makes calamity of so long life;
For who would bear the whips and scorns of time,
Th' oppressor's wrong, proud man's contumely,
The pangs of despis'd love, the laws delay,
The insolence of office and the spurns
That patient merit of th' unworthy takes,
When he himself might his quietus make
With a bare bodkin? Who would fardels bare,
To grunt and sweat under a weary life,
But that the dread of something after death-
The undiscover'd country, for whose bourn
No traveller returns - puzzles the will,
And makes us rather bear those ills we have
Than fly to others that we know not of?
Thus conscience does make cowards of us all;
And thus the native hue of resolution
Is sicked o'er with the pale cast of thought,
And enterprises of great pith and moment,
With this regard, their currents turn awry,
And lose of the name of action, Soft you now"

"Hamlet" (Shakespeare)

ఇది చాలా ప్రసిద్ధమైన soliloquy. దీల్లో మరణాల్ని గురించిన ప్రస్థావన వున్నదని వేరే చెప్పనక్కర్లేదు. **Hamlet** మరణిద్దామా మానదామా అనే దానితో ప్రారంభమై మరణానికి సంబంధించిన అనేక సంగతుల్ని అనేక anglesలో పరిశీలిస్తాడు. ఇది ప్రపంచ సాహిత్యంలోనే అత్యుత్తమమైన soliloquy. అయినా ఏ పరిస్థితిలో **Hamlet** ఈ మాటల్ని అన్నాడో గమనిస్తే ఇది ఎంత అసందర్భమైన soliloquyయో తెలుస్తుంది. నిజానికి **Hamlet** తన పినతండ్రిని, తన తండ్రిని హత్య చేసినవాడిగా గుర్తించాడు. అయితే ఓ చిన్ననాటక ప్రదర్శన ద్వారా తన పినతండ్రినేరస్తుడేనని రూఢి చేసుకోదల్చుకున్న సమయం అది. ఆ సమయంలో **Hamlet** ఆత్మహత్యను గురించి ఆలోచించడం అసందర్భమే మరి! అయితే **Hamlet** నాటకంలోంచి ఈ passageని తీసిపారేస్తే ఇక ఆ నాటకాన్ని చదవక్కర్లేదు, చూడక్కర్లేదు. **Shakespeare** నాటకాలు కాలాన్ని తట్టుకుని నిలబడి విశ్వజనీనతని సంతరించుకున్నది కేవలం కథాబలం మీదా పాత్రచిత్రీకరణ మీదా మాత్రంకాదు. అమృతోపమానమైన soliloquies వల్లకూడా **Shakespeare** నాటకాలు శాశ్వతత్వాన్ని పొందేయి. వాటిని out of context గా చదివినా వాటికవిగా నిలబడగల సత్తాకలిగినవి. "To be or not to be" soliloquy కంఠతః రానివాడు ఇంగ్లీషు లెక్చరర్ గా పనికిరాడు అని ప్రఖ్యాత సాహితీ విమర్శకులు, విద్యావేత్త ఆర్. యస్. సుదర్శనంగారి వంటివారు అభిప్రాయ పడ్డారంటే దీనికి ఎంతటి వున్నత స్థానం వుందో అర్థమవుతోందికదా! అదిసరేబాబూ! ఇది అసందర్భపు soliloquy అన్నారు.దానినెలా సమర్థించం అంటారా? **Dr. Samuel Johnson** దీనికి ఓ పరిష్కారమార్గాన్ని సూచించాడు. **Hamlet** ఒకరకపు Diversion కోసం ఒక ఉద్గ్రంథంలోని ఒక passage ని చదువుతున్నాడని అనుకుంటే సరిపోతుంది. ఇంతకీ ఈ passage లో subjectivity కనపడుతుంది. మరణాన్ని గురించిన మహాకవి అభిప్రాయంగా దీనిని మనం తీసుకోవచ్చు. అయితే **Merchant of Venice**లో యూదుల్ని, క్రైస్తవులు అడుగడుగునా అవమానవరచడాన్ని కూడా Shylock పాత్ర ద్వారా **Shakespeare**

అంతఘాటుగానూ విమర్శింపజేస్తాడు అదీ **Shakespeare** వ్యక్తిగతమైన అభిప్రాయమేనా.. అలాగే **Paradise Lost** లో Satan చేత **Milton** వెలువరింపజేసిన అభిప్రాయాలు ఆ మహాకవికి ఆపాదించవలసినదేనా? ఇలా మళ్ళీ అనేకమైన వితండవాదాలు బయలుదేరతాయి. సహజమే పరకాయ ప్రవేశం చేసి చెప్పాడు కాబట్టి అవి రచయిత అభిప్రాయాలు కావు.. కానేరవు... అని పరిపెట్టుకున్నా కొంత subjectivity లేకపోలేదు అనిపిస్తుంది.

Shylock మాటల్ని గమనించండి: (ఇది Prose)

Hath not a Jew eyes? Hath not a Jew hands, organs, dimensions, senses, affections, passions? Fed with the same food, hurt with the same weapons, subject to the same diseases, healed by the same means, warmed and cooled by the same winter and summer, as a Christian is? If you prick us, do we not bleed? If you tickle us, do we not laugh? If we poison us do we not die? And if you wrong us, shall we not revenge? If we are like you in the rest, we will resemble you in that. If a Jew wrong a Christian what is his humility? Revenge. If a Christian wrong a Jew, what should his sufferance be by Christian example? Why, revenge. The villainy you teach me I will execute, and it shall go hard but I will better the instruction". “నాటకం” యొక్క అవసరంకోసం Shylock పాత్ర ఎందుకు Antonio చేత pound of flesh demand చేస్తూ bond వ్రాయించాడో దానికి సహజత్వం కల్పించడంకోసం **Shakespeare** ఆ పాత్రలో పరకాయ ప్రవేశంచేసి తానే Shylock లాగా ఫీల్ అయిపోయి అన్నమాటలేకాని వాటిని **Shakespeare** స్వంత అభిప్రాయాలుగా ఆపాదించడానికి వీలులేదు. అయితే ఆ భావాలు **Shakespeare** లోంచే వచ్చాయిగా మరి? **Shakespeare** క్రైస్తవ

వ్యతిరేక భావాల్ని కలిగివున్నాడా? లేదే! అంటే Shylock చేత మతమార్పిడిని చేయించి శిక్షంపజేస్తాడా? మరిదీనిని ఎలా అర్థం చేసుకోవాలి? ఇది ఓ పెద్ద riddle రచయిత రచనలు చేసేటప్పుడు అతనిలో దైవత్వం ఆవహిస్తుందని, అతడు అప్పుడు రాగద్వేషాతీత స్థితిలో వుంటాడని, ప్రతిపాత్రని చిత్రించేటప్పుడు ఆ పాత్రని తానుగానే భావించుకోడం చేత దానిస్వభావాన్ని సహజంగా చిత్రించగలగుతాడని, **Shakespeare** మహాకవిని మనం ఆకోణంలోంచే అర్థం చేసుకోవాలని గ్రహించాలి.

Macbeth లో మనకి తటస్తపడే మరో అద్భుతమైన soliloquy ని చూద్దామా!

She should have died here after;
There would have been a time for such a word,
To-morrow , and to -morrow , and to -morrow ,
Creep in this petty pace from day to day
To the last syllable of recorded time;
And all our yesterdays have lighted fools
The way to dusty death. Out, out, brief Candle!
Life is but a walking shadow, a poor player
That struts and frets his hour upon the stage,
And then is heard no more, it is a tale
Told by an idiot full of sound and fury
Signifying nothing.

ఇదీ నిస్సందేహంగా ఆద్భుతమైన Metaphysical poetry గానే తోస్తుంది. దీల్లోని వేదాంతపు చెబుకులు **Robert Frost** అనే మహాకవిని సైతం అలరించి

Out Out అనే captionతో ఒక అద్భుత కవితా ఖండికనే సృష్టించాడంటే ఈ Passage యొక్క వైశిష్ట్యాన్ని అర్థంచేసుకోవచ్చు. అయితే దీని సమయం సందర్భాన్ని బట్టి Macbeth గత చరిత్రనీ, మానసికస్థితిని, అతని శీలసంపదనీ తెలుసుకుంటే 'దయ్యలు మంత్రాలు వల్లించడం' అనే సామెత మీకు గుర్తుకి రాకమానదు. అయితే ఇది అద్భుతమైన soliloquy అనడానికి సందేహంలేదు. పాత్రాచిత్వానికి భయపడి **Shakespeare** ఈ soliloquy ని మినహాయిస్తే Macbeth నాటకం ఒక పరమదుర్మార్గుడి కథగా మాత్రమే మిగులుతుంది. అన్నట్టు సందర్భాన్ని మీకు వివరించలేదనుకుంటూ Macbeth అనే సామాన్యుడైన ఒక సేనాధిపతిని చక్రవర్తి స్థాయికి తేవడానికి పరమదుర్మార్గానికైనా వెనుదీయకుండా భర్తకి plans ఇచ్చి ప్రోత్సహించిన భార్య (Lady Macbeth), భర్త over actionsకి గుండెపగిలి పిచ్చిదై చనిపోతుంది. అప్పటికి అతడు తన జీవన్మరణ పోరాటమైన అంతిమ యుద్ధానికి సన్నద్ధుడై వెళ్తుంటాడు. అప్పుడు భార్యమరణవార్త తెలుస్తుంది. వెంటనే అంటాడు 'ఆమె ఇప్పుడుకాక మరోసారి చచ్చివుండాల్సింది. ప్రతి జీవి జీవితంలోను ఈ 'చావు' అనేమాటకు ఒకరోజువుంటుంది. రేపో, రేపుకాకపోతే మరోరోజో, మరోరోజో .. అంటూ ఈ వేదాంతం అంతా వొలక బోస్తాడు. అంటే అతని వేదాంతమంతా దంతవేదాంతమే కాని దానిలో విశ్వజనీనతవుంది. ఇలా చర్చించుకుంటూ పోతే సాహిత్యంనిండా వందలాది soliloquies తటస్థపడతాయి. మనలను అలరిస్తాయి. అది అవసరంకూడా, అయితే స్థల, కాల, సందర్భబంధాలు ఏర్పడతాయి. ఇవి నిస్సందేహంగా Dramatic Poetry లో మచ్చుతునకలే.

ఈ soliloquy అనే ఈ ప్రక్రియని అలంబనం చేసుకుని Dramatic Monologue అనే ఒక Poetic device ఉద్భవించింది. ఇది Dramatic Technique కాదు. Poetryయే. Pure poetry అంటే పూర్తిగా కవి ఆలోచనల్ని ఆశయాల్నీ, ఆవేశాల్నీ, అభివ్యక్తం చేసే subjective ప్రక్రియ. ఇందులో ఈ భావాలు రావికావు అని 'కవి' తప్పించుకునే అవకాశం లేనే లేదు. ఒక విషయం మీద ఒక

అభిప్రాయం అంటూ వెలిబుచ్చాక, తర్వాత ముందు వెలిబుచ్చిన అభిప్రాయానికి వ్యతిరేకమైన అభిప్రాయం ఏర్పడిందనుకోండి 'అప్పుడు అలా అనుకున్నాను గాని అదికాదు ఇప్పుడు నేచెప్పేదే సరైన అభిప్రాయం' అని ప్లేటుఫెరాయింపడానికి వీల్లేదు. అంతరాత్మకి ద్రోహం అని తెలిసినా.. దీనినే కమిట్మెంట్ అంటారు. ఇలా వారికి వారే బంధాలు వేసుకుని క్లేప్టుంలో పడ్డ ఈగల్లా గిలగిల లాడిపోయిన వారున్నారు. ఇంకొంచెం వివరంగా చెప్పాలంటే కవితావేశం వున్న ప్రతివారు సామాన్యనికంటే భిన్నంగా ఆలోచిస్తారు. తప్పక ఒక stage లో విప్లవం, హేతువాదం, నాస్తికత్వం, సామ్యవాదం లాటి వాటిపట్ల ఆకర్షితుడవడం సామాన్యధర్మం. అప్పుడు ఆ ఆవేశంలో 'కవి' గా కొంత వీరావేశంతో కొన్ని చిందులు వేస్తాడు. అయితే ఈ 'చిందులు' ఒక కమిట్మెంటుగా మారి అతని పీకకుచుట్టుకుని ఆ పరిధినిదాటి ఆలోచింపనీయవు. జ్ఞానం పరిపక్వమై తన పూర్వపు ఆలోచనలలో కొంతవంకర వున్నదని తర్వాత అతనికి అనిపించినా (అయితే చెలంగారిలా ధైర్యంగా గతాన్ని చెరిపేసుకుని సుందరాన్నీ, శివాన్నీ దాటి సత్యాన్ని నిర్భయంగా వరించిన స్థిత ప్రజ్ఞలు లేకపోలేదు). ఈ సంకటస్థితి నుంచి బయట పడడానికి తెలివైన కవులు తెలివైన మార్గాల్ని ఎన్నుకున్నారు. అదే ఈ Dramatic Monologue అనే ఈ Technique .

ఈ ప్రక్రియని చాలా అద్భుతంగా, ఒడుపుగా పదునుగా, వాడుకున్న మహాకవి **Robert Browning** అనే ఆయన.. ఈరకపు కవితల్లో ఆవేశంవుండదు. కవికూ పాఠకునికి కవితకు మధ్యగా నిలబడడు. ఎవరితరపునో తాను వకాల్తా తీసుకు, వారి మాటలుగా పాఠకునికి కొన్ని భావాల్ని చెప్పతాడు. వాటిని తనభావాలుగా తనమీద వేసుకోడు. Objectivityని కవిత్వంద్వారా అవిష్కరించడం ఈ technique లోని ప్రత్యేకత. ఇదే techniqueని **Browning** ఒడుపుగా వాడుకుని dramatic monologuesకి ఆద్యుడుగాను, ఆఖరివాడుగాను నిలిచాడు.

Lord Tennyson కూడా ఈ technique ని చక్కగా వినియోగించు

కున్నాడు. ఉదాహరణకి **Robert Browning Fra Lippo Lippi, Andrea Del Sarto, Abt Vogar**, అనే పద్యాల్ని వ్రాశాడు.

Fra Lippo Lippi అనే అతడు ఒక చిత్రకారుడు. శిశువుగా అతడు చెత్తతోబైలో దొరికితే ఒక చర్చిఫాదర్ అతనిని పెంచుతాడు. అలవోకగా బొమ్మలు గీసేఅతని ప్రతిభని గుర్తించి అతనికి చిత్రకారుడిగా శిక్షణనిస్తాడు. అతనిని ఒక చర్చిలో ధైవీయ సంబంధమైన చిత్రాలు పెయింట్ చేసే పనికి నియోగిస్తాడు. ఒకనాడు అతడు నడిరాత్రి వేశ్యావాటికలో పోలీసులకు పట్టుబడతాడు. బురఖాధరించి సన్యాసి వేషంలో వున్నావు. ఇదేం పోయేకాలం అని పోలీసులంటే **Fra Lippo Lippi** అంటాడు, బురఖాలను వేసుకున్నా మేమూ మనుష్యులమే, మాకూ కోరికలు వుంటాయి. అంటూ చిత్రకళను గురించిన కొన్ని ముఖ్య విషయాల్ని తనదృక్పథంలో వివరిస్తాడు. చర్చిగోడల మీద అమూర్తమైన ధైవీయ చిత్రాల్ని పెయింట్ చేయడం సాధ్యంకాదు. మేరీమాత బొమ్మవేయమన్నారు. మనుష్యుల ముఖాలను మానివేసి మేరీమాతను ఊహించడం సాధ్యమా? అంటాడు. మా చర్చిగోడమీద నేను వేసిన మేరీమాతకి చర్చికి రెగ్యులర్ గా వచ్చి పశ్చాత్తాపపడే ఫలానా వనిత ముఖానికి పోలికలు లేవా అని అంటాడు. అతని ప్రశ్నఏమంటే ఇహాన్ని వదలి పూర్తిగా పరాన్నీ గురించిన అమూర్త చిత్రాలను ఊహించడం సాధ్యం కాదు అన్నది. ఓహో! **Browning** చిత్రకళను గురించిన అభిప్రాయం ఇదికదా అని మనం నిర్ణయానికి వస్తే తప్పలో కాలేసినట్టే..

Andrea Del Sarto అన్న Dramatic Monologue లో మరో చిత్రకారుణ్ణి పరిచయం చేస్తాడు. **Andrea** ఒక perfect artist. అతడు బాసుకుని గీతగీసినా అది perfect. Raphael, Michale Angelo లాటి క చిత్రకారులకన్నా perfection సాధించినవాడు. తన studioలో వున్న తాలని పై చిత్రకారుల చిత్రాలనమూనాలలో పోల్చిచూపి, వాటిలోని కూడా ఎత్తి చూపి, తాను ఆలోపాల్చి ఎంత సులువుగా సరిదిద్దగలడో

చూపిస్తాడు. అయితే Raphael, Michale Angelo వంటివారి చిత్రాలకి ఉన్న ఔన్నత్యం తన చిత్రాలకి లేదని frank గా ఒప్పేసుకుంటాడు. దానికి కారణం కూడా చెబుతాడు. వారి చిత్రాలలో divine spark వున్నదని, divine spark లేనిదే చిత్రకళకు పరమార్థం నెరవేరదని అంటాడు. ఈ సందర్భంలో Andrea అన్న ఈ ముక్క గమనార్హం! 'My art takes you as far as heaven, but not into heaven' అని. అంటే artకి దైవీయ సంబంధమైన inspiration వుండాలన్నది అతడి సందేశం.

ACCNO. 20641

ఇంతకీ **Robert Browning** అభిప్రాయం Fra Lippo Lippi

అభిప్రాయమా లేక అదే 'చిత్రకళ' గొప్పది అనికదా ఎవరు చెప్పినా, ఇదే **Browning** అభిప్రాయంకదా అని అనుకునేలోగా Abt Voglar అనే monologue లో Abt Voglar అనే ఆయన 'హోర్నీనికా' అనే సంగీత వాద్యాన్ని కనిపెట్టిన సంగీత కళాకారుడి చేత సంగీతపు ఔన్నత్యాన్ని గురించి చెప్పిస్తూ కవిత్వానికీ, చిత్రకళకీ, సంగీతానికీ పోలిక పోలుస్తాడు. కవిత్వాన్ని రెండుమూడు సార్లు పరిశీలిస్తే కవిత్వంలో మెళుకువలు తెలుస్తాయట! చిత్రకారుడు రెండు రంగులు కలిపితే మూడోరంగు వస్తుందని, మూడు రంగులు కలయికతో నాలుగో రంగు వస్తుందని, అయితే గాయకుని గొంతులో జరిగే మ్యేజిక్ పరిశీలనవల్ల పట్టుబడదని అంటూ ఒక అద్భుతమైన ముక్క అంటాడు "Not the Fourth; but a Star" అని. మూడు శబ్దాలు కలిస్తే వచ్చేది ఏటా సమ్మేళనంతో ఏర్పడే నాలుగో రకం శబ్దంకాదని (Star అంటే Wonderful effect) ఒక అద్భుతమనీ అంటాడు.

40-200

425
NAR

ఇంతకీ ఆర్థవిషయంలో (బ్రౌనింగ్ అభిప్రాయాలు ఏమిటి? చిత్రకళ

గొప్పదనా! లేక సంగీతం గొప్పదనా! అందులోనూ చిత్రకళ దైవీయ భావంతో వేయాలా లేక ఇహ విషయాల ప్రాతిపదిక మీదనా అన్నవి ఈ ఖండికల ఆధారంగా నిర్ణయించ వీలుపడదు. ఎందుకంటే అవన్నీ **Browning** Abt Voglar, Fra Lippo Lippi, Andrea Del Sarto అనే ప్రముఖులచేత చెప్పించినవి

కనుక అలాగే **Rabbi Ben Ezra** అనే పాఠశీక philosopher పరంగా ఉమర్ ఖయ్యాం ఖానా, పీనా, సోనా, గానా బజానా వేదాంతానికి గట్టిగా సమాధానం చెప్పించాడు. అయినా **Browning** చేతికి మసి అంటుకోకుండా చెప్పగలిగాడు, అయితే ఇవన్నీ **Browning** మన్నిష్కంలోంచి వెలువడినవే. ఈ అనితరసాధ్యం మైన మార్గాన్ని చాలా అద్భుతంగా వాడుకున్న వాడు **Robert Browning**.

Robert Browning, Lord Tennyson లాటి కవులు **Thomas Browne** అనే social philosopher వీరంతా ఒక transitionలో తమ వ్యాసం గాల్చి సాగించిన వారు age of reasoningకి ఆరంభదినాలు, పాతవాసనలు ఇంకా కొనసాగుతున్నాయి. ఈ రెండు మార్గాలూ సహజీవనం చేయవలసినది పోయి తీవ్రవాదాలకు దిగి ప్రజానీకాన్ని అయోమయంలో పడేసి, సంఘంలో అశాంతికి కారణమైనాయి. ఈ తరుణంలో **Browning, Tennyson** లాటివాళ్లు కొత్తపాతల మేలు కలయికల కోసం కృషి చేశారు. వ్రాతలలో తీవ్రంగానే వున్నా ఈ Dramatic Monologue అనే techniqueతో చెప్పదల్చిన దాన్ని కొందరు ప్రముఖుల్ని ఆలంబన చేసుకుని నొప్పింపక తానొప్పక చెప్పగలిగేరు. ఆ రోజులలోనే Chemistry ఒక scienceగా develop కాసాగింది. ఈ రసాయనిక శాస్త్రానిది ఒక తమాషా చరిత్ర. సైన్సుచదివే విద్యార్థులకి తెలుసు రసాయనిక శాస్త్రపు పుట్టు పూర్వోత్తరాలు. పూర్వం రాజులు బంగారాన్నీ సాధించే పరశువేధిని కనిపెట్టడానికీ, elixir of life అనగా దీర్ఘాయువు లేక మరణరాహిత్యాన్ని (అమృతంవంటి దాన్ని) కనిపెట్టడానికీ తమదగ్గరనున్న అపార సంపదల్ని వెచ్చించి శాస్త్రజ్ఞులను పోషించే వారట. శాస్త్రజ్ఞులూ ఆ పనిలో తలములకలై ప్రయోగాలు చేస్తూవుండేవారట. అయితే దారిలో వారికి Rendezuons (మార్గమధ్యపు విశ్రాంతి గృహం)లా తగిలే కొన్ని కొన్ని అద్భుత పరిశోధనా ఫలితాలు కాలక్రమంలో రసాయన శాస్త్ర సత్యాలుగా establish అయ్యాయి. ఇంతకీ దీనిని ఎందుకు ప్రస్థావించవలసి వచ్చిందంటే **Lord Tennyson** Tithonus అనే Dramatic Monologue లో మానవుడు శాశ్వతంగా బ్రతికే యాలని కోరుకోవడ మంతటి మహామూర్ఖత్వం మరోటి లేదని

సున్నితంగా హెచ్చరిస్తాడు. Tithonus అనే గ్రీకుయోధుని పాత్రను అడ్డం పెట్టుకుని దీని సారాంశాన్ని సూక్ష్మంగా వివరించుకుందాం.

Tithonus ఒకగ్రీకువీరుడు. అతడు Aurora (సంధ్యాదేవత) తో ప్రేమలో పడతాడు. ఆమెకూడా అతనిని గాఢంగా ప్రేమిస్తుంది. దేవుడు వీరిప్రేమకు ముచ్చట పడి ఏమి కావలెనో కోరుకోమని Tithonusని అడుగుతాడు. Aurora నే ఎప్పుడూ సూర్యుడు వుండేందుకు వీలుగా, తనకు మరణరాహిత్యాన్ని ఇమ్మని అడుగుతాడు. భగవంతుడు నీకు ఇది తగని వరం సుమా, చిక్కుల్లో పడతావు అని చెప్పవచ్చుకదా! అలా చెప్పడు సరికదా చిరునవ్వుతో వరాన్ని ఇచ్చేశాడు. వందలు, వేలు, లక్షల ఏళ్లుగడిచిపోతున్నాయి తనవారంతా ఎప్పుడో తనముందు రాలిపోయారు. కొండలు పిండవుతున్నాయి. అదవులు కృంగి పోతున్నాయి. యుగాలు మారిపోతున్నాయి. తను మాత్రం చావటంలేదు. అయితే నష్టం ఏమిటంటే? గమనించారో లేదో ముసలితనం నించీ, శరీరం శుష్కించిపోడంనించీ మినహాయింపు కోరుకోడం మేర్పిపోయాడు Tithonus. ఇక్కడ ప్రారంభిస్తాడు Tithonus తన ఆవేదనని ఒక Dramatic Monologue గా. చూద్దాం ఏమంటాడో!

Tithonus

The woods decay, the woods decay and fall,
The vapours weep their burthen to the ground,
Man Comes and tills the field and lies beneath,
And after many a summer dies the swan.
Me only cruel immortality
Consumes; I wither slowly in thine arms,
Here at the quiet limit of the world,
A White-haired shadow roaming like a dream
The ever-silent spaces of the East,
Far-folded mists, and gleaming halls of morn.
Alas! for this gray shadow, once a man

So glorious in his beauty and thy choice,
Who madest him thy chosen, that he seemed
To his great heart none other than a God !
I asked thee, " Give me immortality ".
Then didst thou grant mine asking with a smile,
Like wealthy men who care not how they give.
But thy strong Hours indignant worked their wills,
And beat me down and marred and wasted me,
And though they could not end me lift me, left me maimed
To dwell in presence of immortal youth,
Immortal age beside immortal youth,
And all 'twas in ashes. Can thy love.
Thy beauty, make amends, though even now ,
Close over us, the silver star , thy guide
Shines in those tremulous eyes that fill with tears
To hear me? Let me go; take back thy gift
Why should a man desire in any way
To vary from the kindly race of men,
Or pass beyond the goal of ordinance
Where all should pause, as is most meet for all ?
A soft air fans the cloud apart; there comes
A glimpse of that dark world where I was born.
Once more the old mysterious glimmer steals
From thy pure brows, and from thy shoulders pure,
And bosom beating with a heart renewed.

Thy cheek begins to redden through the gloom,
Thy Sweet eyes brighten slowly close to mine,
Ere yet they blind the stars, and the wild team,
Which love thee, Yearning for thy yoke, arise,
And shake the darkness from their loosened manes,
And beat the twilight into flakes of fire.

Lo ! ever thus thou growest beautiful
In silence, then before thine answer given
Departest, and thy tears are on my cheek.
Why wilt thou ever scare me with thy tears,
And make me tremble lest a saying learnt,
In days far-off, on that dark earth, be true?
"The Gods themselves cannot recall their gifts".

Ay me ! ayme ! with what another heart
I used to watch-if I be he that watched-
The lucid outline forming round thee, saw
The dim curls kindle into sunny rings;
Changed with thy mystic change, and felt my blood
Glow with the glow that slowly crimsoned all
Thy presence and thy portals, while I lay ,
Mouth, forehead, eyelids growing, dewy-warm
With kisses balmier than half-opening buds
Of April, and could hear the lips that kissed
Whispering I knew not what of wild and sweet,
Like that strange song I heard Appolo song,

ప్రత్యేకతరహా పద్యాలు

Kinds of poetry (Special)

Rhyma Royal (Septet) Chaucerian Stanza

ఇది ఏడు పంక్తుల పద్యము. *Geoffery Chaucer* తన *Canterbury Tales* అనే ఉద్గ్రంథంలో వాడిన ఛందస్సు ఇది. ఇది మెలికలు లేకుండా సరళంగా వ్రాయడానికి వీలైన పద్య ప్రక్రియ. చాలామంది అంగ్లకవులు ఈ metre లోనే రచనలు చేశారు. *Good morrow* అన్న ఖండికని *John Donne* అనే కవివ్రాశాడు. ఇతడిని Metaphysical school of poetry కి ఆదికవిగా పరిగణిస్తారు. కొలంబస్ కి తాను అమెరికాని కనుక్కున్న సంగతి తెలియనట్లు *John Donne* కి కూడా తాను Metaphysical School కి ఆదికవినిన్న సంగతి తెలియదు. అతని కవిత ఒక నవమాగ్గలో సాగడంతో తరువాత కవులు ఆ మార్గాన్ని అనుసరించారు. కవిత్వంలో సున్నితత్వాన్నీ, శాస్త్రనిబద్ధతనీ, ఉదాత్తతనీ, దైవీయ విషయాల్నీ మాత్రమే ఆశించే *Dr Johnson, John Dryden* లాటివాళ్లు ఈ కరవు వ్రాతలమీద విరుచుకుపడి వీరిని Metaphysical school of poets గా (మొదట్లో వ్యంగ్యంగాను, తరువాత సీరియస్ గాను) వర్గీకరించారు. *John Donne* వ్రాసిన *The Good Morrow* దీనికి మంచి ఉదాహరణ. a b a b c c c rhymes ఉంటాయి. దీనికి Rhyma Royal అనే పేరు King James I జ్ఞాపకార్థం పెట్టబడింది. ఈ ప్రక్రియని ఆయన ప్రోత్సహించాడట.

The Good Morrow

I wonder, by my troth, what thou and I	a
Did, till we loved? Were we not weened till then	b
But sucked on country pleasures, childishly?	a
Or snorted we in the seven sleepers 'den	b
'T was so, but this, all pleasures childish be	c
If ever any beauty I did see,	c
Which I desired, and got, 't was but a dream of thee	c

ఈ rhyme ababcccc అని గమనించారు కదా! దీనినే కొద్దిమార్పుతో
ababbbcc అనే rhyme గా కూడా వ్రాయవచ్చును. ఈ రకపు rhyme లో
Chaucer Troilus and Criseyde , **Shakespeare** మహాకవి **The**
Rape of Lucrece లో చూస్తాము. **Spenser** The Ruins of Times అనే
కవితలో కూడా ఈ rhyme ని వాడేడు.

" There on the otherside, I did behold	a
A woman sitting, sorrowfully wailing	b
Spreading her yellow locks, like wiry gold	a
About her shoulders carelessly down trailing	b
And streams of tears from her fair eyes forth railing	b
In her right hand a broken rod she held	c
Which towards heav'n she seemed on high to wield	c

- Spenser

The Rape of Lucrece

From the beseized Arden all in pose,
 Borne by the trustless wings of false desire
 Lust breathed Tarquin leaves the Roman host
 And to Collatium bears the lightless fire
 Which, in pale embers hid, lurks to aspire
 And girdle with embracing flames the waist
 Of Collatine fair love, Lucrece the Chaste.

దీల్లో rhyme scheme a b a b b c c గా గమనించారు కదా!

The Ottava Rima or Octets

దీల్లో ఎనిమిది పంక్తులు వుంటాయి. 18వ శతాబ్దంలో ఈ ప్రక్రియ చాలా ప్రాచుర్యాన్ని పొందింది. ఇది కూడా Italy నించి Englandకి దిగుమతి అయినదే. **Sir Thomas Wyt** అనే అంగ్ల కవి ఈ ప్రక్రియని ఇంగ్లండుకి దిగుమతి చేసి దానికి రూపు దిద్దెడు. ఇది Iambic pentametre లో సాగుతుంది. మొదటి ఆరు పంక్తులలో ఒక్కొక్కప్పు rhymes వుంటాయి. అంటే a b a b a b c c. ఇది సర్వ జనామోదన పొందిన పద్యరచనా ప్రక్రియ. దీనిని ఎక్కువగా satiresలోను హాస్యయుత రచనల్లోనూ వాడడం పరిపాటి.

Spenser Virgil's gnat అనే పద్య ఖండికను, **Keats** Isabella (poet of Basil) అనే ఖండికని, **Byron** Don Juan అనే పద్యాన్ని ఈ ఛంద ప్రక్రియలో వ్రాశారు.

"There's naught in this bad world like sympathy

'Tis so becoming to the soul and face,

Sets to soft music the harmonious sighs
 And robs sweet friendship in a brussels lace
 Without a friend, what were humanity,
 To hurt our errors up with a good grace,
 Consoling us with "Would you had thought twice!
 Ah! if you had but follow'd my advice.

The Spenserian Stanza

ఇది 9 పంక్తుల పద్యం. ఇది చాలా అరుదుగా అపురూపంగా కనపడే పద్యరచనా ప్రక్రియ. **Edmund Spenser** అనే కవి దీనిని ప్రాచుర్యంలోకి తేవడం కల్గి దీనికి ఆపేరు వచ్చింది. దీనిని nonet అనికూడా వ్యవహరిస్తారు. **Spenser** కవి **Faerie Queenne** అనే పద్యరచనా ప్రక్రియని ఈ metreలో వ్రాశాడు. పేల్స్ Iambic pentameters వాడుతారు. **Keats** మహాకవి మరణానికి చింతిస్తూ శతని కవితా పరంపరని దొరకపుచ్చుకున్న అతని ఏకలవ్య శిష్యుడు **Shelley** Adonais అనే pastoral Elegyని వ్రాశాడు. Pastoral elegy అంటే elegyనే shepherds కి ఆసాదిస్తూ చేసేరచన. మనకు శ్రీ కృష్ణుడన్నా, ఆయన బాలా శిష్టులన్నా, ఆయన మురళీనాదం అన్నా ఎంతమక్కువో గ్రీకులకు కూడా అటువంటి వాతావరణం అంటే ఎంతో ఇష్టం. అందుకే గోపాలకుల్ని ఆధారం చేసుకుని కవితాగానం చేయడం వారి సంప్రదాయం. ఈ ఎలిజీలను ఆ సంప్రదాయంలోనే రచించడం ఆంగ్లకవులు కూడా కొనసాగించారు. **Shelley** directగా **Keats** పనిపోయావా అని బాపురుమని ఏడవకుండా Adonais అనే ఒక గ్రీక్ దేవతని ఒక గొర్రెల కాపరిగా వూహించి elegy వ్రాశాడు. దీల్లో మన గోకులంలోని వాతావరణం కనబడుతుంది. పిల్లనగ్రోవులు (Oaten Pipes) గడ్డిబీడులలో పిల్లల ఆటలు, అమాయకత్వం, ఆటలు, వినోదాలూ వున్నవాతావరణం కనబడుతుంది. వీటిని ఆలంబన చేసుకుని, అయ్యో అటువంటి ప్రాణసఖుణ్ణి కోల్పోయానే అని దుఃఖించడం కనపడుతుంది.

Adonais

" Ah woe is me " winter is come and gone,
But grief returned with the revolving year ,
The air and streams renew their joyous tone
The ants, the bees, the shallows, reappear
The amorous birds new pair in every broke
And bind their mossy homes in field and brier
And the green lizard and golden smoke
Like in imprisoned, out of their trance awake

- *Shelley*

ఇంకా పదికంటే ఎక్కువ లైన్లు ఉన్న పద్యరచనలు కూడా వున్నాయి.
Mariana లేక Diagramatic stanza. దీని నిర్మాణం చిత్రంగా వుంటుంది.
Herbert కవి వ్రాసిన Easter wings దీనికి ఉదాహరణ.

Easterwings

Lord who created man in wealth and store,
Though foolishly he lost the same,
Decaying more and more,
Till he became
most poore;
with thee
O! let me rise
As larks har monously
And sing the day thy victories
Then shall the fall further the flight in me.

ఈ పద్యంలో తమాషాగమనించే వుంటారు. లైన్లపరిమాణం క్రమంగా తగ్గి పద్యకి వచ్చాక తిరిగి పెరుగుతూ ఒక డిజైన్ లా కనబడుతుంది. ఇలాటి చిత్ర విచిత్రాలు కవులు తమకవిత్వాల్లో చూపిస్తుంటారు. తెలుగులో కూడా 'నాగబంధం' లాటి ప్రయోగాలు చేశారు. అలాగే కొన్ని కొన్ని పద్యాలలో మొదటినించి చివరికి పదివినా, చివరినించి మొదటికి చదివినా ఒకేలావుండే పద్యాల్ని రాసినవారున్నారు. శ్రీ కె.వి. హర్యనారాయణమూర్తి అనే ప్రఖ్యాత ఇండో ఆంగ్లియన్ కవి (Retd. Professor Andhra University) చేసిన ఈ విచిత్రమైన ప్రయోగాన్ని చూడండి.

The Flight

.

..

. . .

. . .

-ed

-appear

and dis

into the sky

air and flew

and rose into the

The bird flutthered its wings

ఇది ఒక్క ముక్క కూడా అర్థంకాని పద్యం. అయితే దీనిని క్రిందనుంచి పైకి చదివి చూడమన్నారు శ్రీ కె.వి.ఎస్ మూర్తిగారు. మీరూ చదివి చూడండి. పై చుక్కలు కూడా కవిత్వంలోని భావమేనని వివరించారు కవి. పక్షి క్రమక్రమంగా కనబడకుండా ఎలా అదృశ్యమయిందో చుక్కలు సూచిస్తాయట! ఇంతకీ కవిత్వం అంటే నిత్యసూతనత్వంకోసం చేసే అన్వేషణ. What is poetry? అంటే what- ever the poet writes అని నిర్వచించాడు ఒక విమర్శకుడు. కవిత్వరంగంలో

నిత్యనూతనత్వంకోసం అన్వేషణ సాగుతూనేవుంటుంది. అయితే రూలూ, బంధాలూ ఛందాలూ ఎందుకు? అంటే అవీ తెలియాల్సిందే. ఒకగట్టినేలను ఎన్నుకొని దానినేనమ్ముకుని దాల్లో నైపుణ్యాన్ని సంపాదించి ఎన్నిగారడీలనైనా సాగించాల్సిందే. నిరంతరం కృషిని సాగించి ఈ ఛందస్సువల్లలాభంలేదు స్వేచ్ఛాగానం చేద్దామనుకుంటే స్వేచ్ఛాగానం చేయండి !

ఛందోబద్ధమైన పద్యాలు చచ్చిపోకూడదు. వచన పద్యాలతో పాటు జీవిస్తోనే అవి సహగమనం చేయాలి. ఇక్కడ సహగమనం అన్నది బ్రతకడం, కలసి పయనించడం అనే అర్థంలోనే ! అలాగే వచనాన్ని ఛాందసులను నిరసించి తేలిక భావంతో ఈసడించరాదు. కవిత్వాలు పండిద్దామనే యువకవులు పూర్వకపుల బాణీలను అధ్యయనం చేసిమాత్రమే కలాన్ని సిరాలో ముంచ ప్రయత్నించడం న్యాయం అవుతుంది. Intuitiveగా కవితాధార మీలోంచి పెట్టుబికి కవిత్వమై అలరించవచ్చు. మీరు ప్రఖ్యాతులూ కావచ్చు. అయితే శాస్త్రపరిజ్ఞానంతో అది పటిష్ట మవుతుందనడంలో సందేహంలేదు. పద్యరచనలు చేసేటప్పుడు (ఇంగ్లీషులో మాట) grammar, syntax, spellings పద్యం నడకకోసం కొన్ని కొన్ని మాటలపై కత్తిరింపు వేయాల్సి వుంటుంది. కొన్ని కొన్ని obsolete (those out of use) wordsని వాడతారు. దానికి పురాతనత్వపు వాసనని పట్టించి వాటికి శాశ్వతత్వాన్ని కలిగించడానికే

"Poets are the unauthorised legislators of the language". ఏభాషలోనైనా కొత్త కొత్త పదాల సృష్టికర్తలు కవులే. **Shakespeare, Milton, Shelley, Keats, Byron, Tennyson, Browning, Eliot** లాటి వారు ఇంగ్లీషు భాషకు చేసిన సేవ అమోఘం అందుకే **Bernard Shaw** ఇంగ్లీషుని ఖూనీ చేసే వారిమీద మండి పడేవాడు. "You have no right to corrupt the language enriched by Shakespeare and Milton " అని అంటూ !

“ కవితా భాష ”

Poetic Diction

పద్యాల్లో వాడేభాష గద్యంలో వాడే భాషకి భిన్నంగా వుంటుంది. చీన్నే poetic diction అంటారు. దీనికి కారణం పద్యరచనలో పాటించవలసిన పాదువు. పద్యాల పోడవు, వెడల్పు, అంత్యప్రాసలు నడక అన్నీ క్రమబద్ధంగా సాగడం నియమం కదా! మనం మామూలు మాటల్నే మనం మాట్లాడుకునే విధంగా వాడేసుకుంటే మాత్రలు, గణాలు, పాదాలు యతి ప్రాసనియమాలు పాటించడం కష్టం. తోటపనివారు తోటలో అస్తవ్యస్తంగా పెరిగిన మొక్కల్ని prune చేసి తోటని అందంగా తీర్చిదిద్దినట్టు పద్యాలు రచించేవాళ్లు కూడా లైన్లుగా భావాల్ని పేర్చేటప్పుడు కొన్ని కత్తిరింపుల్ని చేయాలి. కొన్ని కొన్ని మాటల్ని coin చేయడ పాతపదాల్ని కుదించి కొత్తపదాల్ని సృష్టించడం చేయాలి. Word order లే. syntaxని కొంత స్వతంత్రం తీసుకుని rearrange చేయగలగాలి. (prose orderని poetic order లో పెట్టగలగాలి) **Robert Browning** మహాకవి వ్రాసిన ఈ చిన్న కవితని గమనించండి.

Pippa's song

The year's at the spring,
The day's at the morning,
The morning is at sev'n,
The lark's on the wing,

The snail's on the thorn,
The hill side's dew pearl'd,
God's in His heav'n,
All's right with the world.

దీల్లో కవిచేసిన కత్తిరింపుల్ని గమనించండి year's అంటే verbని కత్తిరించాడు year is. అలాగే అన్ని lines లోను 's ని isగా అర్థం చేసుకోండి. sevenని sev'nగాను Pearled ని pearl'dగాను heavenని heav'nగాను కత్తిరించివాడేడు. అలాగే అవసరమనుకుంటే యతి ప్రాసలు కుదరడానికి morningని mornగాను eveningని evenగాను వాడవచ్చు.

పద్యానికి కొంత ఉదాత్తతని సంతరింపజేయడానికి కొన్ని వాడకంలోంచి ఉపసంహరించబడి పాతబడి పోయిన obsolete wordsని మళ్ళీ పట్టుకొచ్చి వాడడం రివాజు. Modern English వాడకంలోంచి thou, thee, thy, thine అనే second person singular numberకి సంబంధించిన మాటలు తొలగిపోయాయి. అయితే పద్యరచనల్లో ఇంకా ఈ second person singular number కనిపిస్తుంది. are బదులు art అని, has అనేదాని బదులు hath, hath అని give, take, read, sing లాటి verbs స్థానే giveth, taketh, readeth, singeth లాటి వికృత forms దర్శనమిస్తువుంటాయి. ఇలాటి రూపాల్ని పద్యాల్లో వాడడం ఎంతవరకూ సబబు? మామూలు వ్యావహారిక భాష ఎందుకు వాడకూడదు? ఈ controversy మనకివున్నట్టే ఆంగ్లరచయితలలో కూడా వున్నది.

Coleridge, Words Worthలు కలసి సమకూర్చిన **Lyrical Ballads** అనే కవితాసంపుటికి ఉపోద్ఘాతంరాస్తూ ఈ poetic diction మీద చాలా ఆసక్తికరమైన చర్చని లేవనెత్తుతాడు **Words Worth**. "పద్యాలలో వాడేభాష పండితులకి మాత్రమే అర్థమయేలా వుంటోంది. సామాన్య జనులు మాట్లాడుకునే సాధారణ భాషలోనే కవితల్ని వ్రాయాలి" అని **Words Worth** ప్రతిపాదించాడు. Of course,

poetic subjectsని గురించి కూడా కాదేదీ కవిత కనర్పం? అన్న దానిని ప్రతిపాదించినదీ **Words Worth** మహాకవే. తమాషా ఏమంటే తానేమైతే చెప్పేదో వాటన్నిటినీ ఆధిగమించిన ఘనత కూడా **Words Worth**కే దక్కుతుంది. ఆయన పెట్టిన కొన్ని captions (శీర్షికలు) కూడా మహామహా వాళ్ళకే కొరకరాని కొయ్యలుగా తయారయ్యాయి.

"Ode on the Intimations of Immortality". ఈ శీర్షిక ఇంగ్లీషులో మహా పండితులమని విద్రవీగినవారికే అర్థంకాక లేకనోరుతిరగక దాన్ని simple గా "Immortality Ode" అనేశారు. అలాగే Lines composed a few miles away from Tintern Abbey అన్నారు. అయినా దాల్లో విషయానికీ captionకి పొంతన కుదరలేదు సరికదా ఇది చదివినవారికి ఆవు గడ్డిమేసిపోయిన చిత్రం అనే జోక్ జ్ఞాపకం వస్తుంది. ఇంతకీ ఆ జోక్ ఏమంటారా? ఒక చిత్రకారుడు ఒక తెల్లకాగితానికి బోర్డర్ గీసి దానిక్రింద ఆవుగడ్డిమేసి పోయిన చిత్రం అని వ్రాశాడట. గడ్డేది? అని అడిగితే ఆవుమేసేసింది అన్నాడట! మరి ఆవు? గడ్డిమేసేసిన తరువాత ఎందుకుంటుంది? వెళ్ళిపోయింది అన్నడట. అలాగే ఈ Tintern Abbey వ్యవహారం కూడా. Tintern Abbey అనేది ఒక Famous church. ఆ church శిథిలమైపోయింది. దానికి కొంతదూరంలో **Words Worth** విహరించాడట ! ఐదు సంవత్సరాల క్రితం ఓసారి ఇదే ప్రదేశాన్ని సందర్శించినప్పటి ఆతని భావాల్ని ప్రస్తుతం ఆతనిలో విజృంభిస్తున్న నేటి భావాల్ని అనుసంధిస్తూ మరో ఐదు సంవత్సరాల తరువాత తాను ఇదే ప్రదేశానికి వస్తే ఎలా ఫీల్ కాబోతాడో ఊహిస్తూ, వర్తమాన్నీ, గతాన్నీ, భవిష్యత్తునీ అనుసంధించే ఒక లింక్ అనే సందేశాన్ని యిస్తాడు. ఇందులో సామాన్యుని మేధాశక్తికి అందని అనేక జరిలమైన విషయాల్ని చర్చిస్తాడు. ప్రకృతిలోని అందాలు మొదట శరీరాన్ని పులకింపజేసి, ఆలోచనల్ని కదిల్చి మేధని ఉద్విగ్నపరచి, ఆత్మను పునీతం చేస్తాయని, ఆత్మైక్యత్వాన్ని కలిగిస్తాయని Tintern Abbey లో **Words Worth** మహాశయుడు అందించిన దివ్యసందేశం.

"Poetry is spontaneous overflow of powerful feelings and emotions recollected in tranquility" అని నిర్వచించాడు. ఇది సామాన్యునికే కాదు, **David Daiches** లాటి సాహితీ విమర్శకునికే మెదడుకు మేత అయి కూర్చుంది. Spontaneous overflow అంటే వెల్లువగా పెల్లుబకడం అన్నమాట. అవీ powerful feelings. అంటే భావోద్వేగం కలగగానే కట్టలు తెంచుకు పైకి చిమ్మాలి అని మనం ఊహిస్తుండగానే emotions recollected in tranquility అంటాడు. ఈ నిర్వచనంలో ముందు భాగాన్ని కచ్చితంగా contradict చేసే condition ఇది. Emotions recollected in tranquility అట! అంటే powerful feelings ఎగదంతోన్నా ఆ ఉద్వేగాలు ప్రశాంత స్థితిలో తిరిగి పునశ్చరణ చేసుకుని బహిర్గతం చేయాలంటాడు. అంటే దేన్నైనా చూడగానే ఉద్వేగపడి కవితాగానం చేసేయడమా? లేక తీరుబడిగా plan చేసుకుని ఉద్వేగాన్ని క్రమపరుచుకుని ప్రశాంతంగా, భావాతీతంగా గానం చేయడమా? ఏది కవిత్వం? అనేది తేల్చులేక పోయాడు. **Words Worth** అన్నది **David Daiches** యొక్క వ్యాఖ్యానం. అలాగే child is the father of man అంటూ (Immortality ode లో) స్వర్గంనించే మనం అంతావచ్చాంకనుక శైశవంలో మనకు స్వర్గంతాలూకు జ్ఞాపకాలు ఇంకా గ్రీన్ గా మనలో వుంటాయనీ, పెరుగుతోన్న కొద్దీ మన దైవ సంబంధమైన జ్ఞాపకాలమీద మనం నేర్చే జ్ఞానం అనే పాఠాలు కప్పి మనం క్రమంగా భగవత్ సానిహిత్యానికి దూరం అవుతున్నామనీ, శిశువు కన్న పెద్దవారే దైవానికి హరంగా వుంటారని, మనం జ్ఞానంపెరుతో నేర్చుకుంటోన్నది నిజానికి అజ్ఞానమేననీ ధృవీకరించాడు. ఇదిమామూలు మేధకి అందే సాధారణ విషయం కాదే! తనను కాను High priest of nature గా అభివర్ణించుకున్నాడు. **Samuel Taylor, Coleridge** కీ **Words Worth** కీ బేదాభిప్రాయాలు కలిగినప్పుడు వారిద్దరి కలం యుద్ధం మహాపసంధుగా సాగింది. If a child is better than a man అన్నదానిని వెక్కిరిస్తూ Animals are better than children. An animal is better than Words Worth అంటూ **Coleridge** ఎద్దేవా చేశాడంటారు. పద్యాలలో

పాతమాటలు వాడతారని అనుకున్నాం కదా! *Shakespeare* నాటకాలలో కూడా poetic dictionనే వాడతాడు.

"an" అనేమాటని "and if" అనే అర్థంలో వాడతాడు. ere అనే before అనేదానికి సమానార్థకం. మనం మహాకవుల రచనల్ని చదువుతోన్నప్పుడు కొన్ని మాటల original words మనకి తెలుస్తాయి. మనకి innocent అనేమాటతో పరిచయం వుంది. అది nocent అనే పదానికి వ్యతిరేక పదం అని మనకి తెలియదు. *Milton* తన *Paradise Lost* లో nocent అనే original మాటని వాడేడు. అలాగే Pandamonium అనే పదాన్ని సృష్టించాడు. *Keats* మహాకవి leaden, eyed, despairలాటి phrasesని సృష్టించాడు. మొత్తం Poetic diction గురించి ఈతక్కువ అవకాశంలో వివరించడం సాధ్యం కాదు. Poetic diction Prosaic diction కన్న కొంత భిన్నంగా వుంటుంది. అని తెలుసుకోవాలి. అయితే నవీన కాలంలో సామాన్యంగా మనం మాట్లాడుకునే లాటివ్యవహారభాషలోనే వ్రాయడం జరుగుతోంది. అల్లిక జిగి బిగి కోసం కొంత కృత్రిమంగావున్న Poetic dictionని వాడడం జరుగుతుంది.

Diction అంటే ఏమిటో తెలిసిందని అనుకుంటా ! Dictionary తెలుసుకదా ! Diction వున్నదే dictionary. అంటే Diction అనగా words అని తెలిసిపోయింది కదా! Dictionary లు వ్రాసేవారిని Lexicographers అని కూడా అంటారు. Lexicon అనగా కూడా dictionary యే !

అలంకారాలు Figures of Speech

మాటలకే, సూటిగా కుండబ్రద్దలు కోట్టినట్లు యదార్థంతో వాడబడే లక్షణం వుంది. అలాగే అందరూ మాట్లాడేసుకుంటే వ్యవహారాలు చప్పగా, ఉప్పగా సాగుతాయి. కాస్త రంజుగా, అందంగా సాగాలంటే ఈ మాటలనే గాడిమల్లించి మెదడుకు పదునుపెట్టేలా నేర్పుగా ప్రయోగిస్తూ వుంటారు. వీటినే అలంకారాలు అంటారు. “యదార్థవాదిని, నేను చాలా భోళామనిషిని, ఉన్నదున్నట్టు మాట్లాడడం నా కలవాటు” అని గొప్పచెప్పకునే వారిని నమ్మవద్దు. కుండలు బ్రద్దలకొట్టే వారిలో కూడా ప్రమాదం దాక్కుని వుంది అని హెచ్చరిస్తాడు **Shakespeare**. అలాగే అతిగా అందమైన, కృత్రిమమైన భాషని, అలంకారాలు దట్టిస్తూ మాట్లాడేవారిలో insincerity వుంది సుమా! తస్మాత్ జాగ్రత్త అంటాడు **George Bernard Shaw**.

సరిని నమ్మేది? ఒకరేమో “తెంటే గారెలే తినాలి, వింటే భారతమే వినాలి” అంటూంటే “తినగా తినగా గారెలు కనరక్కేయి” అని వేరొకరు అంటున్నారు. అంతకీ గారెల్ని తినమందామా? వద్దందామా? తినాలి, తినరాదు. ఒక్కవిషయం గుర్తుంచుకోండి మానవనైజం అనేదాని విషయంలో generalizations పని చెయ్యవు This is to certify అంటూ ఎవరికీ పడితే వారికి యోగ్యతపత్రాలు ఇచ్చేయరాదు. ‘అతిసర్వత్ర వర్ణయేత్! సరే వాడడమూ మానడమూ దేవుడెరుగు అనలు అలంకారాల్ని గురించి తెలుసుకుందాం. అతిముఖ్యమైనవి, తరచు కనబడేవి ఇవి 1. Metaphor 2. Simile 3. Synacdoche 4. Metonymy

5. Personification 6. Apopstrophe 7. Allegory 8. Antithesis 9. Climax 10. Anticlimax 11. Irony 12 Epigram 13 Hyperbole 14. Rhetorical question 15. Transferred Epithet 16. Litotus 17. Paradox 18. Pun 19. Alliteration 20. Identical assertion 20. Zeugma 21. Innendo 22. Periphrasis 23. Aposiopesis 24. Pathetic fallacy 25. Allusion.

1. Metaphor

దీనినే Implied Simile అని అనవచ్చు. దీనిని “రూపకాలంకారం” అంటారు. రెండు వస్తువులను పోల్చడం దీని లక్షణం. సూటిగా ఇది దానివలెనున్నది అనే బదులు ఇది అదే అనేయడం. అంటే as, like లాటి మాటలు లేకుండా పోల్చడం. ఈ పోల్చడం కూడా ఒకేరకం వస్తువులను కాకుండా with different things having at least one common factor తో పోల్చడం. కనుక పిల్లని పులితో పోల్చడం అలంకారం కాబోదు.

Eg. 1 Yet all experience is an arch where through

Gleams that untravelled world whose margin fades

Forever and forever when I move

-Tennyson

Eg. 2 Suddenly one by one the infinite meadows of heaven

Blossomed the lovely stars, the forget me nots of the angels

-H. W. Long Fellow

Eg. 3 An aged man is but a paltry thing

A tattered coat upon a stick, useless.

Soul clap in hands and sing, and louder sing

For every tatter in its mortal dress

-Lord Byron

Mixed Metaphor: ఈ Metaphors లో కొన్ని గజిబిజికి దారితీసేలాటి ప్రయోగాలు వుంటాయి. అలాటివి తప్పడు ప్రయోగాలుగా రూపొందినా రూపొందవచ్చు.

Eg. Hope, the balm of life, darts a ray of light in the thickest gloom.

Hope .. జీవితానికి అనునయం కలిగించేదిగానూ చీకటిని చీల్చేదీపంగానూ వాడబడింది.

Sustained Metaphor: రూపకాన్ని వరస రూపకాలతో పాడిగించడం.

A wild where weeds and flowers shoot. It is a garden that tempts us with its forbidden fruit. (wild అంటే అడవి)

Decayed Metaphor: Metaphor వాడుకలో నర్వసాధారణ ప్రయోగంగా మారిపోవడం.

(1) He fell into debts

ప్రతి Metaphor సూతనంగా ప్రయోగించినప్పుడు అపురూపం, అపూర్వం అయివుంటుంది. అందరికీ బాగా నచ్చుతుందికూడా. అయితే బాగున్నదానిని మళ్ళీ మళ్ళీ వాడడం మానవ దౌర్బల్యం. అయితే పాడిందే పాటగా, వాడిందే వాడుతోంటే అది అరిగిపోయి తన “అలంకారత్వాన్ని కోల్పోయి కొత్త కొత్త పదాలు సృష్టించ బడతాయి. అదే భాషాపరిపుష్టికి కీలకం. అప్పుడది ‘అలంకారం’ అవడం మానేసి సామాన్య పదంగా స్థిరపడిపోతుంది. అప్పుడు కవులు తిరిగి కొత్త కొత్త Metaphorical expressions కోసం పరుగులు తీస్తారు. అందుకే "Poets are the

unauthorised legislators of the language" (కవులే భాషా నిర్మాణంలో అనధికార శాసన కర్తలు అన్నాడు **Shelley**).

2. Simile: Simile లో ఒక వస్తువుగాని ఒక చర్యగాని మరొక 'దానివలె' (as like లాటి మాటల ప్రయోగంతో) ఉన్నదని ఆపాదించడం. ఈ క్రింద నుదహరించిన **Shelley** మహాకవి వ్రాసిన linesని చూడండి.

Life, like a dome of many coloured glass,

Stains the white radiance of eternity

(జీవితం రంగురంగుల అద్దాలు పొదిగిన 'డోమ్' లాగ జీవితమనే ఉజ్వలమైన శ్వేత కాంతిని మకిల పరుస్తోంది) **Sylvia Plath** అనేకవి అప్పుడే పుట్టిన శిశువును, అతని రోదననీ నేలమించి పైకెగిరే బుడగలతో పోలుస్తాడు

-- -- -- And now Cry

Your handful of notes

The clear vowels rise like balloons.

-Sylvia Plath

ఒక కొమ్మనుండి ఏపిల్ పండు భూమిమీద పడేటప్పుడు దూరంగా వుండే దాని నీడ భూమిని తాకితాకగానే వెంటనే వచ్చి ఏపిల్ పండు క్రింద చేరడాన్ని, క్రీకెట్ ఫీల్డర్ పైకి ఎగిరిన బంతిని పట్టుకోవడానికి పరిగెత్తుకు వచ్చే సందర్భంలో బంతిని ఏపిల్ పండుతోను, ఫీల్డర్ని దాని నీడతోను పోలుస్తాడు - ఒక యువకవి. ఇలా metaphorsనీ similesనీ నూతన రీతుల్లో వాడుకోడాన్ని imageries అని కూడా అంటారు imagery కవిత్వాలకీ కవులకీ ప్రాణం.

Metaphor, simile లనివాడడంలో కొన్ని తీసుకోవలసిన జాగ్రత్తలు:

పద్యాలలో వాడుతోంటే హర్షధ్వనాలు వస్తున్నాయి కదా అని ఉపన్యాసాల్లోనూ, సంభాషణల్లోనూ, గద్యరచనల్లోనూ వీటిని వాడకండి.

ఈ అలంకారాలను వాడేది పాఠకులకు ఆ విషయంమీద అనురక్తి కలిగించడానికేగాని స్వోత్సర్వకోసంకాదు. ఈ అలంకారాలు సహజంగా కవి హృదయాంతరాళాల్లోంచి రావాల్సేకాని కృత్రిమంగా కావాలని అతికించి నట్టుండ కూడదు.

ఈ అలంకారాలు వాడినతరువాత ఒకసారి సరిచూసుకుని మనం అనుకున్న విధంగా చదువరికి అందుతున్నాయో లేదో చూడడం అవసరం అందు కోసం:

(ఎ) ప్రయోగించబడిన metaphor or simile వల్ల చదివేవారిని రంజింప చేస్తోందా వాడిన పోలికలనే వాడితే బోర్గా ఫీల్ అవుతున్నారేమో చూసుకోండి.

(బి) వాడేపోలికలు, విషయంలోంచి సహజంగా పుట్టుకురావాలే కాని ప్రాసకోసం కూసుగాడా అన్నట్టు వుండరాదు.

(సి) Imagesని వాడేటప్పుడు అవి చిరపరిచితమైన విషయంమీదనైతే అవగాహన అయి చదువరులే enjoy చేస్తారు. అలా కాకుండా ఇలా వాడడంలో నా ఉద్దేశ్యం ఏమంటే అని కవిగారే లేచి మైకుముందుకి వచ్చే పరిస్థితి ఉంటే ఆ metaphorని వాడకండి.

ఒకాయన " Sombdy is playing scales down the road

The notes fly like birds that coo " అని రాశాడనుకోండి.

కవి భావన మీకేమైనా అర్థమయిందా? "Scales" అనేమాట harmonium reedsకి సంకేతాలు. Playing అంటే ఎవరో సంగీత వాద్యాన్ని వాయిస్తున్నారనీ, explain చేస్తే ఎంత బాగావుంది. ఈ పోలిక? అనిపిస్తోంది. ఇలాటి వాటిని Far fetched images అంటారు. ఈ కవి భావనని చూడండి-

"Singing birds so sweet

Are sold in the market for people to eat ".

నూటిగా ఘాటుగా వుంది ఇక్కడకవి భావన. పక్షులు పాడడం ఒక

Imageryయే! Sweet అనేమాట రుచికి సంబంధించినదే! అయినా sweet అనేమాట ఇక్కడ సంగీత పరంగా ఉపయోగించబడింది.

బాగున్నాయికదా మెచ్చుకుంటున్నారు కదా అని metaphorsనీ similesనీ మీ రచనల్లో దట్టించకండి. అటువంటి రచనల్ని చూసి గాభరాపడిపోవడమో, వాటిని వెటకారంగా చదవడమో చేసే ప్రమాదం వుంది.

సుదీర్ఘమైన Metaphors విసుగెత్తిస్తాయి. అప్పుడు 'అసలు' మరుగునపడి 'పెసలు' కలుపుమొక్కల్లా పెరిగి అసలుని మింగేసే ప్రమాదం వుంది.

3. Synacdoche : ఈ figure of speech లో part for the whole, whole for the part చేత సూచించబడుతుంది. ఇవి ఒక విధంగా, Mataphorలో ఇది ఒక రకమే.

Eg. I have procured thee, Jack, a charge of foot,

- Henry IV

Foot అనేమాట soldiersకి పర్యాయపదంగా వాడబడింది.

4. Metonymy దీనికి Synacdocheకి పెద్ద బేధం పాటించబడదు.

Eg. Princes and Lords may flourish or may fade,

A breath can make them, as a breath has made.

- Oliver Gold Smith

5. Personification : ఈ అలంకారంలో జీవంలేని వస్తువులకీ, భావాలకీ; మానవవైజుల్నీ, లక్షణాల్నీ ఆపాదిస్తూ చెప్పబడుతుంది.

Eg: The sea that bares her bosom to the moon

- William Words Worth

6. **Apostrophe**: ఇదీ personification లాటిదే. అయితే ఇది మనుష్య భావనతోనే, ఒక జీవరహితమైన వస్తువునీ, భావననీ.. సంబోధించడం.

Eg. 1. Who hath not seen thee oft amidst thy store?

ఇందులో **Keats** Autumn అనే season ని సంబోధిస్తున్నాడు.

2. O ! wild west wind, thou breath of autumn's being

-Shelly

3. Busy old fool, unruly son,

Why dost thou thus

Through windows and through curtains call on us ?

- John Donne

7. **Allegory**: Abstract విషయాలని సూచించడానికి కథని ఒకసాధనంగా వాడడం! కథలో అంతర్లీనంగా కథ వుంటుంది. ఇది proseలో ఎక్కువ వాడతారు.

Faerie Queenne అనే కావ్యాన్ని allegoryగా వ్రాశాడు **Edmund Spenser**.

Aurabindo వ్రాసిన **Persues the Deliverer** అన్నది భారత స్వాతంత్ర్యోద్యమం మీద వ్రాసిన Allegory అంటారు.

8. **Antithesis** : ఈ అలంకారంలో వ్యతిరేకమైన మాటల్ని phrasesనీ, clausesనీ, ప్రక్కప్రక్కనే ప్రయోగించి కావలసిన effectని సాధించడం. ఒక్కొక్కప్పుడు sentencesని కూడా ప్రయోగించవచ్చు.

Eg. Our very hopes belied our fears

Our fears our hopes belied

We thought her dying when she slept,

And sleeping when she died

- Thomas Hood

9. Climax : ఆరోహణక్రమంలో మాటల్ని, phrasesనీ, clausesనీ, sentencesనీ అమర్చడం తద్వారా చెప్పదల్చుకున్న అసలు విషయానికి పరిపుష్టిని కలిగించడం

Eg. Some are born great, some achieve greatness and some have greatness thrust upon them.

- *Shakespeare*

10. Anti climax (Bathos) : ఇది అవరోహణక్రమంలో చెప్పడం. చివర బిగ్గినది చాలా weak idea అయితే (bad senseలో) దానిని bathos అంటారు.

Eg. He is a great killer; he also kills bugs.

Anticlimax - Bathos ఒకటేగాని anticlimaxలో వరసగా అవరోహణంలో విషయాల్ని చెప్పి చివరికి ఒక suspense లేక humorousగా కాని comic గా కాని ముగించడం.

Eg. The chief Justice was rich, quiet and infamous

- *T. B. Macaulay*

Polygamy may well be held in dread

Not only as a sin, but as a bore

- *Lord Byron*

11. Irony : Irony లో ఉపయోగించిన మాటలకు అసలు అర్థం ఒకటైతే టిటో దానికి సరిగ్గా వ్యతిరేకర్థం స్ఫురించేలా ప్రయోగించడం. ఒక మోసగాణ్ణి gentleman అనడం, దొంగని an intelligent man అనడం, లంచగొండిని జాయింటీ పరుడనడం Ironical expressions. అయితే దీనిని తెలివితక్కువగా ఉపయోగిస్తే misfire అయే ప్రమాదం వుంది. మనం అమాయకంగా, ironyగా ఉండాలి ప్రశంశించినా అవతలివాడు అతితెలివైనవాడై దీనిని ironyగా గ్రహించినా ప్రమాదమే! ఇది చాలా అరుదుగా, నేర్పుగా ప్రయోగించవలసిన figure.

12. Epigram: ఇది వినగానే శుద్ధ అనంబద్ధం అనిపించేలాటి పరస్పర విరుద్ధభావాన్ని కలిగించే ప్రయోగం.

"Child is the father of man". ఈ భావాన్ని **Words Worth** దిగివచ్చి వివరిస్తేనే అర్థమవుతుంది. ఇంతకీ "దీని భావమేమి తిరుమలేశ?" Father అనగా ఒక దానికి కారణభూతమైనవాడు అనే అర్థంలో అవగాహన చేసుకుంటే చిక్కుముడి విడిపోతుంది. man అనగా వ్యక్తికి అతనిలో వికసించిన భావాలకీ మూలం శైశవ దశయే కనుక child, man కి father అనగా మూల కారకుడు అని అర్థం. ఇలాటివే మరికొన్ని ప్రయోగాలు చూద్దాం.

- Eg:**
1. The only thing we have to fear is fear itself.
 2. There is nothing new, except what is forgotten.
 3. That government is the best, which governs not at all.

13. Hyperbole: ఇది కూడా ఒక రకపు Metaphor యే. అయితే దేనిని గురించి మనం మాట్లాడుతున్నామో దానిని చాలా ఎక్కువ చేసి చెప్పడం. దీనినే ఉత్త్రేక్ష అంటారు. ఇది సాధారణంగా హాస్యం కలిగించడానికి ఉపయోగిస్తారు. ఇందులో sincerity తక్కువగా వుంటుంది. Hamlet Opheliaకి ఉత్తరం రాస్తూ

" Doubt thou the stars are fire;

Doubt that the sun doth move

Doubt truth to be a liar

But never doubt that I love." అని వ్రాశాడు.

పైగా ఒక stage లో

" I lov'd Ophelia forty thousand brothers

Could not with all their quantity of love

Make up my Sum..."

Be buried quick with her, and so will I;
 And , if thou prate of mountains, let them throw
 Millions of acres on us, till our ground
 Singeing his prate against the burning zone
 Make Ossa like a wart! Nay, an thou'lt mouth
 I'll rant as well as thou" అంటాడు.

- Hamlet

ఒకాయనకి hyperboles వాడడం అలవాటట. భార్య నువ్వు అతిగా వెళ్ళినప్పుడు కాలు తొక్కుతాను సరిచేసుకో అందట. అమెరికాలో ఇళ్లనివర్తిస్తూ 20 మైళ్ళ పాదపు 10 మైళ్ళ వెడల్పు అంటోందగా భార్య కాలుతోక్కిందట! వెంటనే 10 అంగుళాల ఎత్తు అన్నాడట!

14. Rhetorical Question : ఈ figure ఒక ప్రశ్నరూపంలో వుంటుంది. ప్రశ్నే జవాబుగా వేయబడుతుంది.

Shall not the Judge of all earth do Justly? అంటే దేవుడ న్యాయం చేస్తాడు అని చెప్పడం అన్నమాట.

15. Transferred Epithet : Adjectivesని వర్ణించేపదానికి కాకుండా దానికి సంబంధించిన ఇంకొకపదానికి వర్ణించేలా ప్రయోగించడం. అయితే అర్థం చేసుకునే వాళ్ళ కవి ఏ భావంతో ప్రయోగించాడో అలాగే అర్థం చేసుకుంటారు.

Eg: In all the silent manliness of grief

In all the glaring impotence of dress

-Gold Smith

16. **Litotus:** ఒకటి అవును అని చెప్పడానికి దానికి వ్యతిరేక పదాన్ని ఉపయోగించి కానిది కాదు అని చెప్పడం. వాడుదైర్యశాలి అనడానికి He is not a coward అనడం

He is no fool, not unknown to fame.

He has been wristed by no common deliver from the grasp of no common foe

- T. B. Macanlay.

17. **Paradox:** రెండు పరస్పర వ్యతిరేక భావములను ప్రక్కప్రక్కనే వ్రాసి ఒక సత్యమును చెప్పడానికి ఈ Figureని ఉపయోగిస్తారు.

Eg. 1. Art lies in concealing art

2. Freedom can be enjoyed by curtaining freedom.

18. **Pun:** ఇది చాలా interesting Figure ఒకే మాటకు రెండు అర్థాలు స్ఫురించేలా వాడడం చాలా నవ్వు పుట్టిస్తుంది. దీనిని equivocation గా కూడా ప్రయోగిస్తుంటారు. ఒకాయన There is no God అన్నాడట. వెంటనే స్వామి వివేకానంద Yes you are right; There is, know God అన్నారట. అలాగే He wept for a second. అంటే ఒక సెకండ్ సేపు ఏడ్చాడని, కాదు రెండోదాని శం ఏడ్చాడని చెప్పుకోవచ్చు.

19. **Alliteration :** ఇది శబ్దాలంకారము

Eg. Free, frank, fearless, first

Money makes many things లాటివి.

20. **Identical Assertion:** ఒకే పదం మీద play చేస్తూ కావలసిన ప్రయోజనాన్ని సాధించడం

Eg: Rule is a rule for all.

Truth is truth

Dr Radha Krishnan ఇది నిజము, సత్యము అని నిర్ధారించడానికి ఇలా అంటూ వుండేవారట

"What I said is true, not more or less than true. Exactly true

T... R.. U.. E. (విడిగా spelling కూడా చెప్పేవారన్నమాట !)

21 Zeugma : ఒకే క్రియతో రెండు nounsని కలిపివాడడం. అయితే ఒక్కొక్క nounతో ఆ క్రియ ఒక్కొక్క అర్థాన్నీ ఇస్తుంది.

Eg: He left in tears and a bath tub.

22. Innendo: ఈ figureని చాలా సున్నితంగా విమర్శించడానికి వుపయోగిస్తారు.

Eg: I want to die without the help of a doctor

ఒక ఘనచరిత్రగల వనిత చనిపోయిందట ఆమె సమాధిమీద (epitaph) ఇలా రాశారట. At last she sleeps in peace, alone అని.

22. Periphrasis లేక Circumlocation: దొంకతిరుగుడుగా విషయాన్ని

Eg: The father of the nation, the apostle of peace was shot at by Godse.

23. Aposiopesis: సగం చెప్పి మిగతాది మింగేయడం. అయినా అర్థమయి పోతుంది.

Eg: I will have such revenges on you both

That all the world shall ...

ఇవి " King Lear కోపంతో అంటూన్నమాటలు.

24. Pathetic Fallacy : ఇదీ ఒకరకపు personification లాటిదే.

Eg: The moon showered pity on the departed lovers

25. Allusion: ఒక పూర్వవృత్తాంతమును గుర్తుచేయుమాటతో ఒక భావమును సూచించుట

Eg: He is a prodigal son అనగానే బైబిల్లోని తప్పిపోయిన కుమారుని కథ సూచించబడుతోంది.

Paraphrasing

Paraphrasing అనే ప్రక్రియ poetryని అర్థం చేసుకోడానికి ఒక ముఖ్యమైన సాధనం. 'Paraphrase' is derived from the Greek. It simply means an "equal sentence". దీనిని restatement of the sense of a passage in other wordsగా గాని, ఈయబడినదానిని 'the reproduction of a given passage in one's own natural style in its fulness' అనిగాని నిర్వచింపవచ్చు.

"Poetryని appreciate చేయడానికి paraphrasing అవసరం ఏమిటి? అని ప్రశ్నించవచ్చు. Summarising precis writing are different from paraphrasing. Paraphrasing has mainly two purposes to serve.

(1) Paraphrasing is a good test for the ability of a reader in understanding a poem or a piece of prose. He has to re-state in his own natural idiom or style. It serves as a training in the art of expressing what one wants to say simply, clearly and directly. It helps for intelligent reading and lucid expression.

(2) Paraphrasing helps as a valuable method of explanation. Now a days we find many text books of writers like *Shakespeare, Milton* and others with paraphrasing versions, (side by side with the original

texts) ఇంగ్లీషు పద్యాల్ని అవగాహన చేసుకోడానికి, అభినందించడానికి, అనుభవించడానికి paraphrasing అవసరమా? దానివల్ల poetry నించి ఆశించిన అందచందాలు, ప్రత్యేకమైన effects, స్పందించే లక్షణం ఇవన్నీ ఈ paraphrasing వల్ల చప్పుబడిపోవా. ఇది సరియైన విధానమేనా అని అడిగితే, నిష్కర్షగా చెప్పాలంటే అంతేమరి. నీ మాటలు నా మాటలుగా, నా భాషగా, భాషాంతరీకరణం చేసినప్పుడు అవి చెప్పదల్చిన 'కవి' చెప్పినంత మార్గవంతో హృదయస్పందన కలిగించలేవు; ఇది అక్షరాలా నిజం. అయితే పద్యాన్నీ అర్థం చేసుకోకుండా దానిని నీ మాటల్లోకి (నీ భాషలోకి) తర్జుమా కాకుండా ఉన్నది ఉన్నట్టుగా అనుభవించ గలిగితే అంతకంటే అదృష్టం మరి ఉండదు. అయితే కీట్సు హృదయం, షెల్లీ హృదయం, బ్రౌనింగ్ హృదయం, రాబర్ట్ ఫ్రాస్ట్ హృదయం, నీ హృదయం ఒకలాగే స్పందించవు. అయినా వారిని అర్థంచేసుకుని వారి హృదయాలలో ప్రవేశించాలంటే వారేమంటున్నారో అది నీ భాషలో (ఇంగ్లీషు అయినా నీకు వచ్చిన ఇంగ్లీషులో) అర్థంకావాలి. అలాటి ప్రయత్నమే ఇది. నీ అంతట నీవుగాని, మరియొకరి సహాయంతో గాని నీవు ఆ పద్యాన్నీ నీ పద్ధతిలోకి తర్జుమా చేసుకోగలిగితే, నీకు మొదట పద్యం, దాని భావం, దాల్లో విషయం అర్థం అవుతాయి. అదే appreciation కి దారితీస్తుంది. అప్పుడేనీవు poetry ని enjoy చేయగలుగుతావు. అందుకే poems ఎలా paraphrase చేసుకోవాలో అందిస్తున్నాం.

How is paraphrasing different from summarising and precis or expansion?

While summarising we can just give the summary of the poem (or passage). We need not give all the details. But in paraphrasing nothing given in the original should be left or nothing should be added which is not found in the original. In expansion we can do this. Precis is reducing the given passage into one - third of its length.

We should note one more thing. Paraphrasing poetry is different from paraphrasing a prose passage; because poetry has peculiarities of its own. Paraphrasing a poem is difficult also.

ఒక భాషలోని పద్యాల్ని మరోభాషలోకి తర్జుమా చెయ్యడంలాగానే పద్యాన్ని paraphrase చేయడం కూడా కష్టం. పద్యానికి ప్రత్యేకమైన అందాలు, ప్రత్యేక తరహా భాష, ప్రత్యేకమైన వాక్య నిర్మాణం వుంటాయి. శబ్దసౌందర్యం వుంటుంది. దీనిని గద్యంగా paraphrase చేయడంలో ఈ అందాల్ని, సౌలభ్యాన్నీ అన్నిటినీ త్యాగం చేయవలసి వస్తుంది. పద్యంలోని ముఖ్య ఆకర్షణ దానిలో అంతర్లీనంగా వుండే సంగీతం. rhyme, rhythm మొదలైన వన్నీ పద్యానికి వున్న అదనపు ఆకర్షణలు. Paraphrasingలో వాటినన్నిటినీ వదిలేయవలసివుంటుంది. Paraphrasingలో దాల్చాని భావార్థమే ముఖ్యం అవుతుంది. కవితలకి భావం మాత్రమేకాక పైన పేర్కొన్నవన్నీ ముఖ్యం అవుతాయి. అయితే పద్యాల్ని (కవిత్యాన్ని) అర్థం చేసుకోడానికి paraphrasing అనే ప్రక్రియ చాలా ఉపయోగకారి. అయినా ఈ క్రిందనుదహరించిన ఇబ్బందులు వుండనే వున్నాయి.

(a) **Words** : Words in poetry are specially chosen. Poets use words that are no longer in use in our daily speech and colloquial speech. Some brief forms of words are used for longer words. In paraphrasing all such words have to be replaced by proseic words. However , modern poets generally avoid using such words.

Eg: an = and if; O'er = over; oft = often eve = evening;
morn = morning; bough or bower = branch of a tree;
ere = before; chide = scold; well-nigh = almost ;
Quoth = said; albeit = although ; brand = sword;

Cot = cottage ; **Colt** = horse; **of yore** = in the past;

Perchance = belike & **haply** = perhaps ;

repair and **wend** = go; **sire** = father **dame** = lady;

methinks = it seems to me ;

whilom = while; **eke** = also **Ye** = you, **thou** = you;

thine = your(s); **three** = You (నిన్ను) **hast** = has, **art** = are;

giveth, taketh, readeth, hath etc = gives, takesreads, has .

ఇలా ఇంకా చాలా వస్తూంటాయి. ఆయా మాటలు వచ్చినప్పుడు వాటి equivalentsని వుపయోగించి paraphrase చేసుకోవాలి.

(b) **Syntax (Word order)** Poets change the word order of sentences keeping their poetic needs. while paraphrasing we have to resort to the normal grammatical word order .

" Breaths there the man, with Soul so dead

Who never himself hath said

This is my own, my native land?"

In paraphrasing this has to be written as .. He who never feels within himself the thrill of his native land is equal to a dead one.

If we can successfully give the prose order of a verse, it almost makes a good paraphrase. Sometimes the mere poetic text may not be sufficient to make complete grammatical sentences. We may add words here and there to complete the grammatical construction where necessary. These should be put with in brackets.

Nightingales

Eg: Beautiful must be the mountains whence ye come;
And bright in the beautiful valleys the streams where from
ye learn your song:
Where are those starry woods? O might I wander there
Among the flowers, which in that heavenly air
Bloom the year long!

Paraphrase : O nightingales, you must have come from the mountains. They must have been very beautiful. The beautiful valleys where through the streams flow must have been bright and that you must have learnt your songs from them. The woods are full of flowers which resembled stars. The poet would like to wander among the flowers which bloom (through the) whole year breathing the heavenly air .

(c) Flowery and ornamental language: Poets often use flowery language . It should be simplified in prose.

" Now the golden morn aloft
Waves her dew - bespangled wing
With vermil cheek and whisper soft
She woos tardy spring"

Paraphrase: In the morning sun, the bird with her dew - decorated wings, which shone like vermil cheeks flew aloft into the air . It was spring season.

(d) Rhyme and Rhythm have no place in prose. So they have to be avoided in paraphrasing.

Special hints:

(a) Direct and Indirect speech : In paraphrasing we may use both direct and indirect speeches. If indirect speech is not definitely required, better to use direct speech.

(b) Metaphors have to be converted into similies

Eg: "The lovely stars, the forget-me-nots of heaven"

This might be paraphrased as the lovely stars are like the forget-me-nots of heaven.

In some cases we may even drop the metaphor and give the literal meaning. For example **Keats** says "Much have I travelled in the realms of gold" Here, it may be noted that **Keats** does not refer to his travels. He is only telling us about his reading books. So it may be paraphrased as

"I have read classical literature extensively".

(c) Avoid abstract forms and replace them by concrete forms.

Eg: Let not ambition mock their useful toil may be paraphrased as:

Ambitious men should not look down upon the useful labour of the poor peasants.

(d) Rhetorical Questions should be converted into direct statements or negative statements.

Eg: " Does in this Caesar seem ambitious?" may be paraphrased as Caesar is never ambitious in these matters.

(e) Exclamatory sentences must be turned to plain statements

Eg: What a beautiful flower !

may be paraphrased as " It is a very beautiful flower .

(f) Avoid " thou " and replace it by " you " in the second person. So also " Thy " should become " your ", " thine " "yours", " Thee " " your"

Paraphrasing చేసేటప్పుడు పాటించవలసిన విధానం.

1. దేనికైనా ముఖ్యం మనం దేన్ని paraphrase చేస్తున్నామో దానిని ఆర్థం చేసుకోడం. అర్థంకాని (లేని) చదువువ్యర్థం. ఒకేసారి చదివి paraphrase చేయబూనకండి. నెమ్మదిగా రెండుమూడు సార్లు చదవడం అవసరం. మొదట చదివేటప్పుడు మొత్తం మీద ఏమి చెప్పదల్చుకున్నాడు అనే దృష్టితోను, రెండుమూ సార్లు చదివేటప్పుడు కవి వివరాలను దృష్టిలో వుంచుకుని చదవండి! అవసరమైతే దానిని సారాంశాన్ని రాసుకుని పరిశీలించండి. ఏదీఏమైనా పూర్తిగా ఆర్థం కావడం ముఖ్యం. సాధన, భాషమీద అధికారం దీనికి ముఖ్య సాధనాలు.

2. అర్థమయిందికదా! ఇప్పుడు సులభమైన సరళమైన ఇంగ్లీషులో దానిని వ్రాయడానికి ప్రయత్నించండి!

3. ఏదేనా passageని మొత్తం అవగాహన చేసుకోవాలిగాని ముక్కనక్క - ముక్కగా వాక్యం వాక్యంగా రాసేయవద్దు. ఎందుకంటే కవితల్లో మొత్తంగా అవగాహన కాకపోతే, మొత్తంగా దారితప్పే ప్రమాదం వుంది.

4. ఒకసారి వ్రాసుకున్నాక మళ్ళీ ఆ వ్రాసిన దాని క్రమాన్ని మార్చుకోవచ్చు.

5. మహా వాక్యాలు నిర్మించకండి. చిన్న చిన్న వాక్యాలలో చెప్పదల్చుకున్నది 'నీటుగా చెప్పవచ్చు.

6. ఒక్కడ ముఖ్యంగా గమనించవలసినది ఒక విషయం వుంది. కవిత్య భాషలో ఒక మాట చేసేపనిని, ఆ మాటకు సమానార్థకంగా వున్న మరోమాట చేయలేదు. ఏమాటని ఎక్కడ, ఎప్పుడు, ఎలావాడాలో కవులకి మాత్రమే తెలుస్తుంది. Paraphrase చేసేటప్పుడు సాధ్యమైనంత వరకూ 'కవి' ఏ పదాల్ని ప్రయోగించాడో ఆ పదాలనే వాడడం ఉత్తమలక్షణం. 'కవి' వాడిన పదాలు మనకు కొరకు బడనివి అయితే సాధ్యమైనంత వరకూ ఆ భావపు సాగసు చెడకుండా కొంత సులభమైన పదాల్ని వాడడం మధ్యమ పద్ధతి. ఇచ్చిన పద్యంలో సులభగ్రాహ్యమైన పదాల్లే వాడబడివున్నా 'పిల్లి' ని 'మార్బాలంగా' paraphrase చేయబూనడం అధమమైన ప్రక్రియ Argument . అన్న పదానికి బదులుగా ratiocination అనీ, postpone కి procrastinate అనీ, fire కి conflagration అనీ, pain gone అన్నదానికి agony abated అనీ paraphrase చేసి నేను కవికన్న గొప్పవాణ్ణి అనిపించు కుందామని ప్రయత్నించి నవ్వుల పాలుకాకండి! భాషమీద పాగల్భ్యం వుండడం అవసరమే కాదనం

7. Paraphrase చేసేటప్పుడు మీ అభిప్రాయాలూ, మీ వ్యాఖ్యానాలు గుప్పించకండి. Be faithful to the text without omissions and commissions.

8. Indirect speechలో దేనినైనా paraphrase చేయవలసివస్తే ప్రతి వాక్యానికీ ఒకసారి The poet says that అనికాని, The poet further says అనికాని, According to the poet అనికాని వ్రాయనక్కరలేదు. మరీ అవసరం అనుకుంటే మొదట ఒక్కసారి మాత్రం The poet says అని ప్రారంభించి తరువాత వాక్యాలు మామూలుగా indirectలో వ్రాసేయండి సరిపోతుంది.

ఈ అష్టవిధ సూత్రాల్ని పాటిస్తే ఒక మంచి paraphraser కాగలుగుతారు. ఇప్పుడు కొన్ని మాదిరి paraphrasesని పరిశీలిద్దాం.

Eg: 1 Lives of great men remind us

We can make our lives sublime

And, departing, leave behind us,
Foot prints, on the sands of time;
Foot prints, that perhaps another,
Sailing o'er life's solemn main;
A forlorn and shipwrecked brother:
Seeing, shall take heart again.

Paraphrase: The lives of great men remind us (that) we can make our lives sublime (= noble). Like those great men we too can leave our great deeds behind us as models to others, just as those who walk in the sand leave their foot prints and guide others to walk in the right direction. Just as the foot prints help ship-wrecked sailors to reach some estimation our lives should guide and help others.

Stopping by the woods on a snowy evening

2 Whose woods are these I think I know

His house is in the village though

He will not see me stopping here.

To watch his woods fill up with snow.

My little horse must think it queer

To stop without a farm house near

Between the woods and frozen lake

The darkest evening of the year.

He gives his harness bells a shake.

To ask if there is some mistake

The only other sound's the sweep

Of easy wind and downy lake.

The woods are lovely, dark and deep

But I have promises to keep,

And miles to go before I sleep

And miles to go before I sleep

- Robert Frost

Paraphrase : *Robert Frost* once on a snowy evening stops by the woods (= a small forest or a grove) He thinks that he knows the master of these woods. His house must be in a nearby village. Even then he will not see the man stopping there and watching the trees in the forest which are filled up with snow.

His little horse which must have thought that it is strange that the traveller should stop there. There is no farm house nearby between the woods and the frozen lake. Moreover, it is the darkest evening of the year.

The horse as if making an enquiry if he had made a mistake in stopping there shakes its harness bells. The Other sounds that can be heard or the sound of the sweeping wind and that of the downy flake.

The woods are very lovely. They are thick with leaves and deep

with numberless rows of trees. The poet was attracted by their loveliness and wanted to stay there. But he is aware of his goal. He promises some one to meet before bed-time. He has to keep his promises.

Eg: 3 Then a herald was sent....

" Hail brave and warlike prince!

Thy generous rival bids thee cease

Behold there flies the flag,

That lulls dread war, and wakens peace!"

.....

King Porus boldly went

Where midst the gay and flittering crowd

Sat god - like Alexander...

"How should I treat thee? " ask'd

The mighty king of Macedon

'Ev'n as a king', replied

..... Ind's haughty son

The Conqu'ror pleas'd

Him forth released

Thus Ind's crown was lost and won.

- *Madhusudhan Dutt*

Paraphrase : Then a herald (= messenger) was sent He greeted the king in glorious terms said. " your generous rival wants you to stop

war. See, the flag of peace flies and the war subsides... King Porus went boldly amidst the happy soldiers, who were running hear and there. When he approached Alexander who was sitting like a god, Alexander (the king of Macedon) asked him " How should I treat you?" Porus, India's valiant son replied " Treat me like a king". This bold reply pleased Alexander, the conquerer. So he notonly released Porus but also gave him back his crown. This was how India's crown was lost in the war but wan it baek and status by being valorous.

మీరూ ఇటువంటిపద్యాల్ని కొన్నింటిని paraphrase చేయ ప్రయత్నించండి.

Howevermuch theory you study, practice only can make you perfect. ఈ పద్యాల్ని paraphrase చేయడానికి ప్రయత్నించండి.

The Cloud

I bring fresh showers for the thirsting flowers,
From the seas and the streams;
I bear light shade for the leaves when laid
In their noonday dreams
From my wings are shaken the dewes that waken
The sweet buds every one
When rocked to rest on their mother's breast
As she dances about the Sun.
I wield on flail of lashing hail
And whiten the green plains under

And then again I dissolve it in rain.
And laugh as I pass the thunder
I sift the snow on the mountains below
And their great pines groan aloud.
And all the night 'Tis my pillow White;
While I sleep in the arms of the blast

- p. B. Shelly

Appreciation of Poetry

"Appreciation" strictly means "seeing a thing deeply". What we have been doing all the time from the beginning of this book is nothing but "appreciation". As we have already discussed, so far, no satisfactory answer has been given to that question. "What is poetry?" We can just point out some of its essential characteristics - that's all. In this chapter, let us just revise what we have learnt earlier. "Verse" and "poetry" are used indiscriminately. But we must know that whatever is written in verse form can not be poetry and that poetry need not be in the verse form. Verse is the body and poetry is the soul. Needless to tell you that a body without soul is fit either for burial or cremation.

There is a special method of writing and printing a verse. Whether a given piece in verse (poem) or a prose piece can be appreciated (seen) at a glance. In addition to the eye, it is read, aloud, it should sound differently from prose.

"Joyful, joyful

When virginity

Seeks all coyful
Man's affinity.
Fate all flowery
Bright and bowery
Is her dowery!
Joyful, joyful

- W. S. Gibbert

What we observe here is that the words in these lines are arranged in a different way from what we see in prose. We can not get the same kind of thrill if we put it in the prose order and read it. The rhyme endings give a special charm to the verse. The repetition words and lines also is an attraction. The brevity is another quality that makes us love this piece. We try to read it several times to appreciate what the poet wants to convey. More than the message, the method of saying is provide us with pleasure.

Stanzas: Another attractive feature of poetry (here verse) is that the verse divided in to several units called stanzas. These units should be alike in form; either two or three lines each, four lines each, six lines each or eight lines. We have already seen that these are called by different names, couplet, tercet, quatrain, sestet and octave. There are fourteen lined stanzas also called sonnets. They have regular rhymes, rhythm, and metre. There is another verse form called the blank verse. It is made up of several unrhymed iambic penta metres. ఇప్పుడు verse కీ poetry కి గల తేడా అవగాహన అయిందనుకుంటాను.

Music : Verbal music is an essential quality of poetry . Words have sounds that sound musical. The arrangement of words also is responsible for musical effect. An experienced poet will handle words in such a way that suits well to the subject. The verbal music depends not only on the musical sounds of the words; but also on rhythm. Word music is a combination of lovely rhythm with sweet sounding words.

The following are some musical effects.

(a) **Rhythm :** Words rhyming together give a musical chime of sounds.

Eg: Strew on her roses, roses

And never spray a yew,

In quiet she reposes,

Ah! world that I did too

Observe the Chime of the rhymes in the words

(b) Internal rhymes also add music . Observe the following.

Eg: "The ice was here, the ice was there

The ice was all around

It cracks and growled and roared and howled

Like noises in a swound !

(c) **Vowels and Consonants:** Words with open vowels and soft consonants produce sweet, soft soothing music.

Eg: "Season of mists and mellow fruitfulness"

"To dream and dream, like yonder amber light"

The murmurous haunt of flies on summer eves"

(d) **Onomatopoeia:** Words such as roar, whizz, crash, bang, coo, clomp, bubble, scream, murmur, etc. suggest the sense. We can hear the cooing of the birds and the humming of the bees "m" "n" sounds give a humming murmur.

Eg: The other sounds are the sounds of the easy wind
and the downy flake

(e) **Alliteration:** This figure of speech also is often used in poetry to give musical effect. Alliteration is brought by beginning words with the same consonantal or vowel sound.

Eg: The fair breeze below, the white foam flew,
The furrow followed free
A reeling road, a rolling road, that
rambles round the shire.

(f) **Repetition:** Repetition of words and phrases serves to emphasise the meaning. It also increases the musical effect of the poem.

Eg: "The woods decay, the woods decay and fall".

- *Tennyson*

"Tomorrow, tomorrow, tomorrow and tomorrow".

- *Shakespeare*

Pol: What do you read my Lord?

Hamlet: Words, words, words, words, words

- from *Shakespeare's Hamlet*

(g) **Refrain :** దీనిని మన సంప్రదాయంలో మకుటము అంటారు.
“విశ్వదాభిరామ వినురవేమ” “దాశరథీ కరుణా పయోనిధి” “శ్రీకాళహస్తీశ్వరా”

అని పద్యాల చివర వచ్చేవాటిని మకుటము అంటారు. ఇదే ఆంగ్ల సాహిత్యంలో "Refrain" అనే పేర ఉపయోగిస్తారు. refrain నే burden అని కూడా అంటారు

Spenser మహాకవి వ్రాసిన **Protholamean** అనే దాల్లో " Sweet Thames run softly till I end my song" అనే refrain ప్రయోగించబడింది.

Vision

Another essential quality of poetry is vision. The poet is a seer (see-er). An ordinary man sees only what he perceives but he cannot see beyond: All true poetry is the product of vision or imagination because imagination is the expression of poetry. Real poetry should have suggestiveness.

Words Worth shows us the difference between seeing with physical eyes" and " poet's vision" .

For an ordinary on-looker

" A primrose by a river's brim

A yellow primrose was to him

And it was nothing more"

For a poet like him?

"To me the meanest flower that blows can give

Thoughts that do often lie too deep for tears"

Imagery

Imagery is a literary technique through which mental pictures are created by the skilful use of words: sight effects, sound effects and effects of taste and feeling (touch) can be created by the use of words. The capacity to create images depends on the poet's gift of imagination.

Images talk in pictures. Imagery can be achieved through descriptions, similes, metaphors, and picturesque epithets.

- Eg: 1 With how sad steps, O'moon thou clim'st the skies,
How silently, and with how wan face!
What! may it be that even in heav'nly place
The busy archer his sharp arrows tries"
- 2 " Somebody's playing scales down the road
The notes like angels sounding sweet"
- 3 I wandered loonly as a cloud
That floats on high o'er vales and hills

To Appreciate a poem

1. Read the poem thoroughly
2. Put these questions to your selves.

What is it about? What is the subject? and what does the poet say about the poem?

3. Examine the language used in the poem. Is it simple? Is it apt to the subject? Pick out specially used words and try to explain them in your own words.

4. Observe the similes and metaphors used.

5. Are there any other figures of speech such as personification, apostrophe, hyperbole, etc?

6. Examine the sound effects employed in the poem.

7. What are the striking lines that you like. Why do they impress you?

ఈ పై విషయాల్ని గమనిస్తూ ఈ క్రింద ఈయబడిన పద్యాన్ని appreciate చేయడానికి ప్రయత్నించండి.

" What passing - bells for those who die as cattle?

Only the monstrous anger of the guns.

Only stuttering rifles' rapid rattle.

Can patter out their hasty Orisons.

No mockeries now for them, no prayers nor bells,

Nor any voice of mourning save the choirs,

The shrill demented choirs of wailing shells,

And bugles calling for them from sad shires.

What candles may be held to speed them all ?

Not in the hands of boys, but in their eyes

Shall shine the holy glimmers of good byes.

The pallor of girls' brows shall be their pail

Their flowers the tenderness of patient minds,

And each slow dusk a drawing - down of blinds.

ఈ పద్యాన్ని చదివేముందు గమనించండి. దీనిలో 14 లైన్లు వున్నవన్న గతి తెలుస్తుంది. ఎనిమిది లైన్లు తరువాత కొంత స్పేసు వుండి 6 లైన్లు వేరే కాగా వుంది గమనించారుకదా! 8 లైన్లను ఆక్టెట్ అని, 6 లైన్లనూ సెస్టెట్ అంటారనీ మొత్తాన్ని సోనెట్ గా పిలుస్తారనీ ఇదివరకే తెలుసుకున్నాంగదా!

Cattle - rattle; orisons - guns; bells - shells;

Shires- eyes; eyes - byes; all -pail; mind - binds rhyming words

అని తెలుస్తోందికదా! Rhythm కూడా కనబడుతుంది జాగ్రత్తగా గమనించండి. perfect metreగా కాకపోయినా కొంత iambic penta metresగా కనబడుతుంది. 8-6 లైన్లవిభాగం కనుక దీనిని Patrarchan లేక Italian Sonnet అనవచ్చు. ఇక subject matterని గమనిస్తే సామూహిక మరణాలని గురించి తుపాకుల, రైఫిళ్ల మోతల్ని గురించి, చనిపోయిన వారికి జరుపబడే ప్రత్యేక ప్రార్థనలు వారిని గురించిన అవహేళనలు లేక ప్రశంశలు లేకపోవడాన్ని గురించి, ఒక్క కీమరాళ్లధ్వనులవంటి సమూహికగానాలు తప్ప మరోవ్యక్తి పరమైన గొంతులు, వారిమరణానికి విఘ్న సంగీతాన్ని అలపించకపోవడాన్ని ఆవిష్కరించాడు కవి, ఈ పద్యంలోని Octet భాగంలో. అయితే ఈ చనిపోయినవారి విషయంలో కొవ్వొత్తిదీపాలూ వెలగక పోవడంలేదని, అవి అంత్యక్రియల సమయంలో యువకులు వెలిగించి సమర్పించే కొవ్వొత్తుల వంటివి కావని, అవి చనిపోయిన వారి కళ్లలో వెలిగే దీపకళికలనీ అభివర్ణించాడుకవి. అవి వారికి వీడ్కోలు పలికే సమయంలో వెలుగుతున్నాయ అంటాడు. అమ్మాయిల ముఖాల్లో కనిపించే విషాదమే ఈ మరణించిన వారి శరీరాలకి ఆచ్ఛాదనావస్త్రం అనీ, వారికి సమర్పణచేయబడే పుష్పసంచయాలు వారు నిండు మనస్సుతో వారి ఇంటి మూగగాజు తలుపుల్ని మూయడంలో ప్రస్ఫుటమౌతుంది అన్నది స్థూలంగా ఈ పద్యపు సారాంశం.

ఇక అందాల్ని, అలంకారాల్ని పరిశీలిద్దాం

Passing bells అనే మాటని ఉపయోగించడంలో ఒక ప్రత్యేకత వుంది.

Passing చనిపోవడాన్ని సూచిస్తుంది. అదే పనిగా మ్రోగడాన్ని సూచిస్తుంది. Bells అనేవి పుష్పాల పేర్లుకావచ్చు, చనిపోయిన వారి గౌరవ సూచనంగా మ్రోగే చర్చిగంటలూ కావచ్చు. "Who die as cattle" అనేది ఒక simile. అది ఒక విధమైన పదచిత్రాన్ని (Imagery) మనముందుంచి మనుష్యులు ఎంత హృదయ

విదారకంగా మరణిస్తున్నారో సూచిస్తోంది. Anger of the guns అనేదాల్లో personification, rifles' rapid rattle అన్న పదప్రయోగాలలో alliteration, no mockeries now అన్నదాల్లో Irony, Choirs of wailing shells అనే ప్రయోగంలో wailing అనేమాటవల్ల personification సూచించ బడుతోంది ఈవిధంగా అనేక అలంకారాలు చాలా effectiveగా ప్రయోగింప బడ్డాయి. ఈ sonnetలో యుద్ధము దానిలో శలభాల్లా చనిపోయిన వీరులని గురించిన ఆవేదన ప్రస్ఫుటమవుతోంది. ఈ రకంగా పరిశీలించిన తరువాత దీనిమీద simple englishలో ఒక appreciationని వ్రాయవచ్చు. పూర్తిగా spoon feeding బదులు పరితలకే ఈ appreciationని విడిచిపెడితే అర్థవంతంగా వుంటుందని ఈ విషయాన్ని ఇంతటితో వదలి వేయడం జరిగింది.

ఈ appreciationని మరోపద్ధతిలో కూడా పరీక్షిస్తూంటారు. మొదట వ్రాసిన కవిని గురించిన నేపథ్యాన్ని స్వల్పంగా తెలుసుకోడం. అతని జీవితం, అతని ఇతర worksని గురించి, అతని కవితారీతుల్ని అతని దృష్టిలో కవిత్వ తత్వాన్ని గురించిన విషయాల్ని తెలుసుకుని proceed అవడం.

తరువాత themeని గురించి ఒక స్థూలమైన అవగాహన కలిగి వుండడం. తరువాత పద్యపు సారాంశాన్ని వ్రాయడం, తరువాత క్లిష్టమైన మాటల అర్థాల్ని తెలుసుకోడం (By using a good dictionary). అప్పుడు ఈయబడిన పద్యాన్ని రెండు మూడు సార్లు చదువుకోడం, కొన్ని ప్రశ్నలు వేసుకుంటూ వాటికి సమాధానాల రూపంలో appreciate చేయవచ్చు. ఈ పద్ధతిలో **Lord Byron** అనేమహాకవి వ్రాసిన **Love** అనే కవితని పరిశీలిద్దాం!

Lord Byron: (1788-1924) He was born in London He was educated at Harrow and Trinity College, Cambridge. His marriage resulted in unhappiness. After separation from his wife he went and settled down in Europe. He was an inspiration to Shelley .

Byron exerted a great influence on romantic movement. He became very popular at home and abroad. His poetry has vigour and charm. "Childe Herald Pilgrimage", " The Prisoners of Chillon" and " Don Juan"

Love

- Lord Byron

She walks in beauty, like the night
Of cloudless climes and starry skies;
And all that's best of dark and bright
Meet in her aspect and her eyes;
Thus mellow'd to that tender light
Which heaven to gaudy day denies

One shade the more, one ray the less
Had half impair'd the nameless grace
Which waves in every raven tress
Or softly lightens o'er her face;
Where thoughts serenely sweet express
How pure, how dear their dwelling place.

And on that cheek and o'er that brow,
So soft, so calm, so eloquent,
The smiles that win, the tints that glow
But tell of days in goodness spent,
A mind at peace withal I below
A heart whose love is innocent

Theme: The poem contains Byron's vivid tender and well - controlled descriptions of his beloved cousin's beauty and temperament.

Summary: This beautiful woman resembles the majestic, lustrous, tropical night in various respects. She has a stately carriage. She has lovely dark wavy hair. Her hair style forms for her sweet smiling face. Her physical beauty and charm proclaim her innocence and her happy disposition

Vocabulary explained.

Walks = moves gracefully.

Climes = regions

dark = fair skin, dark eyes and hair.

meet = join, coincide

aspect = appearance

mellow'd to = blended with

tender = soft

gaudy = harsh

denies = refuses

Shade = slight colour difference

ray = trace

half impaired = half spoiled

nameless grace = indefinable charm

waves = curves move gently

raventress = glossy black hair

lightens = lights up

serenity = calmly

express = proclaim

dear = beloved

dwelling place = her face

brow = forehead

eloquent = expressive

win = attract

tints = colours

glow = shine

all below = every thing on earth

but tell of = are proofs of

goodness = virtue

innocent = purity without blemish

Q1. What does her cousin's walk resemble?

Ans. Her movements are calm and graceful. They resemble the passage of night seen in the and star studded skies.

Q2. How does she look as she is represented in "line3"?

Ans. She is a fair skinned person, with beautiful dark hair and hair.

Q3. What sort of a light do her eyes radiate? With what is

this contrasted?

Ans. The cousin's eyes radiate a soft light . The light stands in sharp contrast to the harsh light of the day .

Q4. What is the meaning of line 7?

Ans. The perfect colour of her hair is not a degree more nor half a degree less than perfect It is exactly perfect.

Q5. What would have happened if had it not been less so?

Ans. If it had not been less so, any other colour would have marred the "nameless grace".

Q6. Explain the expression "nameless grace".

Ans. "Nameless grace" refers to indefinable attraction a quality that words cannot explain.

Q7. What evidences can be shown to substantiate the above statement?

Ans. The glossy black hair and her face stand as an evidence serves to substantiate the above, statement.

Q8. What kind of thoughts does the lady entertain?

Ans. The lady's thoughts are sweet and serene.

Q(9) What are the thoughts that are "expressed simply"?

Ans. These thoughts proclaim the purity of her face and well balanced nature.

Q10. Cheek, brow, and smiles - How are these described?

Ans. The lady's cheeks are soft. They glow with health. Her smiles are attractive and her whole expression is calm and intelligent.

Q11. What do these testify?

Ans. Her cheeks prove her beauty and health. Her calm looks proclaim her peace loving nature and her spirit of tolerance. Her winning smiles testify her sincerity and friendly - nature.

Q12. What sort of a poem is this?

Ans. A lovely, lyric written in admiration of a lady's beauty .

నవీన ఆంగ్ల కవిత్వధోరణులు Modern Poetry

నవీన కవితా రీతుల్ని గురించి సమగ్రంగా చర్చించడం ఈ చిన్న ప్రకరణంలో సాధ్యంకాకపోవచ్చు. అయినా స్పృశించకుండా విడిచిపెడితే ఈ గ్రంథం అసమగ్రంగానే మిగిలిపోతుంది. సాధ్యమైనంతవరకూ నవీన కవితా రీతుల్ని స్పృశించడమే ముఖ్యోద్దేశ్యం.

కవితల్ని అనుభవించి పలవరించడానికి అడ్డదార్లులేవు. శ్రద్ధగా కవిత తరువాత కవితని చదవడమే ! ఆ చదివేటప్పుడు, కవి తన హృదయగతమైన భావాల్ని అరుదైన, తనదైన భాషలో, శైలిలో అభివ్యక్తం చేస్తున్నాడని గుర్తుంచుకోవాలి. ఈ అభివ్యక్తం చేయడంలో ఒక ప్రత్యేకమైన పరుసక్రమం, ఒక విధమైన సమపాళ్లలో రంగరింపు, పదముల కూర్పులో సంగీతాన్ని ధ్వనింప జేయడం. ఇవన్నీ కవితల్ని ఉండంలో ప్రత్యేకతని గుబాళిస్తాయి. Coleridge మహాశయుడు కవిత్వాన్ని ఈ విధంగా నిర్వచించాడు. "Poetry is more than usual feeling with more than usual order" - అని.

Such feeling response cannot adequately be conveyed by logical discourse. The poet is an artist. The artist's task is to translate the inarticulate cry into significant images, patterns and forms which convey their import with precision and beauty. Poetry is a subtle and difficult art. Its material is the use of words and grammatical structures. These have

meanings from which they cannot be divorced. In assessing modern poetry establishing possible meanings and individual phrases is a must. Not only this, "What it as a whole means" is more important than this.

Special Difficulties in assessing Modern Literature

For a better understanding of modern trends in English literature, we have to go a step backwards and examine the period between wars (1918 - 1945). When the masters of poetry Yeats and Eliot were developing new depths, perspectives and techniques. Till now poetry has been intelligible to the readers, inspite of its strange and elaborate imagery, since most poems are prosaic in spirit and set in a rational frame work. But from about the dawn of the 20th century even these are often discarded.

The poetry of this time reflected contemporary changes in society. The Georgian poets (1911 - 22) illustrated how rural familiar traditions are out dated. A predominantly urban society was developing in England. The country side images made popular by *Shakespeare, Keats* and *Words Worth* were no longer relevant. Being inspired by French experiences. *Ezra pound* and *T. S. Eliot* began their highly original experiments in their themes and styles. Thus they gave direction to a new kind of poetry which is urban in frame work, sophisticated in presentation and cosmopolitan in spirit. The horrors of war, the communistic revolution; the economic crisis; the decline of religious faith; the fall in moral values, and the newly emerged discoveries of Freud

(ಫ್ರಾಯ್ಡ್ ಸಿದ್ಧಾಂತాలు) all these contributed much. Another noteworthy aspect of the new style was indifference to accepted canons of respectability in subject and diction. The free exploitation of "sex matters"; the use of vernacular slang has made its inroads into literature and some times even degenerated into obscenity. The development of romantic aesthetic is another important development.

The French Symbolists

Stephane Mallarme, was the leader of the symbolists. He attempted to create a new idiom for poetry. His views attracted poets like *Whistler, Degas, Laforgue, Valery, Wilde, George Moore, W. B. Yeats* and *Debussy. Edgar Allen Poe* also influenced symbolists. The symbolists mainly aimed at reproducing the flow of music in their poetry .. they even discarded the classical *Alexandrine* and developed *Verse Libre*. They took pleasure in indefiniteness, and in confusing the perceptions of the senses

Eg: He hears the confusing darkness

What is their purpose?

The symbolists were much preoccupied with the unique quality of individual experience and with complex nature of consciousness. They completely set aside anything ordinary and considered descriptions and statements as falsifications. They tried to express their feelings by suggestive images and symbols chosen and patterned with utmost care. The age-old rational frame work of poetry was being scrapped. This has made the meaning of a poem " irrelevant"

పైన వ్రాసినదంతా simple ఇంగ్లీషులోనే వున్నది. మోడరన్ పాయట్రీని మనం అర్థం చేసుకోలేక పోడానికి కారణం ఇందులో వివరించాము. గతంలో తార్కికంగా, హేతువాదబద్ధంగా కవిత్వం వుండాలనే వాదన symbolismలో పరిణితి చెందిన కారణాన భావాల్ని సింబల్లుగా తీర్చిదిద్దాలన్న విషయం మీదే “అతి” శ్రద్ధవహించడం వల్ల పద్యము యొక్క ‘అర్థము’ అనేది అర్థరహితమైన విషయం అయిపోయింది. అందుకే నవ్యకవిత్వాన్ని వేవరించి చెప్పడం కష్టసాధ్యంగా మారింది.

The problem of objective validity in symbolic art

సింబాలిక్ ఆర్ట్ లో వాస్తవికతకు సంబంధించిన సమస్య.

Laurels అనే చెట్టు కొమ్మని విజయానికి సంకేతంగాను, తెలుపురంగును శాంతి చిహ్నంగాను, ఆలివ్ కొమ్మని శాంతికి శుభానికి సూచకంగాను, కొవ్వొత్తిని త్యాగానికి చిహ్నంగాను, Yew tree కొమ్మని విచార సూచకంగాను వాడడం అంగ్లసాహిత్యంలో సంప్రదాయం. ఈ symbolists చేతిలో వాటికి కాలం చెల్లింది. ఎవరికి తోచినట్లు వారు symbols ని వాడేసుకోడం మొదలుపెట్టేరు. వీటిని Wilson అనే సాహితీ విమర్శకుడు "Metaphors detached from their subjects" గా అభివర్ణించాడు. ఇటువంటి కవిత్వానికి వ్యాఖ్యానాన్ని చేయడం అంతసులభంకాదు. ఈ symbolsని ఎన్నుకోడంలో ‘కవి’కి ఎదురయ్యే ముఖ్య సమస్య తనకి అనుభవంలో వున్న Imageryని ఎన్నుకోడం, దానిని ఆలతి పదాలతో చదివే వారికి అర్థమయ్యేలా వివరించగలగడం. ఇది పైకి కనపడేటంతటి సులభంకాదు. అనుభవానికి భాష తోడవడం అనే దానికి ఎంతో నేర్పు, భాషమీద అధికారం కావాలి. అందుచేతే symbolist కవుల కవిత్వాలు అస్పష్ట మనోహరాలుగా మిగిలి పోయాయి. ఈ సందర్భంలో కొంతమంది నవీన కవుల్ని గురించి కొంచెం తెలుసుకోడం అవసరం.

W. B. Yeats

తన subjective imagesకి objective validity కల్పించడానికి ఈయన అనేక techniquesని ఉపయోగించాడు. *Shelley* లాగే ఈయన ఒకే symbol ని తన కవిత్వంలో తిరిగి తిరిగి వాడేవాడు. ఆ సింబల్ ఒక్కొక్క కోణంలోంచి ఒక్కొక్క కొత్త అర్థాన్ని, ఒక్కొక్కప్పుడు వైరుధ్యాన్నీ కూడా అవిష్కరించేది.

ఒక ఉదాహరణ : అతడు మొదటి రోజుల్లో వ్రాసే కవితల్లో 'గులాబీ' ని ప్రేమ మొదలైనవాటికి సంకేతంగా వాడేడు. తరువాత దానిని ఐర్లండ్ దేశపు ఐక్యతకీ, భావసమైక్యతకీ, అందానికీ, తన ప్రేయసాలికీ కూడా సంకేతంగా వాడడం మొదలు పెట్టేడు. Juxtapose చేయడం అంటే ఒకదానిప్రక్కన ఒకదాన్ని ఉంచడం. కొన్ని కొన్ని అద్భుతమైన symbolsని ఈ విధంగా ప్రక్కప్రక్కన చేర్చడం లో కూడా అద్భుతమైన ప్రయోగాలు చేశాడు *Yeats*.

ఈ యుగంలోని హిందాతనపు రాహిత్యాన్ని (The indignity of age. "a sort of battered kettle at the heel" గా, "a tattered coat upon a stick"గా పోల్చి చూపుతాడు. *Yeats* వ్రాసిన ఈ కవితని చూడండి.

" O Chest nut-tree great rooted blossomer ,

Are you the leaf, the blossom or the bole?

O body swayed to music", O brightening glance,

How can we know the dancer from the dance?

His poem " Second Coming" impresses us with its clarity, forceful metaphors and the controlled energy of rhythm.

.... somewhere in the sands of desert

A shape with lion - body and the head of a man

A gaze blank and pitiless as the sun;

is moving its slow thighs, while all about it

I reel shadows of the indignant desert birds.

Yeats కవిత్వంలో paradox కనపడుతుంది. Blake అంటాడు " without contraries there is no progression" అని. A dominant theme is the dichotomy between sensuous living and the creation of immortal works of art. (dichotomy అంటే దేన్నైనా రెండుగా విభజించి చూడగలగడం అన్నమాట)

" In Dialogue of self and soul" the poet opts for life, however sordid (nasty) it is.

" I am content to live it all again

And Yet again, if it be life to pitch

Into the frog Spawn of a blind man's ditch"

Paradoxically, the splendour of Yeats is the unresolved conflicts. In poem after poem he passionately faces his dilemmas, personal, political, artistic and metaphysical; His zeal is never to rest in complacent final solutions, but ever searching for novelty .

T.S. Eliot

Eliot is born in America. **Eliot** was scholarly and exceptionally well read. He is familiar with several languages. We need not necessarily share his knowledge to enjoy his poetry , but our appreciation will be

greatly enhanced by if we are able to see through his sources. **Eliot** achieves unity in his poems not by his frame work of narrative or descriptive or even by logical sequence of thought, but by imaginative association, where several layers of thought and feeling are fused. Like **Milton**, he is a poet to be read aloud.

Eliot has subjective vision. He gives it general significance by appealing both to the primary experiences and the literary experiences of the educated elite. Look at this.

**" Whisper of running streams and winter lightning
The wild Thyme Unseen and the wild straw berry".**

He was also influenced by the French symbolists, secondly by **Ezra pound**.

Pound not only helped him to find publishers for him but acted as his healthy critic. Eliot's famous work 'Waste Land' was published in 1922. This established him as a major figure on the contemporary scene. Of-course, some considered it a literary hoax; because it was full of elaborate allusions and quotations in several languages. This in fact presented the plight of the present generation. In this poem several things connected with the land are presented. It is represented as a dead land where the sun beats; Where the cystersns are empty the wells exhausted and an empty chapel with dry bones; the crowds on London bridge walking through the fog who are dead; the modern Cleopatra sitting on her burnished throne surrounded by erotic symbols, but the suggestion of gold Cupidon is distrubed by synthetic perfumes and destroyed

by the recollections of the rape of philomel. This Cleopatra's life is point-less and unreal, she can only look forward to a game of chess. At the other end of this social scale, there is the prostitution of personal relationship expressed euphimistically as having " good time" and instead of new life - there is " abortion". "The nymphs are departed" indeed. His other works are **Prefrock, Hollow men, Animula** (little soul) and **Four Quartets**.

T.S. Eliotని అర్థం చేసుకుని enjoy చేయాలంటే ఆయన పద్యాల్ని చాలా శ్రద్ధగా ఎన్నో మార్లు చదవాల్సివుంటుంది. రత్నాలూ, వజ్రాలు, వైఘావ్యాలు భూమిమీద కుప్పలు కుప్పలుగా దొరకవు మరి! దమ్ముంటే తెరచి నన్నందుకోండి లేదా What is this nonsense? అని మరోపుస్తకానికి మరలిపోండి అంటూ ఛాలెంజ్ చేస్తాడు **Eliot**.

ఇంకా **Edith Sitwell, W. H. Auden, Stephen Spender, Day Lewis, Dylan Thomas, Philip Larkin, Thom Gunn, Ted Hughes, Geoffrey Hill, Peter Porter** లాటి కవులను గురించి అధ్యయనం చేయండి.

Some more Stanza Forms

1. **Distiches**: ఇవి unrhymed stanzas. అయితే దీనిలో regular form ose చేయబడుతుంది. **John wain** వ్రాసిన " **Brooklyn Heights**" అనేదాన్ని exampleగా ఉదహరిస్తారు. It is written in distiches with accen-tual metre of five stresses.

2. **Hymns** : English hymns ఎన్నో short iambic linesలో వ్రాయబడ్డాయి.

3. **Common measure of hymns** : 8-6, 8-6 lines with a-b, b-a rhymes . Eg. O for a thousand tongues to sing.

4. Long measure: 8-8, 8-8 lines rhyming a-b, a-b

Eg. When I survey the wonderful cross.

5. Short measure 6-6, 8-6 lines Eg. Blest are the pure in heart.

6. The jobber weekly stanza : It is used by **Lewis Carroll** in (Alice in wonder land for his nonsense verses. This stanza consists of four iambic lines; the first four of three feet, The final line of three. The rhyme scheme is a-b, a-b

7. The Omar Khayyam stanza : This stanza form is used while translating " Rubayats" (by **J.R.R. Tolkien**) the stanza has four iambic pentameters, rhyming a-a, b-a.

8. Sapphics: It is a quatrain based on the form used by Greek poetess Sappho in her odes. The first three lines are set in pentameters: The first one in a trochee, the second one in a spondee, the third in a dactyle and the fourth a spondee. English writers generally prefer the following variation dactyle oblique , spondee, trochee, trochee, trochee. The fourth line of the stanza contains only two feet. The classical form is dactyle and spondee. In English form the line may be of a dactyle and a trochee.

Eg: " When the fierce North-with his airy forces

Rears up to the Baltic to a foaming fury .

And the red lightning with storm of hail comes Rushing down;

9. The diagrammatic stanza: Some poets delighted in writing in strange forms. The very appearance of the poem echoes the theme. Look at this poem written by **Herbert**.

Easter wings

**Lord, who createdest man in Wealth and store
Though foolishly he lost the same,
Deaying more and more
Till he became
More poore
With thee
O let me rise
As larks harmoniously
And sing this day the victories
Then shall the fall further the flight to me "**

The second half of the poem repeats the pattern so that the poem has the shape of two wings. *Dylan Thomas* has successfully created even a more complex structure in his " *Vision and Prayer* "

10. The Limmerick : It is a single anapaestic stanza of five lines; First two lines of three feet; next two lines of two feet, and the concluding line of three feet. The rhyme scheme is a-a, b-b, a . The origin of limmerick is uncertain; but it has become popular through *Edward Lear's* " *Book of Nonsense*". *Lear's* limmericks differed from the contemporary type in that, that the final line is a repetition, adding nothing to the sense. repeating one of the rhymed words.

**Eg. There was a young man who said "Damn"
It appears to me now that I am
Just a being that moves**

In predestinate groves

Not a taxi or bus, but train.

11. The clerifew : It is an amusing poem of 4 lines. This form was invented by **Edward Clerifew Bentley**. It rejects regular metre and solely depends on simple rhyming a, a, b, b. The special nature of this type of poems is that, that it is concerned with some eminent person who is named in the first line and then described in a wilful fanciful way the matter being dictated by the exigencies of this rhyme. The under mentioned is an example of the clerhew on **John Stuart Mill** written by clerhew himself.

" **John stuart Mill**

By a mighty effort of will

Over came his natural bonhomie

And wrote principals of political Economy."

12. The triolet : It is of French origin. It is a single stanza of 8 short lines. The first line is repeated as the fourth, and the first and the second appear again as the seventh and eight lines. Only two rhymes are used a-b, a-a-a, b-a-b. This poem is reinforduced by **Robert Bridges** in 1878 A.D.

A Kiss

by **Austin Dobson**

Eg: " Rose kissed me to - day
Will she kiss me tomorrow?
Let it be as it may

Rose kissed me to -day
But the pleasure gives way
To a savour of sorrow
Rose kissed me to day
Will she kiss me tomorrow?"

13. The villanelle: It has five stanzas; each stanza has three lines followed by a stanza of four lines. There is a refrain which consists of the first line and the third lines of the first stanza. These lines alternately form the last lines of the four middle stanzas. They reappear as a concluding couplet to the poem. Only two rhymes are employed throughout. Stanzas are to five rhyme a-b-a and stanza six a-b, b-a-a.

Look at his villanelle by *Dylan Thomas*

Do not go gentle into that good night

" Do not go gentle into that good night,
Old age should burn and rave at close of day ,
Rage, rage against the dying of the light.

Though wise men all their end know dark is right,
Because their words had forked no lighting they
Do not go gentle into that good night

Good men, the last wave by , crying how bright
Their fall deeds might have danced in a green bay ,
Rage, rage against the dying of the light.

Wild men who caught and sang the sun in flight
And learn, too late, they grieved it on its way
Do not go gentle into that way

Grave death, near death, who see with blinding sight
Blind eyes could blaze like meteors and be gay,
Rage, rage against the dying of the light.

And you, my father, there on the sad height,
Curse, bless, me now with your fierce tears pray,

Do not go gentle, into that, good night
Rage, rage against the dying of the light"

14. The Rondeau: It is a short verse form of thirteen lines, each of which is usually of eight syllables. There are only two rhymes in addition, there is a refrain also. The refrain is usually of four syllables which introduce a third rhyme. This refrain consists of the first half of the opening line and is twice repeated. With this addition the Rondeau makes fifteen lines. The Rondeau is divided into three stanzas with the following rhyme scheme a-a-b-b-a; a-a-b; and then the refrain with 'c': a-a-b-b-a and again the refrain with 'c'.

Here is Rondeau by *Austin Dobson* entitled

You bid me try

You bid me try, Blue Eyes, to write

A Rondeau - What forth with? - to night?

Reflect, some skill I have, " its true

But thirteen lines ! - and rhyme on two!

' Refrain" as well, Ah, hapless plight!

Still there are five lines ranged aright,

These Gallio bonds, I feared would fright

My easy Muse. They did, till you

'You' bid me try

That makes them eight. The port's in sight -

Tis all because Your eyes are bright!

Now Just a pair to end in 'o o'.

When maids demand, What Can't we do

Behold! the RONDEAU tasteful, lighgt.

You bid me try

ఇంతకంటే అద్భుతంగా అరటిపండు వాలచి చేతిలో పెట్టినట్టు
RONDEAUని గురించి పద్యంలోనే ఎవరైనా చెప్పగలరా?

15. The Roundel : This is a variation of the Rondeau. Swinburn wrote a hundred poems following this pattern. It is a poem of nine full lines, plus a refrain (consisting the first half of the opening line), which is twice repeated (Total eleven lines). Only two rhymes are used throughout. The roundel is divided into three stanzas with the following rhyme scheme a-b-a; refrain b-b, a-b; a-b -a; refrain b.

Roundel

- Swin Burne

Eg: A roundel is wrought as a ring or a star bright Spherc,
With craft of delight and with cunning of sound unsought
That the heart of a hearer may smile if to please his ear
A roundel is wrought
Its jewel of music is carven of all or of aught,
Love, laughter or mourning - remembrance
of rapture or fear
The fancy may fashion to hand in the ear of thought,
As a bird's quick song runs round, and th hearts in us hear
Pause answers to pause, and again the same strain caught,
So moves the device whence, round as a pearl or tear
A roundel is wrought

The Rondel: (Roundel వేరు Rondel వేరు note the difference)
ఇది rondeau లాటిదే దీనిలో మొత్తం 14 లైన్లు వుంటాయి. Only two rhymes
are used and the first two lines are repeated as lines seven and eight
and again as lines thirteen and fourteen. The roundel is arranged in
three stanzas. Rhyme scheme a b b' a; a b b' a; a b b' a a b; **Robert
Bridges, Dobson, Gosse, and Henley** are some of the famous rondel
writers.

16. The Ballade: It is a poem of three eight lined stanzas fol-
lowed by a envoy of four lines (సీసపద్యానికి అనుసంధించబడిన తేటగీత
లేక ఆటవెలదిలాటిది ఈ envoy). **Austin Dobson** wrote several Ballades

Look at this example;

The Ballad of the Thrush

" Across the noisy street

I hear him careless throw

One warning utterance sweet;

This faint at first, and low

The full notes closer grow;

Hark! What a torrent gush!

They pour, they over flow

Sing on sing on, O thrush!

What trick what dream's deceit,

Has fooled his fanly so

I, Prisoned here below

Feel the fresh breeze blow

And see, through flag and rush

Cool water sliding flow

Sing on, sing on O thrush

Sing on, what thought thou hast

on that dull bar thy foe !

Beyond the roofs a - row.

Somewhere the blue

Somewhere no bla

Poor hearts with h

Sing on sing on O

Bird, though Envoy

The empty cage, the

Still ere the brief day

Sign on sing on O T

17. The Chant Royal

stanzas of eleven lines and

s a-b -a-b-c-c-d-d-e-d-e.

18. The Sestina: It has six stanzas each of which has six lines.

The end words to the lines of the first stanza are repeated as the end words of the other five stanzas, but in a different and stereo - typed order. The poem concludes with an envoy. **Edmund spenser's** famous work **The Shepheard's Calender** was written as a sestina, **Swin burn's** " I saw my soul at rest upon a day" is another example.

19. The Haiku: ఇది జపాన్ దేశంనించి ఇంగ్లీషులోకి రవాణా అయిన పద్య ప్రక్రియ. జపాన్ భాషకి నిమోన్నతాలు వుండవు (stresses and unstresses). ఇటువంటి భాషలోని ప్రక్రియని Stresses and Unstresses పేరుతో పిలుస్తారు. ఇంగ్లీషులోకి యథాతథంగా అనుసరించడం అసాధ్యం. అయితే ఇంగ్లీషు కవులు దీని formని, structureని, కాక spirit నే తీసుకుని పాటలు

అల్లేరు. It is a poem of three syllabic lines unrhymed. The first and fifth lines are of five syllables and the middle one has seven. It creates vivid pictorial images expressing an imaginative or spiritual insight.

**Eg: 1. Morning's white light, a
new beginning heralded.
by a plump black bird**

**Eg: 2. O fan of white silk
Clear as frost on the grass blade
You are also laid aside.**

20. The Tanka : ఇదీ హైకూ లాంటి పద్యమే. అయితే దీల్లో ఐదు లైన్లు వుంటాయి. 1, 3 లైన్లలో ఐదేసి సిలబుల్లు వుంటాయి. మిగిలిన వాటికో ఏడు సిలబుల్లు ఉంటాయి.

How to enjoy

కవిత్యాన్ని అనుభవించి

కవిత్యాన్ని చదివి

కవిత్యంగా అనుభవించి పలక

చిత్రలేఖనం కావచ్చు, శిల్ప

దానితో పరిచయం లేనివారికి ఏమిటి గోల !

జూడవేరు' అన్నట్టు దానిని అదే పనిగా పరిశీలిస్తే 'రుచి' 10

కనిపిస్తుంది. కర్పూరంలో వున్న కాంతి ఉప్పులో కనబడదు.

ఒకాయన చిత్రతళా ప్రదర్శనలో అద్భుతమైన కళాఖండాలను చూస్తూ
తిరిగి తిరిగి వాటిలో తనకేమీ కనబడక పోయేసరికి కాళ్ళ పీకీ ఒకకళాఖండు
ముందు చతికిలపడ్డాడట (ఆ ప్రదర్శనలో అన్నీ కళాఖండాలే మరి! కచ్చితమైన
లేక ఆ కళాఖండాన్నే అదేపనిగా చూస్తూ కూర్చుంటే దానిలో అంతర్భుజంగా వున్న
అందాలేవో అతనికి కనబడసాగేయి. మరి మరి చూస్తూ కూర్చుంటే అది పనిమీద
కళాఖండంగా ప్రస్తుతించబడుతోందో అతనికి అవగాహన కాసాగింది కవిత్వమైనా
అంతే ! చదవగా చదవగా అభిరుచి కలుగుతుంది. అయితే ఈ అనుభవాన్ని

ఎవరైనా spoon feedingగా కలిగించగలరా అంటే కొంతవరకూ అదిసాధ్యమే అనిపిస్తుంది. అయితే భాషమీద పట్టుతో బాటు భావవేశాన్ని కూడా కలిగివుండడం కవిత్వంలోని అర్థాన్నీ, భావాన్నీ అవగాహన చేసుకోగలగడం దానిని పరిశీలించడానికి తగిన ఓర్పు, నేర్పు ఇవన్నీ అవసరం. పద్యం గబగబా చదివేసి దాని అంతర్యాన్నీ పట్టేసి దానిని అనుభవిద్దామంటే కుదిరే విషయం కాదు.

Eg: Much have I travell'd in the realms of gold

And many goodly states and kingdoms seen,

అనే దానిని 'కవి' అనేక బంగారు భూములలో ప్రయాణించేసి మంచి మంచి రాజ్యాల్ని దర్శించాడు అని వ్యాఖ్యానించా మనుకోండి. అది తప్పు. ఇక్కడ 'కవి' తను చదివిన పుస్తకాల్ని తనని ప్రభావితంచేసిన మహాకవుల్ని గురించి చెప్పు తున్నాడు. ఇవి Romantic యుగంలో ఒక కవి వ్రాసిన మాటలు. అయితే మరో నవీనకవి -

" Much have I travelled in the realms of gold

for which I thank the Paddington and

West minister public Libraries"

అని ఆ వాక్యాల్ని ఒడుపుగావాడుకుని వాటికి చరితార్థత కల్పించాడు. అయితే పద్యం అర్థంకావడం అనేది ఒకముఖ్యమైన విషయం. అంచేత enjoy కేయడానికి ముందు make out the meaning అని చెప్పవలసివస్తుంది. అయితే ఇక్కడ ఏ meaning?

1. Plain sense 2. Feeling 3. Tone 4. Intention అనే నాలుగు అంశాలు ఈ meaningతో పెనవేసుకుని వుంటాయి. ప్రతి పద్యానికీ subject వుంటుంది.

themeవుంటుంది. సాధారణంగా మనం ఈ రెండూ ఒకటే అనుకుంటూ వుంటాము. ఈ తేడాని కూడా గమనించాల్సివుంటుంది.

ఉదాహరణగా **Shelley** మహాకవి వ్రాసిన అద్భుతమైన Ode. Ode to the west wind ని తీసుకుందాం. దాల్లో subject west wind (తుఫాన్) సృష్టించే ప్రళయం. దాన్ని అద్భుతమైన పదచిత్రాలతో హారెత్తించేస్తాడు **Shelley**. అయితే అతని theme "west wind" అనుకుంటే పొరపాటు. కవుల్ని వారికవితల్ని ప్రపంచం సరిగా గుర్తించడంలేదని తానూ west windలా తిరగబడే ధైర్య సాహసాలు తనకు కావాలని కోరతాడు. అందుచేత ఒక పద్యాన్ని (కవితని) enjoy చేయాలంటే దానిని అదే పనిగా చదువుతూవుండాలి. చదివిన కొద్దీ కొత్త కొత్త అందాలు పుట్టుకు వస్తాయి జవమూ జీవమూ వున్న కవితలలోంచి.

మరో విషయం: కవిత దానికి సంబంధించిన విషయానికి సంబంధించినదే కాకుండా కవితని రూపొందించిన కవి సంస్కారానికి, కవి జీవించిన కాలానికి సంబంధించిన చారిత్రక, సాంఘిక, భౌగోళిక, ఆధ్యాత్మిక, భావనా పరమైన అనేక విషయాలకి అద్దంపడుతుంది. కవితని కవితగానే తక్కిన విషయాలనించి విడదీసి చూసి అవగాహన చేసుకుని అనుభవించాలనే పిడివాడం ఒకటివున్నది The text of a poem is a pretext to transport us into the realms of ecstacy . అయితే text ని వదిలేసి కవికాలాదులు అతనివ్యక్తి గత విషయాలతో కవితని enjoy చేసేద్దామను కోడమూ సరికాదు. ఒకభగవద్భక్తుడున్నాడనుకోండి ఆతగాడు ఏ హిమాలయాలమీదో ప్రయాణం చేస్తున్నాడనుకుందాం. బస్సులో కూర్చుని బస్సు హిమాలయ సానువులగుండా పయనిస్తోంటే కళ్లుమూసుకుని ఏ సహస్రనామ పారాయణో చేస్తూ కూర్చున్నాడనుకోండి ఏమనుకోవాలి? అలాగే ఒక హేతువాది ఈ హిమాలయాలు ఎంతఅందం గా వున్నవి? ఓహోప్రకృతి? ఆహాప్రకృతి అంటూ

మురిసి పోతున్నాడనుకోండి ఇద్దరినీ మూర్ఖులనే అనుకోవలసివస్తుంది. అప్పుడే మనం **Words Worth, Milton** లలాటి భావావేశాన్ని ఎరువు తెచ్చుకుని ఓహో God's is in his heaven, All's right with the world అనే భావనతో పరికిస్తే మనకి నిజమైన enjoyment నీ భావావేశాన్నీ, experiences నీ, వారి జీవిత కాలంలో పరిస్థితుల్నీ వారి సంస్కృతీ నేపథ్యాన్నీ గమనిస్తూ ప్రకృతి జడపదార్థం. దానిని మన భావావేశాన్ని జోడిస్తేనే అదిమనని అలరించగలుగుతుంది. కవిత్వాని అనుభ వించడానికి కావలసినదీ అదేరకపు అవగాహన. అదే inspiration.

ప్రఖ్యాతులైన ఇంగ్లీష్ కవుల పరిచయం

The Famous English Poets

Geftry Chaucer

ఈయన 14-15 శతాబ్దానికి చెందిన ఇంగ్లీషుకవి. ఈయన తోనే ఇంగ్లీష్ భాషలో Modern literature ప్రారంభం అయింది. Canterbury Tales అనే narrative poem వి వ్రాశాడు. ఇది ఒక తమాషాకథ. మన కాశీమజలీ కథల Canturbury tales స్ఫూర్తి అంటారు. దీల్లో విశేషం ఏమిటంటే కొంతమంది యాత్రికులు Canturbury churchకి బయల్దేరి వెళ్తు దారిలో ఒక innలో బసచేస్తారు. ఆ యాత్రా బృందంలో రకరకాల తత్వాలు, రకరకాల వ్యావృత్తుల గలవాళ్లుంటారు. ఆ బసయజమాని కూడా బయల్దేరతానని అంటూ వారికో పందె పెడతాడు. బృందంలోని ప్రతియాత్రికుడూ వెళ్లేటప్పుడు ఓ కథా, తిరుగు ప్రయాణంలో ఓ కథా చెప్పాలని! ఎవరికథ అందరినీ అలరిస్తుందో అతని ఖర్చు తాను భరిస్తానని అంటాడు. అలా ఈ కథలన్నీ narrate చేయబడ్డాయి. దీ విభిన్న పాత్రల చిత్రీకరణ హాస్యం కథా కథన చాతుర్యం ప్రదర్శిస్తాడు. Chaucer Canturbury Tales ఆంగ్లసాహిత్యంలోనే ఒక Land mark.

Edmund Spenser

ఇతడు **Shakespeare**కి సమకాలికుడు కాదు గాని, **Shakespeare** బాలుడిగా వున్నప్పుడు **Spenser** మహాజ్వలమైన కవిగా భాసిల్లేడు. Spenserian stanza అన్న ఛందస్సుకి సృష్టికర్త. Alexandrine అనే ప్రత్యేకతరహా లైన్ ని సృష్టించాడు. కొంచెం పాతవాసనలు వున్న భాషలో రాయడానికి ప్రయత్నించాడు. పాతకులకంటే కవులనెక్కువ ఆకర్షించి, romantic కవులకి ఒరవడిగా నిల్చి Poets' poet అని కీర్తి పొందేడు. ఈయన ప్రఖ్యాత కవితలు **Epithalamion & Prothalamion** అనే జంట ఖండికలు (ఒకటి తన వివాహాన్ని మరోటి ఒక వర్తక ప్రముఖుని కుమార్తెల వివాహాన్ని అభివర్ణిస్తూ వ్రాసినవి). "Sweet Thames run softly till I end my song" అన్న మకుటం ఈ పద్యాలలోనిదే. **Shepherd's Calendar** అనే కవితా ఖండికనీ. **Faerie Queenne** అనే allegorical epic నీ వ్రాశాడు. **Keats** లాటి కవుల్ని ప్రభావితం చేసినవాడు **Spenser**.

William Shakespeare

" **Shakespeare** కాళిదాసువంటివాడు" అని ఆరుద్ర గారు రాస్తే " **Shakespeare** కాళిదాసు వంటవాడు అని print అయిందట. దీనిని బాతాఖానీలో joke చేశారాయన.

Shakespeare ఇంగ్లీషు కవులందరిలోనూ చాలా గొప్పవాడు; మహాకవి. యితే original గా **Shakespeare** ఒకనాటకకర్త. నాటకాలలో కూడా అతడే త్రమ కవితల్ని అందించాడు. **Hamlet, Macbeth, King Lear, Othello** లాటి tragedies (విషాదాంత నాటకాలు) **Merchant of Venice, Much Ado about Nothing** లాటి tragic-comedies; **King Henry IV, Richard III**, లాటి historical plays, **Winter's Tale, A Mid Summer night's Dream** లాటి romantic plays, **Julius Caesar, Antony and**

Cleopatra, లాటి Roman plays మొత్తం 37 నాటకాలు వ్రాశాడు. Sonnets అనే 157 sonnetsతో ఒక సంకలనాన్ని ప్రచురించాడు. **Bernard Shaw** అన్నట్టు English language is enriched by Shakespeare and Milton. కవిత్వం మీద అసక్తి వున్న ప్రతివారూ **Shakespeare** ని బాగా అధ్యయనం చేయాలి. ఇంగ్లీష్ భాషకి అత్యధిక సంఖ్యలో కొత్తమాటల్ని, సామెతల్ని contribute చేసిన ఘనత **Shakespeare** కే దక్కుతుంది.

John Donne

ఇతడు Metaphysical poetలకు ఆద్యుడు ఆరాధ్యుడు. Metaphysical poetry ఒక ప్రత్యేక తరహా కవిత్వం. అతడు వ్రాసిన ఖండికలు ముఖ్యంగా ప్రేమకు సంబంధించినవి, ఆధ్యాత్మిక విషయాలకి సంబంధించినవి వుంటాయి. Metaphysical Poets యొక్క పరంపర ఈ నాటికీ (T. S. Eliot) వరకూ కొనసాగుతోంది.

Ben Jonson

ఇతడు కూడా నాటకకర్త! **Shakespeare** సమకాలికుడు. ఇతడు **Shakespeare**తో పోటా పోటీగా నాటకాలు వ్రాశాడు అయితే కవిగా కూడా ప్రసిద్ధుడు "In little measures man can perfect be" అన్నది **Ben Jonson** కవితలోనిదే.

John Milton

"Just are the ways of God and Justifiable to man" అని స్పృహతో చాలా సీరియస్ గా. కవితా వ్యాసంగాన్ని చేపట్టిన కవి **Milton**.

Lycidas, **L'Allegro and Il'pensoroso**, **Paradise Lost**, **Paradise Regained**, **Samson Agnostis**, **Comus** లాటి అద్భుతమైన కవితల్ని రచించిన మహాకవి. ప్రపంచసాహిత్యంలోనే మిల్టన్ శాశ్వత స్థానాన్ని

సాధించాడు. అతని పాండిత్యం అపారం. కవితార్పురి ఒక మహాప్రవాహం, భాష భావవ్యక్తీకరణ విధానం అపూర్వం. అతని styleని grand style అంటారు. అతని ప్రతి పలుకూ అమృతోపమానమే. మిల్టన్‌ని చదివినవారి స్థాయి ఎన్నో రెట్లు ఉన్నతంగా పెరడగం తధ్యం. దైవవిశ్వాసం, భగవంతుని న్యాయంపట్ల అచంచల విశ్వాసం ఆయన కవిత్వానికి వెన్నెముకలు. విచారించదగ్గవిషయం ఏమంటే నలభై సంవత్సరాల వయస్సులోనే అతడు పూర్తిగా అంధుడయ్యాడు. అతని కవితల్లో ఈ బాధ అడుడగుగునా వ్యక్తం అవుతుంది.

John Keats

26 సంవత్సరాలకే నూరేళ్లు నిండినా, హంసై ఆరు నెలలే బ్రతికిన చందంగా ఇంగ్లీషు కవితావనంలో గులాబీలను పండించిన 'అందమే ఆనందం' కవి కీట్స్ He is a poet of beauty. "A thing of beauty is a joy for ever". "Beauty is Truth, Truth Beauty that's all". "Heard melodies are sweet, those unheard are sweeter". అనే అద్భుతమైన, మధురమైన పలుకులు **Keats** కలంనించి జాలువారినవే. అతడు అద్భుతమైన odes వ్రాశాడు. ఇంగ్లీషు సాహిత్యంలో odes - the great five అనగానే Ode to a Nightingale; Ode on a Grecian Urn; Ode to Autumn, Ode to Melancholy, Ode to Psyche అన్నవి odesని ఉదహరిస్తారు. Eve of St. Agnes; Isabella, La Belle Dame Sans Merci; Human Seasons; Hyperion వంటి అద్భుత కవితల్ని వ్రాసిన మహాకవి కీట్స్. అతని భాషయొక్క మధుర్యాన్ని అనుభవించి ఆనందించాల్సిందేకాని వివరించశక్యంకాదు. "Keats feasts our five senses" అంటారు. నిజంగా కారణ జన్ముడు కీట్స్ అనిపిస్తుంది. ఇతని కవితలలో అంతర్లీనంగా విషాదం కనపడుతుంది. ఇహలోక బాధల్ని మరచిపోడానికే తాను కవిత్వాన్ని ఒక shelterగా, ఒక balmగా, ఒక సాధనంగా ఎన్నుకున్నా నంటాడు కీట్స్. Escapist కవిగా ఇతణ్ణి అభివర్ణిస్తారు.

P. B. Shelley

ఇతడూ romantic కవే కవిత్వంలో కీట్స్ చేత ప్రభావితమై poetic Son. of Keatsగా పరిగణించబడ్డవాడు. అన్నీ కీట్స్ పాకడలే ఇతని కవిత్వంలో కనబడతాయి. అయితే కవిత్వ తత్వంలో ఇద్దరివీ విభిన్న దృక్పథాలు. ఇతనివి revolutionary భావాలు. కవిత్వం ద్వారా సంఘంలో మార్పు తేవాలనే ఆశ. ఈయన వ్రాసిన **To a Skylark; Ode to the West Wind** లు చాలా powerful గా వ్రాసాడు. అసలు Imageryని ఎలా వాడాలో తెలుసు కోవాలంటే Shelleyని చదవాలి. ఒక కవితలో హాయిగా సముద్రపు అలలపై తేలుతూ సముద్రపు హారు వింటూ క్రమక్రమంగా అపస్మారక స్థితిలోకి జారుకుని మరణించడం ఎంతహాయి? అని వ్రాస్తాడు అలాగే తాను ఒక బోట్ ప్రమాదంలో చనిపోయాడు. చనిపోయిన **Shelley** కోటు జేబులో కీట్స్ కవితలు కనబడ్డాయట. అన్నట్టు కీట్స్ మరణానికి దుఃఖిస్తూ Adonois అనే elegyని కూడా వ్రాశాడు.

Lord Byron

చాలా గొప్పకవి. వివాదాస్పద మైన కవి కూడా. తన సమకాలీన కవులను తన కవిత్వంతో ఉర్రూతలూగించిన కవి ఎవరైనావుంటే అది నిస్సందేహంగా **Byron** మహాకవే. కుండబ్రద్దలు కొట్టినట్టు తాను అనుకున్నది అనుకున్నట్టు డొంకతిరుగుడు లేకుండా వ్రాసి వివాదాస్పదుడయ్యాడు. **The Ocean** అనే కవితలో భూమిమీద అనేక నాటకాలాడుతో భూమికి భారంగా తయారైన క్షుద్రుడు మానవుడు. నీ ఉపరితలం మీద ఓడప్రయాణాల పేరుతో పెరివేషాలు వేస్తే ఏమాత్రం జాలి చూపించకు. ఉవ్వెత్తైన పైకి లేచి వాడెక్కిన ఓడని ముక్కలు ముక్కలు చేసి నిర్దాక్షిణ్యంగా మనిషిని నీగర్భంలో తాక్కయే అంటాడు. **Vision of Judgement** అనే కవితలో **Robert Southey** అనే కవి నిర్దాక్షిణ్యంగా తూర్పార బోస్తాడు. స్వేచ్ఛగా కవితాగానాన్ని చేయడానికి అంక్ష

విధిస్తే మాతృదేశపు పౌరసత్వాన్నే కాలదన్ని విదేశిగడ్డ మీంచి గానం చేసిన విశ్వంఖల, నిరంకుశుడైన కవి. **Byron** చనిపోయినప్పుడు అప్పటికి ఎనిమిది ఏళ్లవయస్సున్న **Tennyson**. ప్రక్కనే వున్న కొండ చరియమీద తాటి కాయలంత లక్షరాలలో "Byron is dead; how can I live " అని వ్రాశాడట.. అదీ యువతరం మీద **Byron** ప్రభావం.

William Wordsworth

కవిత్వాన్ని ఒక ఉద్యమంగా చేపట్టిన మహాకవి **Words Worth**. ఆయన Nature Poetగా ప్రసిద్ధుడు. **Coleridge** అనే మరో మేధావితో కలసి **Lyrical Ballads** అనే సంకలనాన్ని రూపొందించాడు. దానికి **Words Worth** వ్రాసిన పీఠిక, పద్యరచనా ప్రక్రియనే కొత్తమలుపుతిప్పింది. పద్యరచనలో భాష ఏలా వుండాలి? కవిత్వానికి విషయంగా ఎటువంటి దానిని ఎన్నుకోవాలి? అన్న విషయాలలో చాలా స్పష్టమైన, విప్లవాత్మకమైన ధోరణులను వ్యక్తపరిచాడు **Words Worth**. తననితాను high priest of natureగా అభివర్ణించుకున్నాడు. " Let nature be your teacher , throw away your books " అంటూ కొత్త సిద్ధాంతాన్ని ప్రతిపాదించాడు.

సామాన్యులకి అందుబాటుయిన భాషలోనే కవిత్వాలల్లాలనీ, జటిలమైన, త్రిమమైన భాషా ప్రాగల్భ్యంతో "కవిత్వం చెవుతున్నా కాసుకోండి చూపిస్తా తడాఖా" అన్నట్టు వుండరాదనీ అంటాడు. అలాగే subject selection విషయంలో కూడా నిత్యజీవితంతో పెనవేసుకున్న అనేక అంశాలమీద కవిత్వాలు వ్రాయవచ్చనీ, కావ్యానికి ప్రేమ, ఆధ్యాత్మికం లాటివి మాత్రమే subjects కానక్కర్లేదనీ అంటాడు. బహుశా మహాకవి శ్రీ శ్రీ వెలిబుచ్చిన "అగ్గిపుల్ల నబ్బుబిల్లా, కుక్కపిల్లా" కాదేదీ కవితకనర్హం, ఛందస్ బందస్ పఠేల్ పఠేల్లాటి భావాలు **Words Worth** లాటి వారి స్ఫూర్తితోనే వెలువడ్డాయని అనుకోడం అనుచితం

కాదేమో. ఈయన పేరు చెప్పగానే జ్ఞాపకం వచ్చే పద్యాలు **Daffodils, Solitary Reaper** అనే పద్యాలు. **Daffodils Words Worth** ఉటంకించిన సూత్రాలకి కట్టుబడి అమరిన చక్కటి కవితా ఖండిక. **Daffodils** అనేవి నిజానికి మనకి **national high way** ప్రక్కన మనకి నిత్యం కనబడే పసుపు పచ్చటి గడ్డిపూలలాటివి. అయితే ఆ పూలకి కవితా సౌరభాన్ని కలుగజేసి వాటికి సాహితీ సామ్రాజ్యంలోనే పెద్ద పీటవేస్తాడు **Words Worth**. ఒకాయన ఈ పద్యాన్ని చదివి మురిసిపోయి, ఆ పుష్పాల్ని చూడని జన్మవృధా అనుకుని ఆస్తిహాస్తులని తెగనమ్మి మరీ స్కాట్లెండు దేశానికి వెళ్లేడట! అయితే పాపం ఆ సీజన్లో ఆ పూలు పూయవని అది **out of season** అని తెలుసుకుని హతాశుడయ్యాడట. **Words Worth** కలంలోంచి పుంఖానుపుంఖాలుగా కవితలు వెలువడ్డాయి. **Ode to Duty, Ode on the Intimations of Immortality, Tintern Abbey, Lodomia** లాటి అద్భుతమైన కవితలు వ్రాశాడు ఇంగ్లీష్ సాహిత్యంలో **Words Worth** ది ఒక ప్రత్యేకస్థానం.

S.T. Coleridge

Samuel Taylor Coleridge Words Worth స్నేహితుడు. మహామేధావి. **Words Worth** తో కలిసి కవిత్వానికి క్రొత్త నిర్వచనాలు నిర్వచించాలనీ కవితావనంలో కొత్తపుష్పాలను పుష్పింపజేయాలనీ ఆశించాడు. కాని **Coleridge** దారితప్పిన బాటసారి. మహా మేధావేకాని చపలచిత్తుడు. నల్ల మందు వినియోగానికి బానిసఅయ్యాడు. రాసిలో కొద్దిగా **bits bits**గా వ్రాసినా 'వాసి'లో అద్భుతమైన కవితల్ని గానం చేశాడు. **Rime of the Ancient Mariner** అనే romantic poem **Coleridge** ప్రతిభకి అద్దం పడుతుంది. ఏదో ఒక విమర్శచేసినందుకు **Words Worth Coleridge** లస్సేహం వికటించింది. తనను తాను **High priest of nature** గా అభివర్ణించుకున్న **Words Worth** ని

అవహేళన చేస్తు తనను తాను Neigh priest of romanticismగా అభివర్ణించు కున్నాడు. Rime of the Ancient Mariner లో Willing suspension of disbelief అనే ఒక విచిత్రమైన techniqueని ప్రవేశపెట్టాడు. అసంబద్ధమైన విషయాలే అని తెలిసినా చివరవరకూ వాటిని చదివితే కాని వదిలిపెట్టనంతటి ఉత్కంఠ కలిగేలా వ్రాయడం, పూర్తిగా చదివేక కళ్ళుతెరుచుకునే గోతులో పడ్డం. ఈ కవి మనల్ని April fools చేశాడు అనేలా రచనని సాగించడం. ఇదీ ఈ technique ప్రత్యేకత. సాహిత్యాభిరుచివున్న ప్రతివారూ తప్పక చదవవలసినదే Rime of the Ancient Mariner.

Robert Browning

Robert Browning ని transitional poet అంటారు. అంటే ఒక యుగసంధిలో అవతరించినకవి. అంటే పాత విలువలు అంతరించి పోతుండగా కొత్తభావాలు అంకురించిన సంధియుగం అది. **Robert Browning**ని అతి సామాన్యమైన కవిగానే గుర్తించినా మేధావుల దృష్టిలో ఆయన చాలా ఉన్నతస్థాయి కవిగా తోస్తాడు. Dramatic monologue అనే ప్రక్రియని చాలా ఒడుపుగా వాడుకున్నకవి. ఆ ప్రక్రియకి ఆద్యుడు మాత్రమే కాదు అతిలాఘవంగా వాడుకున్న వాడు ఆంగ్లసాహిత్యంలో బహుశా అతడే. **Browning** జీవించిన కాలంలో materialism, వాస్తవికవాదం, హేతువాదం ప్రబలంగా వుండేవి. క్రమ క్రమంగా దైవ విశ్వాసం నన్నగిల్లుతోంది. “దైవం”, “దైవీయభావం” హేతువాదానికి నిలబడలేక త్రొక్కిత్రొక్కి అనే పరిస్థితి ఏర్పడుతోంది. అయితే **Browning, Tennyson Thomas Browne** లాటి తాత్వికులు చాలా కలతపడి పోయారు దైవవిశ్వాసం అనేభూమి కదిలిపోతోందని బాధపడ్డారు. **Fitzgerald** అనేకవి ఉమర్ ఖయ్యాం వేదాంతాన్ని Rubayatsగా ఇంగ్లీషులోకి తర్జుమా చేశాడు. అవి యూరప్‌నే ఝంఝూ మారుతంలా ఊపెస్తూన్నాయి. వాటిప్రభావంలో యువతరం ఉక్కిరి బిక్కిరి

Tennyson ఇంగ్లండ్ దేశపు అన్నిసకల విద్వాంసులలో ఒకరు. కవిత్వాన్ని పండించిన మహాకవి. **Browning** లాగా **Tennyson** కూడా a satirical poet. **Tennyson** కూడా **Browning** లాగానే కవిత్వం వ్రాసినా దింపజేయడానికే తన కవితా సంపదని వినియోగించాడు. "The King is dead, long live the King" అనే పేరుతో King Arthur కథని చాలా అద్భుతంగా వ్రాసాడు. "The new order is an arch where through gleams", "Old order changeth, yielding place to new", "Ring out the old and ring in the new" లాంటి అద్భుత కవిత్వం వ్రాసాడు. **Tennyson** కవి విరచితాలే. In Memorium అనే ఇంగ్లీషు కవిత్వం వ్రాసిన ఘనత **Tennyson** దే. Lady of Shalott అనే ఇంగ్లీషు కవిత్వం వ్రాశాడు. అంగ్ల సాహిత్య ప్రియులకు చిరస్మృతియును **Tennyson**.

Mathew Arnold

కవిత్వాన్ని సృష్టించడంలో భావోద్వేగం కన్న perfection, neat elements చాలాముఖ్యం అనేదే Mathew Arnold Theory. ఇంగ్లండ్ లిబరల్ school systemకి శ్రీకారం చుట్టిన Dr. Arnold కుమారుడే Mathew Arnold. Mathew Arnold schools inspector గా పని చేశాడట: **Gipsy** అనే ఒక thought provoking poemని వ్రాశాడు **Arnold** దీని విచిత్రమైన సిద్ధాంతాన్ని ప్రతిపాదిస్తాడు గమనించండి:

Gipsies చీకూచింతాలేని జీవితాన్ని గడుపుతూ అమరులుగా వుంటారని ఆ తారకమంత్రమేదో జిప్సీల దగ్గర చేరి తెలుసుకోవాలని, ఒక యూనివర్సిటీ స్కాలర్ మాయమయిపోయాడనీ, (ఈ కాలేజీలు, యూనివర్సిటీలు చదువులూ వృధాప్రయాసలని కలకాలం నిశ్చింతగా జీవించడమే జీవితం అనే నమ్మకంతో) అతడు ఇప్పటికీ అమరుడేననీ ఓ కట్టుకథ ప్రచారంలో ఆ కథ చదువుతూ మాగన్నుగా లాన్స్లో పడుకున్న ఆర్నాల్డ్ ఓరివరీ, కవితని రాస్తాడు. చాలా అద్భుతమైన కవిత. ఆ స్కాలర్ అక్కడ కనబడ్డా కనబడ్డాడు అని చెప్పుకుంటారు.

ముఖ్యంగా జిప్సీజాతి వారి దీర్ఘాయువుకీ నాగరికమానవుల ఆయురారణం ఏమయివుంటుంది. అని తర్కిస్తూ Modern society ముఖ్యమైన గుర్తులతో బాధపడుతోందనీ, ఆ రెండూ తొలగిపోతే మనిషి దీర్ఘకాలం సాధ్యమేనని సిద్ధాంతీకరిస్తాడు **Arnold**. అవే sick hurry (ఏమిటి చేసే కోసం worry అయిపోయి బెంగపెట్టుకోడం) and Divided attention విషయాల్ని జీవితంలో ఒకేసారి సాధించాలనే తాపత్రయం ఒకే విధంగా concentrate చేయక tension పెంచుకోడం) అనే జబ్బులు. ఈ నవీన మానవుని జీవనప్రమాణం పెరగదని సిద్ధాంతీ కరిస్తాడు. **Arnold** famous కవితలు **Dover Beach, Thyrsis, Sohrab and Rustan** అది epic ఖండిక. కవుల్లో **Arnold** మాత్రమే neatness and order కోసం తాపత్రయ పడినకవి.

T. S. Eliot

T.S. Eliot అనేటప్పటికీ **Waste Land** మనస్సులో తళుక్కుమనాలి.

అమెరికన్ కవే అయినా England లోనే ఎక్కువ కాలం గడిపిన కారణాన sh కవుల జాబితాలోనే వేసుకోవచ్చు. **T. S. Eliot** poetry మీద చాలా న అభిప్రాయాలు ఉన్నకవి. He is a pure classicist. Association of bility అనే ప్రక్రియని poetry లో ప్రవేశ పెట్టిన ఘనుడు.

ఆపైన Objectivecorrelative అనే ప్రయోగాన్ని చాలా successfulగా ంలో చూపినవాడు. ఎందరో పూర్వకవుల ప్రఖ్యాత రచనల్లోంచి లైన్లకి, యధాతథంగా తీసుకొని ఆ కాంపోజిషన్లోంచి తనకి కావలసిన effect ని చదం ఒకప్రయోగం. **Waste Land**లో ఇలాటిప్రయోగాన్ని గమనించవచ్చు. objectsని మాత్రం present చేసి, వాటి effect మాత్రం తనకి కావలసినట్టు వ్వు కుంటాడు. దీల్లో కొన్నిలైన్లు ప్యారడీగా కూడా వాడబడతాయి. ప్యారడీని ారం చేయడానికీ, వ్యంగ్యానికీ మాత్రమేకాక చాలా seriousగా thought rokersగా వాడడం **T. S. Eliot** ప్రత్యేకత. **Waste Land** లో Russian, man, Irish, Greek, English వగైరా భాషలలోని ప్రఖ్యాత రచయితల ; ని quote చేస్తాడు.

Sweet Thames run softly till I end my song. April is the cruel-month అనీ, Fear death by water అనీ, ఇలా ఎన్నో famous lines **ste Land** లో కనిపిస్తాయి. **Hollow Men, Prefrock, Animula** అనే ితమైన కవితల్వేకాక, **A murder in the cathedral, Cocktail Par ty, the Light House** లాటి అద్భుతమైన నాటికల్వికూడా వ్రాశాడు.

R. W. Emerson

R.W. Emerson అమెరికన్ కవి, తాత్వికుడు, దార్శినుడు. **Emerson** వ్రాసిన **Fable** (దీనినే **Mountain & the squirrel**గా కూడా ఉదహరిస్తారు) చాలా గొప్పకవిత. స్పష్టలో దేనిగాప్పదానిదే. "If the squirrel can not bear the mountain, the mountain cannot make a mountain track" అని త్రిప్పికొడతాడు. ఎమర్సన్ లో కలిగిన కొన్ని వ్యక్తిగతమైన దుఃఖాలూ, అతడు మతబోధకునిగా చర్చిలలో వారం వారం (కొంతకాలంపాటు) చేసిన ప్రవచనాలూ, అతడు తన విశ్వాసాలను విపరీతంగా ప్రశ్నించుకునేలా చేశాయి. దానితోపాటు అతనిని భారతీయమైన వేదాంతం తీవ్రంగా ప్రభావితం చేసింది. ఇవన్నీ అతనిని గొప్ప వైదాంతిక భావుకునిగా, తత్వజ్ఞునిగా, వైలక్యం కలిగిన కవిగా తీర్చిదిద్దాయి. ఇతడిని శ్రీమద్భగవద్గీత, ఉపనిషత్తులూ విపరీతంగా ఆకర్షించి అతని మీద ప్రగాఢమైన ముద్రని వేశాయి. ఇదే ముద్రని మనం ఈయన వ్రాసిన "**Brahma and Give All to Love**" అన్న ఖండికలలో చూస్తాం. ఇతనిని ఇతని శిష్యుగణాన్ని **Brahmin Poets** అంటారు.

Brahma అనే ఖండికలో భగవద్గీతలోని సారాంశాన్ని సూటిగా నీటుగా మనముందుంచుతాడు (అదే ఆత్మయొక్క అజరామరత). సకలమతాలకీ పునాదులు భారతీయ వైదాంతిక గ్రంథాలైన ఉపనిషత్తులలో వున్నదనీ 'యోహోవా' అన్న పదానికి ప్రత్యామ్నాయంగా "బ్రహ్మ", బ్రహ్మ అనే పదానికి ప్రత్యామ్నాయంగా "యోహోవా" అని అంటే సరిపోతుందని అంటాడు ఎమర్సన్ ఒక సందర్భంలో. ఇతడు అమెరికన్ విద్యార్థులను ఉద్దేశించి చేసిన "స్నాతకోపన్యాసం" **American Scholar** అనే పేరుతో అమెరికన్ సాహిత్యరంగంలో సాహితీ స్వాతంత్ర్య ప్రకటనగా ప్రసిద్ధి చెందింది. ఉపన్యాసం అంతటా ఈ "విశ్వం" ఎలా నడుస్తోన్నది అనే విషయం మీద అద్భుతమైన వివరణని ఇస్తాడు. 'అణుః బృహత్ కుశః స్థూలః' అయిన ఈ విశ్వమంతా ఒకే ఇరుసుపై తిరుగుతోందనీ, ఈ విశ్వమంతటినీ, నడిపే విశ్వశక్తి అమోఘమనీ అట్టి అపురూపమైన విశ్వరచనలో మానవులుగా జన్మించిన మనకు, అందునా సస్యశ్యామలమైన అమెరికన్ గడ్డమీద జన్మించిన మనకు ప్రత్యేకమైన స్థానం వుందనీ ఉద్బోధిస్తాడు ఎమర్సన్. అమెరికన్ కవులు అంతవరకూ బ్రిటిష్ కవుల వారసులు గానే భావించేవారు. అయితే **Emerson** ఉద్బోధనతో వారు తమ స్వంత గళాల్ని విప్పి స్వేచ్ఛగా కవితాగానం చేయసాగారు. 'రిప్రజెంటేటివ్ మెన్' అనే వ్యాసాలలో ప్లాటో, సీడెనబర్గ్, మాంటేస్, పేక్స్లీయర్, నెపోలియన్, గొయథేలను మానవజాతికి లభించిన గొప్ప సేవకులుగా అభివర్ణిస్తాడు. థోరో, విట్మన్ భావాలను ప్రభావితం చేశాడు ఎమర్సన్.

Walt Whitman

"Leaves of Grass" అనే పేరుతో అనేక కవితాసంకలనాలని వెలువరించిన కవి. అమెరికాని విపరీతంగా ప్రేమించిన దేశభక్తుడు. ఇతను వ్రాసిన **When Lilacs Last in the Door Yard Bloomed** అనే ఖండిక అబ్రహం లింకన్ మరణ సందర్భంలో వ్రాసిన అద్భుతమైన elegy. ఇతని "Leaves of Grass" ప్రతి ముద్రణలోను విప్లవరీతిగా నాలుగు ముద్రణలుగా వెలువడింది. ఈ కావ్యరచన - అతడు 36 సంవత్సరాల పాటు దేశం నలుమూలలా పర్యటనలు జరిపి, అనేక కోణాల్నించి జీవితాన్ని, ప్రకృతిని పరిశీలించి చేసిన తపఃఫలం. అమెరికన్ పౌరులకు ముఖ్యంగా ఉండవలసిన లక్షణాల్ని ఈ కావ్యంలో విశ్లేషించి చూపుతాడు **Whitman**. ఉదారతా, ఏకతాభావన, అనే లక్షణాలు ముఖ్యంగా ప్రతి అమెరికన్ పౌరుడికి వుండాలన్నదే విట్మెన్ భావన. **Booklyn "Eagle"**, **"Tatler"**, **"Democrat"** అనే పత్రికలకి సంపాదక సారధ్యాన్ని వహించి అనంతమైన సాహితీసేవని చేశాడు **Whitman**. ఇతని "Leaves of Grass" ప్రథమసంపుటాన్ని అందుకున్న **Emerson** "I greet you at the beginning of a great career" అంటూ పరవశించి ప్రశంసించాడు. "Henry David Thoreau" అనే అమెరికన్ తాత్వికుడు ప్రత్యేకంగా **"Whitman"** గృహానికి వచ్చి మరీ అతనిని అభినందించాడట. ఇతని రచనలలో "Gods" "A noise Patient Spider", "Passage to India" అన్న ఖండికలు ప్రసిద్ధమైనవి. ఆదర్శమానవుణ్ణి-అతని లక్షణాల్ని "Gods" అనే ఖండికలో ప్రతిపాదిస్తూ "Complete in body and dilate in spirit" గా వుండాలనీ -అట్టివారి విషయంలో మరణం అన్నది కేవలం శాశ్వతత్వానిలో ఒక మార్గం మాత్రమేననీ అంటాడు. కాదేదీ కవిత కనర్పం - అన్నట్టు ఒక సాలెపురుగులో కూడా అతనికి ఒక తత్వం కనిపిస్తుంది. "ఆత్మ ఒక సాలెపురుగు వంటిదనీ, అది నిరంతరం తీవ్రంగా తపిస్తూ, ఒక సున్నితమైన దారపు పోగుల్ని జాగ్రత్తగా అల్లుకుంటూ మెట్లు మెట్లుగా ఎదుగుతూ ఈ విశ్వతత్వాన్నీ దానిలో వున్న ఏకత్వాన్ని అవగాహన చేసుకునే ప్రయత్నాన్ని, నిశ్శబ్దంగా సాగిస్తోందనీ ప్రశంసిస్తాడు. "Passage to India" లో పాశ్చాత్య సాంకేతిక ప్రగతి ప్రాచ్యవైదాంతిక భావనలు కలబోస్తేనే నిజమైన మానవాభ్యుదయం అని ప్రతిపాదిస్తాడు.

Edgar Allen Poe

డిటెక్టివ్ సాహిత్యం వ్రాసే అమెరికన్ రచయితగా ప్రసిద్ధుడు. కాని ఆయన short stories కూడా వాళ్ళాడు. Philosophy of composition అనే వ్యాసంలో తాను **Raven** అనే కవితని ఎలా compose చేశాడో సోదాహరణంగా వివరిస్తాడు **Poe**. కవిత్యంపట్ల ఆసక్తి ఉన్న ప్రతి ఒక్కరూ చదివి, వంటపట్టించు కోతగ్గ విషయాలు, ఇందులో ఎన్నో ఉన్నాయి. “నా కావ్య జీవితాన్ని ప్రోది చేసిన ఋషిత్రయం ఛార్లెస్ బాద్లీయర్, గై-డి-మొపాసా, ఎడ్గార్ ఎలెన్ పోలు” అని మహాకవి శ్రీశ్రీ సగర్వంగా ప్రకటించుకున్నాడు. “పో” జీవితమే పేదరికంలో సలిపిన మహాపాఠాటంగా తోస్తుంది. జీవితంలో తగిలిన ఎదురుదెబ్బలకు తట్టుకోలేక అతడు మద్యపానానికి బానిస అయ్యాడు. కాలిరిడ్జి, ఛార్లెస్ ల్యాంబ్ లాటివారు - మన మనోఫలకం ముందు సాక్షాత్కరిస్తారు. ఎడ్గార్ ఎలెన్ పోను తలచుకోగానే. ఇతనిలోని నిరాసక్తత, నిరాశాపెరిగిపోవడం గమనిస్తాం. **But a genius in a genius anyway.** “కథానిక” అనే ప్రక్రియకి, డిటెక్టివ్ సాహితీ ప్రక్రియకి ఆద్యుడు “ఎడ్గార్ ఎలెన్ పో”యే. తనను సాకి, పెంచి, పెద్దచేసిన శ్రీమతి యీ శ్రీ జాన్ ఎలెన్ ల పట్ల తనకు గల కృతజ్ఞతా ప్రకటనగా వారి పేర్లలోని “ఎలెన్” అనే దానిని తనపేరు తోనే తాదాత్మ్యం చెందించి - వారిని శాశ్వత యశస్కాముల్ని చేసిన అపర “ఛార్లెస్ ల్యాంబ్” ఎడ్గార్ ఎలెన్ పో మహాశయుడు. ఛార్లెస్ ల్యాంబ్ ప్రస్తావన ఎందుకు వచ్చిందంటే..... తూర్పు ఇండియా కంపెనీ ఆఫీసులో తానుపని చేసేటప్పుడు “ఇలియా” అనే ముసలి గుమస్తా అంటే తనకు గల భక్తి తాత్పర్యాన్ని ఇష్టాన్ని బట్టి “**Essays of Elia**” అనే పేరుతో వ్యాసాల్ని వెలువరించాడు “**Charles Lamb**.” ఇవి **Lamb** వ్రాసినవని ఆయన మరణానంతరం మాత్రమే బయటపడిందట.

“పో” తన భార్య సంస్మరణార్థం ఎన్ నాబెలీ అనే ఖండికని వ్రాశాడు.

టేల్స్ ఆఫ్ ద గ్రోవ్స్, అండ్ ది ఆరాచెన్స్ అనే కథా సంపుటి, “రేవెన్” అనే నద్యకవిత వల్లూ ఇతనికి అపరిమితమైన ఖ్యాతి (ఖ్యాతి మాత్రమే) వచ్చింది. లిటరరీ మెసెంజర్ అనే పత్రికకు సంపాదకత్వం వహించి - తన వ్యాసాల ద్వారా అరుదైన అపరిచితమైన ప్రత్యేకతలని అమెరికన్ల ముందు ఆవిష్కరించాడు. “ద ఫాల్ ఆఫ్ హౌస్ ఆఫ్ ద అషర్” అనే అత్యద్భుత భయానక కథానిక ప్రత్యేకించి పరిగణింప తగ్గది.

Robert Frost

అమెరికాలో New England District కి చెందిన మహాకవి. ఇతని కవితలు అల్పాక్షరం అనంతార్థాలే! పైకి ఎంతో సులభంగా simple గా కనబడినా, ఎంతో గంభీరభావాల్ని చిప్పిల్లే కవితలు **Robert Frost** వి.

Stopping by the woods on a snowy evening అనే కవితాఖండిక ప్రపంచాన్నే ఉర్రూతలూగించిన అద్భుత కవిత. జవహర్‌లాల్ నెహ్రూవంటి మహామహుడు అపురూపంగా ఈ కవితలోని నాలుగు లైన్లని తన పైల్చుమీద స్వ దస్తూరిలో వ్రాసుకుని మురిసిపోయాడంటే వాటి ఔన్నత్యాన్ని ఉహించండి.

అ లైన్లు ఇవే...

The woods are lovely dark and deep,

But I have promises to keep

And miles to go before I sleep

And miles to go before I sleep.

దీని భావాన్ని కూడా చూద్దాం! ఈ అడవి ఎంతో సుందరంగా, గంభీరంగా వుంది. కాని నేను నిలబెట్టుకోవలసిన వాగ్దానాలు వున్నాయి. (ఇక్కడే వుండి ఈ సౌందర్యాన్ని అనుభవిస్తూ ఉండిపోదామని భావించినా) నిద్రపోయే సమయానికి ముందుగానే నేను మైళ్ళు మైళ్ళు ప్రయాణం చేసి గమ్యం చేరుకోవాల్సివుంది. దీనిలోని అంతర్లీనమైన భావం చాలా గంభీరమైనది. ఇది ఒకవ్యక్తి సౌందర్యారాధనకీ అతని విధిపాలనకీ ఏర్పడిన ఘర్షణని వివరిస్తున్నాడు. **Birches, Home Burial, Out out** లాటి అద్భుతమైన గంభీరమైన కవితలెన్నిటినో వ్రాసిన కవి **Frost**. President Kennedy అమెరికా అధ్యక్షునిగా ప్రమాణ స్వీకారం చేస్తూన్న సందర్భంలో **Robert Frost**ని సత్కరించడం విశేషం.

ఇంకా అనేకమంది ఉద్దండులయిన కవులున్నారు. కొత్త కొత్త వారు ఉద్భవిస్తున్నారు. అనంతంగాసాగే దే సాహితీస్రవంతి. అయితే కొంతమంది భారతీయ ఆంగ్లకవుల్ని (Indo Anglian) నామమాత్రంగా నైనా పరిచయం చేసుకుందాం!

Aurabindo, Sarojini Naidu, Toru Dutt, Kamala Das, Rabindranath Tagore, Harindranath Chattopadhyaya, Nissim Eizekil లాటి Indo Anglian కవులుగా ప్రసిద్ధులైనారు.

*A
good book
is the precious
life-blood of a master
spirit,
embalmed and treasured
upon purpose to a life
beyond life"*

"Areopagitics"

JOHN MILTON

(1608-1674)

